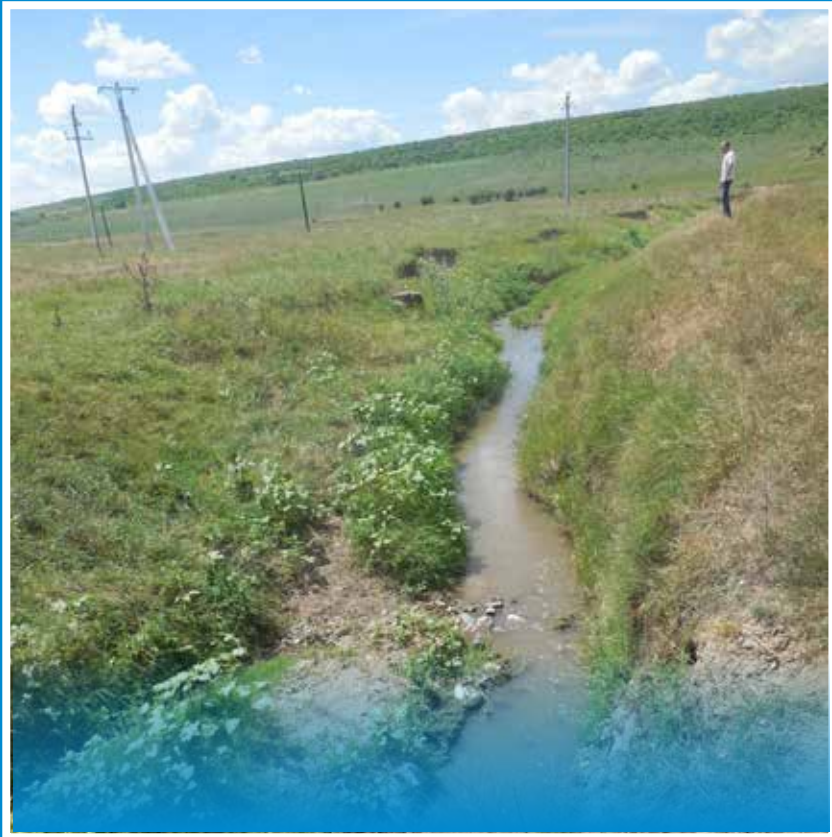

GHID

(ÎNDRUMAR METODOLOGIC)

PENTRU GESTIONAREA BAZINELOR

RÂURILOR MICI ȘI MIJLOCII

GHID
(ÎNDRUMAR METODOLOGIC)
PENTRU GESTIONAREA BAZINELOR
RÂURILOR MICI ȘI MIJLOCII

Eco-TIRAS
CHIȘINĂU * 2018

Ghid (îndrumar metodologic) pentru gestionarea bazinelor râurilor mici și mijlocii.

Redactor – Iliia Trombițki, dr. în biologie

Grupul de lucru:

Ruslan Melian, Expert DCA EU

Victor Bujac, AAGA, inginer pentru protecția mediului

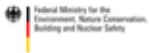
Tudor Lazar, AAGA, jurist

Iliia Trombițki, Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului «Eco-TIRAS», director executiv

Karl Stracke, expert, institutul Independent de Problemele Mediului (UfU), Berlin

Ghidul este aprobat de către Consiliul Tehnico-Științific pe lângă Agenția “Apele Moldovei” la data de 7 septembrie, 2017, Proces-verbal № 2.

This Guide has been elaborated and published in frames of the project “Capacity building for the water management in the Republic of Moldova on a local level”. It is implemented by the Independent Institute for Environmental Issues UFU (Berlin) in partnership with Eco-TIRAS International Association of River Keepers. The project “Capacity building for the water management in the Republic of Moldova on a local level” is funded by the German Federal Environment Ministry’s Advisory Assistance Programme (AAP) for environmental protection in the countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia and other countries neighbouring the European Union. It is supervised by the German Environment Agency (UBA). The responsibility of the content of this publication lies with the authors.

Acest Ghid este elaborat și publicat în cadrul proiectului “Dezvoltarea capacităților în gestionarea apelor în Republica Moldova la nivel local” și se implementează de către Institutul Independent de Problemele Mediului UfU (Berlin) în parteneriat cu Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului Eco-TIRAS. Proiectul este finanțat de către Ministerul Federal German pentru Mediu, Conservarea Naturii, Construcțiilor și Securitatea Nucleară cu mijloacele Programului Asistenței de Consiliere pentru Protecția Mediului în țările Europei Centrale și de Est, Caucaz și Asia Centrală. El este tehnic supravegheat de către Agenția Federală Germană pentru Mediu (Umweltbundesamt, UBA). Autorii sunt responsabili pentru conținutul publicației.

Comentarii privind dreptul de autor:

Mulțumim Thüringer Landesanstalt für Umwelt und Geologie, Göschwitzer Str. 41, 07745 Jena, pentru susținerea și cooperarea în perioada pregătirii prezentului Ghid.

Materialul de la pagina 65 până la pagină 76. a prezentului Ghid, este luat din publicația „Thüringer Landesanstalt für Umwelt und Geologie, Handbuch zur natürlichen Unterhaltung und zum Ausbau von Fließgewässern - Schriftenr. Thür. Landesanstalt für Umwelt und Geologie Nr.99“. Sus-numitele materiale sunt traduse în limba română. Dreptul asupra respectivului text este rezervat Thüringer Landesanstalt für Umwelt und Geologie și autorii „Thüringer Landesanstalt für Umwelt und Geologie, Handbuch zur natürlichen Unterhaltung und zum Ausbau von Fließgewässern - Schriftenr. Thür. Landesanstalt für Umwelt und Geologie Nr. 99“. Desene incluse în această parte a cărții sunt prelucrate din ghidul “Handbuch zur natürlichen Unterhaltung und zum Ausbau von Fließgewässern - Schriftenr. Thür. Landesanstalt für Umwelt und Geologie Nr. 99” și sunt realizate de către pictorul Efim Elița.

Ghid (îndrumar metodologic) pentru gestionarea bazinelor râurilor mici și mijlocii / Asoc. Intern. a Păstrătorilor Râului Eco-TIRAS; red. [șt.]: Iliia Trombițki; grupul de lucru: Ruslan Melian [et al.]. – Chișinău: Eco-Tiras, 2018 (Tipogr. „Elan Poligraf”). – 84 p.: fig., tab.

300 ex.

ISBN 978-9975-66-614-5 (Elan Poligraf).

556.51+351.79(478)

G 49

© Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului Eco-TIRAS, 2018

CUPRINS

INTRODUCERE	4
Secțiunea 1. GESTIONAREA RESURSELOR DE APĂ ÎN BAZA PRINCIPILOR BAZINULUI HIDROGRAFIC	6
Bazinul hidrografic și circuitul apei	6
Râul „mic”, zona lui de captare și caracteristicile acestuia	8
MIRA ca bază pentru gestionarea bazinelor râurilor mici și mijlocii	11
Secțiunea 2. GHIDUL METODOLOGIC DE FORMARE A BAZINELOR HIDROGRAFICE MICI ȘI MIJLOCI	13
Comitetul districtului bazinului și Comitetul subbazinului hidrografic al râului mic (mijlociu)	13
Echilibrul numărului de sub-bazine și comitete	14
Baza juridică pentru Comitetul subbazinului râului mic sau mijlociu	16
Scopul și obiectivele Comitetului subbazinului râului mic	17
Componența Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)	19
Componența numerică a Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)	20
Părțile interesate care nu intră în componența Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)	21
Termenul mandatului membrilor Comitetului subbazinului râului mic	22
Structura organizațională a Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)	23
Frecvența reuniunilor Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)	24
Măsurile practice pentru crearea Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)	25
<i>Formarea grupului de inițiativă</i>	25
<i>Lucrările de pregătire ale grupului de inițiativă</i>	27
<i>Pregătirea primei reuniuni</i>	28
<i>Desfășurarea primei reuniuni</i>	29
<i>Pașii ulteriori, necesari pentru formarea Comitetului sub-bazinului</i>	29
Planul de gestionare (setul de măsuri) a subbazinului râului mic (mijlociu)	29
Secțiunea 3. INFORMAȚIE UTILĂ	33
Responsabilitățile administrației publice locale	33
Termeni și concepte noi	33
Structura administrativă de gospodărire a apelor	49
<i>Atribuțiile Guvernului, ministerelor și organizațiilor subordonate</i>	49
<i>Atribuțiile consiliului raional</i>	53
<i>Atribuțiile primăriei comunei rurale</i>	53
Câmpul informațional	53
Oportunități de finanțare a planurilor pentru gestionarea subbazinelor râurilor mici și mijlocii	58
<i>Fondurile naționale și bugetele</i>	58
<i>Donatorii și investitorii</i>	59
Secțiunea 4. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI	61
Anexa 1. Sub-bazinele râurilor mici și mijlocii	77
Anexa 2. Metodele și procedurile de formare a comisiilor privind bazinul râurilor mici și mijlocii	79
English Summary	83

Abrevieri

AAM	Agenția "Apele Moldovei"
AGRM	Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale
AAGA	Autoritatea Administrativă de Gestionare a Apelor
DCA UE	Directiva-cadru privind apa a UE
SHS	Serviciul Hidrometeorologic de Stat
MIRA	Managementul integrat al resurselor de apă
PGDB	Plan de gestionare a districtul bazinului
PGSB	Plan de gestionare a sub-bazinului
OSC	Organizație a societății Civile

INTRODUCERE

Stimate cititor, acest ghid (îndrumar metodologic) este destinat celor interesați de principiile, regulile și metodele de gestionare a resurselor de apă la nivel local, cu experiență internațională și națională și dovedite prin cele mai bune practici în gestionarea bazinelor mici (bazin hidrografic și apele de suprafață și subterane asociate lor). Înaintea dvs. aveți acum un material care sperăm că vă va fi de ajutor pentru a naviga mai bine prin problemele legate de resursele de apă, în special cu privire la gestionarea acestora la nivel local și în primul rând - la nivelul bazinului râului mic și mijlociu. Ghidul este destinat în primul rând autorităților publice locale, utilizatorilor de apă, societății civile, viitoarelor comitete de bazine și subbazine.

Principalul accent al acestui material se pune pe noile norme de gospodărire a apelor în Republica Moldova, care sunt axate pe principiile general acceptate de gestionare integrată a resurselor de apă. În special - în aplicarea practică a principiului de gospodărire a bazinelor de apă la nivel local și a caracterului planificat al realizării stării țintă a apelor. Materialul prezentat în acest ghid este axat pe bazine hidrografice mici, cu alte cuvinte, pe râuri mici și zona lor de captare, care include nu numai ape de suprafață - râuri, rezervoare, izvoare, dar și zone inundabile, pante, bazine de captare și ape subterane, situată cadrul bazinelor râurilor mici și mijlocii.

Ghidul conține patru secțiuni principale. **Prima secțiune** este preponderent teoretică. Ea explică conceptul de „râu mic“, reflectă caracteristicile ciclului său hidrologic, impactul surselor de poluare și a altor influențe antropice (îndreptarea, reglementarea, stăvilirea, etc.) asupra calității râurilor mici. Este important să înțelegem de ce este atât de necesară o bună gestionare a fluxurilor mici, care este diferența aspectelor gestionării unui râu mare și unui râu mic, și cât de importante sunt resursele de apă locale.

A doua secțiune - cea mai importantă, dedicată instrucțiunilor și recomandărilor cu privire la formarea comitetelor sub-bazinale pentru râuri mici și mijlocii - asociații obștești, care, la adoptarea Legii Republicii Moldova privind apa, devin structuri or-

ganizatorice importante pentru gestionarea apelor la nivel local. Secțiunea dată este formată ca un ghid metodologic, care explică principiile de bază ale creării comitetelor bazinale (sub-bazinale) pentru bazinele hidrografice mici și mijlocii și recomandă măsuri practice în acest scop. Secțiunea dată prezintă și direcții concrete pentru pregătirea unui plan coordonat de gestionare a bazinul râului mic.

A treia secțiune – reprezintă un scurt „ghid” pentru autoritățile publice locale, în care vă puteți familiariza cu:

- lista și conținutul atribuțiilor taxelor, care sunt stabilite de lege pentru autoritățile publice locale pentru implicarea lor în gestionarea apelor de suprafață și subterane pe teritoriul de sub jurisdicția lor;
- legislația națională a apei, în special, cu noi concepte și termeni, care au fost introduse prin Legea cu privire la apă și care sunt asociate cu conceptele din Directiva-cadru privind apa a UE;
- misiuni ale instituțiilor guvernamentale, care, în virtutea atribuțiilor lor, soluționează problemele resurselor de apă, și cu care este necesar să existe colaborare strânsă în planificarea acțiunilor și implementarea planurilor locale de gestionare a resurselor apelor;
- sursele potențiale de informații, care este necesară pentru elaborarea măsurilor și acțiunilor pentru gestionarea apelor de suprafață și subterane la nivel local;
- capacitatea măsurilor de finanțare care vizează îmbunătățirea stării resurselor de ape locale și sprijinirea comitetelor de bazin.

A patra secțiune este dedicată experienței aplicării celor mai bune practici în domeniul gestionării resurselor de ape locale. În această secțiune puteți găsi informații de caracter practic. Tot aici sunt arătate și exemple practice de îmbunătățire a resurselor locale de apă, arătând în primul rând măsuri și acțiuni de restabilire a caracteristicilor naturale ale cursurilor de apă, aducerea râurilor mici și mijlocii, liniei de coastă și a bandei de coastă la starea lor naturală. Exemple de bune practici au fost amabil oferite de către partenerii de proiect - Institutul Independent pentru problemele de mediu din Berlin. Aceste exemple sunt selectate ținând cont de potențialul realizării acestora în condițiile Republicii Moldova, în special prin eforturile comunităților locale și a societății civile locale.

Desigur, acest ghid nu poate acoperi pe deplin diversitatea de probleme și aspecte ale resurselor apelor locale, cursurilor de apă mici și mijlocii și gestionarea acestora. Noi însă, sperăm că informația cu care vă veți familiariza lecturând documentul, va fi una importantă și va deveni un ghid în aceste chestiuni.

Secțiunea 1. GESTIONAREA RESURSELOR DE APĂ ÎN BAZA PRINCIPIILOR BAZINULUI HIDROGRAFIC

În această secțiune, cititorul va găsi un rezumat al principiilor de bază ale gestionării apelor, care au fost elaborate de către comunitatea internațională și deja au intrat ferm în practica multor țări. Aceste principii sunt articulate în conceptul de management integrat al resurselor de apă (MIRA), care se realizează în bazinul hidrografic al râurilor. De aceea, mai jos, în măsura posibilităților, este dezvăluită esența conceptului bazinului hidrografic și ciclului apei sale, care oferă o imagine despre relația apelor de suprafață și celor subterane, precipitațiilor și bazinului de captare pe care acestea cad. De asemenea, cititorul se va familiariza cu particularitățile bazinelor hidrografice mici și mijlocii și ale râurilor mici și mijlocii care curg prin ele. Accentul este pus pe vulnerabilitatea și sensibilitatea râurilor mici și mijlocii la sarcinile antropice, care sunt inevitabile în utilizarea socială și economică a apei și a terenurilor aferente, cât și a resurselor biologice.

Bazinul hidrografic și circuitul apei

În hidrografie râu este numit curentul de apă care curge în cursul natural și se alimentează din fluxul de suprafață și subteran al bazinului râului. Precipitațiile nu nimeresc imediat în râu. Scurgerea lor are loc mai întâi sub formă de fluxuri temporare care apar în timpul topirii zăpezii și a gheții sau a precipitațiilor sub formă de ploii.

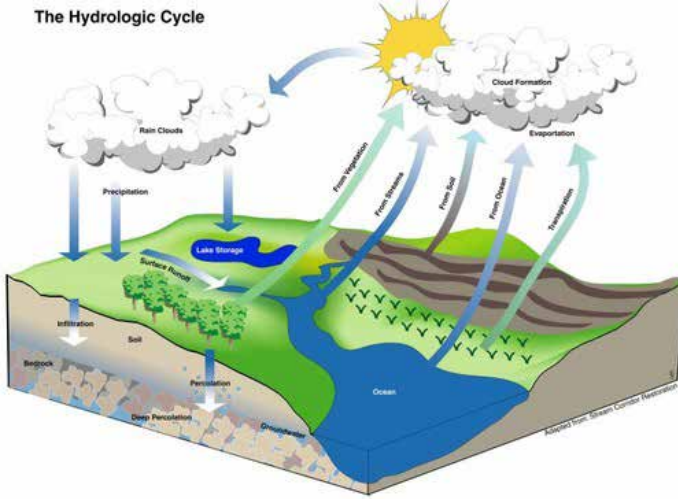
Fuzionarea acestora dă naștere unor fluxuri constante – la început, fluxurilor, râulețelor și apoi râurilor. Conținutul de apă al râurilor crește prin aflusul de apă subterană, drenat de albie. Suma tuturor râurilor, care își scurg apele prin râul principal în mare sau lac, se numește sistem de râu sau rețea de râu.

Linia de pe suprafața terestră, ce separă fluxul precipitațiilor atmosferice în două pante opuse este numită cumpănă. Râurile acumulează ape nu numai de la suprafață, ci și din straturile superioare ale litosferei (ape subterane). În consecință, se disting cumpene de apă de suprafață și subterane. Pantele de suprafață și cel subterane nu întotdeauna coincid.

Bazin de captare (denumit și bazin hidrografic, zona de captare, zona hidrografică) - aria suprafeței pământului de pe care toate apele de suprafață și subterane se scurg în lac sau fluviu, inclusiv diferiți afluenți. Bazinul fiecărui corp de ape include surse de captări de suprafață și subterane. Captarea de suprafață reprezintă o porțiune a suprafeței terestre de pe care apele se scurg într-un sistem de râu sau într-un anumit râu. Captarea subterană formează straturi friabile din care apa se varsă în rețeaua de râu.

În cadrul bazinului hidrografic are loc circulația apei (ciclul de apă) la scară locală, care face parte din circulația globală a apei la scară planetară.

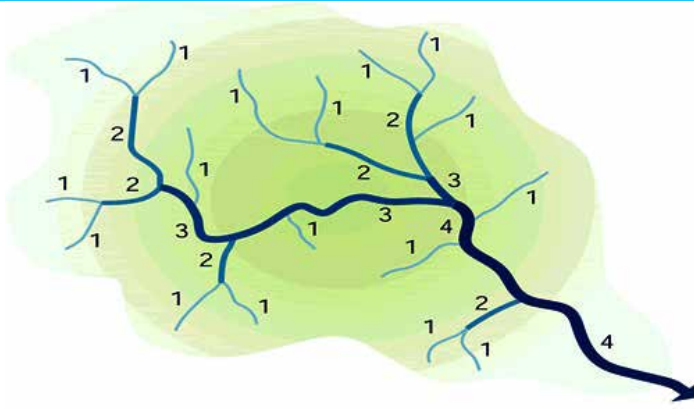
The Hydrologic Cycle

Schema generalizată a ciclului hidrologic

Exemplul de sarcini antropice asupra bazinului

Exemplul rețelei de râuri (principalul râu, afluenți de ordinul întâi, doi și trei)

Râul „mic”, zona lui de captare și caracteristicile acestuia

Criterii clare pentru râuri „mici” nu există. Nu există nici separare hidrologică clară între conceptele de râu mic, pârâu și râu. De multe ori, pentru comoditate, se presupune că lungimea râului „mic” nu trebuie să depășească o anumită lungime. Deci, în Republica Moldova a fost adoptată următoarea divizare după lungimi de râuri¹:

Categoria râului	Lungimea albiei, km	Exemple de râuri în Moldova
Râuri mari	peste 200	Nistru, Prut, Răut, Cogâlnic
Râuri mijlocii	de la 100 la 200	Botna, Bâc, Ialpuș, Cubolta, Ciuhur
Râulețe și râuri mici	de la 10 la 100	Larga, Racovăț, Vilia, Larga, Delia, Nârnova, Lăpușna, Sarata, Cula
Pâraie	până la 10	Culișoara, Bagu

În ultima vreme, în practica de gestionare a resurselor de apă, pentru a împărți râurile în categorii se folosesc zonele bazinului², uneori - consumul mediu de apă la gura de vărsare.

Conceptul de râu „mic”, în profida atitudinilor generale convenționale, nu înseamnă râu „mai puțin important”. Râurile mici sunt baza de formare a resurselor de apă ale țării. De starea lor depinde în mare măsură bunăstarea cursurilor de apă medii și mari, condițiile de viață ale populației. Râurile mici sunt unități primare de formare a resurselor de apă, partea majoră a sistemului de râuri în Moldova. În strânsă cooperare cu alte obiecte naturale, râurile mici și mijlocii participă la reproducerea potențialului biotic al teritoriilor; în albiile lor, în lunci, zone de coastă și funcționează interconectat o multitudine de biocenoze acvatice și celor legate de apă. Relațiile ecologice și procesele naturale în cadrul acestei categorii de râuri s-au format multe mii de ani în baza situației autonome specifice ale bazinelor mici și mijlocii de captare. Prin urmare, modificările antropogene ale landșaftului lor, de regulă, conduc la reducerea capacității de producere a apei în râuri și degradarea ecosistemelor de apă dulce.

Actualmente, starea celor mai mici râuri și a zonelor de captare adiacente în Moldova nu este întotdeauna una bună, iar situația ecologică a bazinelor râurilor mici și mijlocii ne pune pe gânduri despre viitorul lor ca sursă de apă curată. Aproape peste tot are loc epuizarea resurselor lor de apă, deteriorarea semnificativă a calității apei și adesea ireversibila degradare a acestora. Situația poate fi agravată de tendințele globale în schimbările climatice, care vor afecta în mod inevitabil, în primul rând, conținutul de apă și regimurile râurilor mici și mijlocii ale Moldovei. Situația precară a mediului în multe bazine ale râurilor mici și mijlocii, de asemenea este exprimată prin vegetația excesivă și înnămolirea necontrolată a iazurilor și lacurilor de acumulare, degradarea bioticii acvatice, pierderea acoperământului de pădure și alți factori. Toate acestea, determină relevanța problemei protecției și îmbunătățirii ecologice a bazinurilor lor.

Râurile mici și mijlocii, în comparație cu râurile mari, sunt extrem de sensibile și vulnerabile la sarcinile antropogene ale sistemului natural de apă dulce în bazinului său

¹ Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor, nr. 440, 27.04.1995 (articolul 5): Râurile și pâraiele sunt toți curenții de apă, ce curg mai mult de 6 luni din an în albia pe care și-au format-o de la izvor până în deltă, cu excepția izvoarelor de pe pante. Din categoria bazinelor de apă fac parte lacurile, lacurile de acumulare și iazurile.

² În particular, aria bazinului de captare este utilizat drept criteriu de divizare a cursurilor de apă în Directiva-cadru privind apa a Uniunii Europene.

hidrografic sau în albie. Acest lucru se datorează unor particularități ale râurilor mici și mijlocii, cum ar fi:

- Acestea sunt caracterizate prin mici costuri de debit scăzut, care nu sunt în măsură să asigure nevoile oamenilor în apă și prin urmare, captarea apei din zonă deschisă este practic imposibilă. Captarea apei este preponderent realizată din cele mai mari râuri, iar în râurile mici se efectuează deversarea. Astfel, râurile mici sunt în același timp și artere acvatiche și rezervoare de ape reziduale și de drenaj. Adesea, varietatea deversărilor antropice ce nimeresc în micile râuri sunt comensurabile, iar uneori depășesc volumul fluxului celui mai mic râu.
- De regulă, activitatea economică a omului afectează în mod direct nu numai albia râului mic pe toată lungimea lui dar și zona bazinului hidrografic. Însăși râurile și luncile lor sunt supuse unor activități economice. Zonele inundabile sunt folosite pentru pășunat și ca zonă furajeră. Pantele, acum lipsite de stratul vegetal natural și transformate în terenuri agricole, sunt erodate ca urmare a unor precipitații abundente și vânturi puternice. Terenurile inundabile sunt considerate terenuri fertile și convertite pe scară largă în terenuri agricole.
- Orice intervenție umană, chiar și aparent nesemnificativă, în curentul principal al râului mic poate afecta întreaga lungime în aval. Astfel, de pildă, bazinul de acumulare pe albie, atunci când este folosit fără a ține cont de nevoile de apă din aval sau la captarea intensivă de apă, poate lipsi de viață partea de jos a fluviului sau să-l reducă întrucât valoarea ecologică a râului mic să fie subminată.
- Capacitatea de autocurățare a râurilor mici este scăzută din cauza cantității relativ mici a apei, secțiunii mici a fluxului râului. În plus, partea apelor de origine subterană este semnificativă în râurile mici, în special în perioada cu apă scăzută, ceea ce duce la creșterea salinității apei și la o predominanță pronunțată a ionilor de bicarbonat.

Cu mici excepții, toate râurile mici și mijlocii din Moldova sunt categorizate drept corpuri de apă extrem de modificate, cu un grad de risc ridicat iar scopul aducerii lor în stare bună va fi dificil de realizat³. Hidromorfologia albiilor și luncilor este întrucât de schimbată încât o mare parte a râurilor mici și mijlocii o reprezintă canalele, confortabile doar pentru parcursul apelor de viitură. Cu greu s-ar găsi segmente ale râurilor mici li mijlocii unde s-au păstrat meandre, brațe laterale, mlaștini, albi vechi, praguri și bălți. Lunca este tăiată de râu prin fâșii de control al inundațiilor sau ca urmare a adâncirii și îndreptării patului râului. Albia este împiedicată de numeroase baraje.

Cauzele principale ale condiției degradate a fluxurilor mici și mijlocii sunt: utilizarea intensivă a resurselor de apă pentru diverse scopuri comerciale; controlul fluxului; deversarea apelor uzate, volumul cărora este comparabil și adesea depășește fluxul natural; utilizarea economică a bazinului hidrografic și urbanizarea.

Câteva exemple de râuri mici și mijlocii din Moldova sunt prezentate mai jos.

³ Planul de gestionare a districtului bazinului Nistru și Planul de gestionare a districtului Dunăre-Prut și districtului bazinului Mării Negre.

**Râul Draghiște,
s. Badrajii Vechi,
r-nul Edineț**
*Sursa: Fotografie
făcută de către
autori*

**Râul Bâc, s. Calfa,
r-nul Anenii Noi**
*Sursa: Fotografie
făcută de către
autori*

**Mic râu tipic într-o
localitate**
*Sursa: Fotografie
făcută de către
autori*

Toate acestea, precum și alte aspecte ale râurilor mici și mijlocii și a bazinelor lor hidrografice indică necesitatea unei abordări foarte echilibrate și atente a gestionării acestora în baza principiilor MIRA. Fără realizarea bunăstării râurilor mici și altor resurse locale de apă nu este posibil de a realiza prosperitatea pentru marile bazinele principale de apă din Moldova.

MIRA ca bază pentru gestionarea bazinelor râurilor mici și mijlocii

Practica internațională cere ca toate resursele de apă, naționale și locale, de suprafață și subterane, râurile mari și râurile mici și mijlocii să fie gestionate în baza principiilor managementului integrat al resurselor de apă (MIRA). La nivelul bazinului râului, lacului sau acviferului, MIRA poate fi definit ca un proces care să asigure gestionarea coordonată a resurselor de apă, terenuri și resurselor aferente din cadrul bazinului în scopul de a optimiza și a distribui în mod echitabil beneficiile socio-economice produse, fără a compromite pe termen lung bunăstarea ecosistemelor vitale¹.

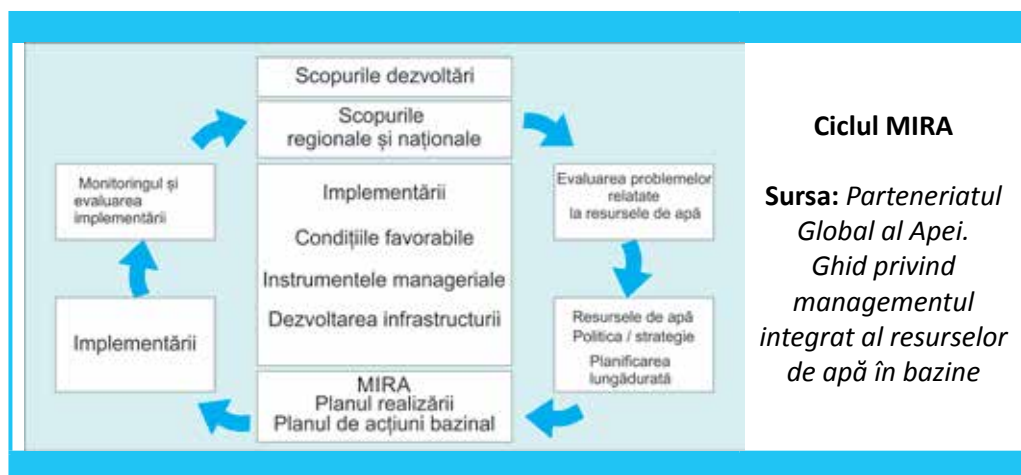
Abordarea MIRA este luată ca bază pentru gestionarea apei în Moldova. Trebuie să conștientizăm că MIRA este un sistem de management bazat pe luarea în considerare a tuturor tipurilor de resurse de apă (ape de suprafață, ape subterane, fluxuri de restituție) în cadrul hotarelor hidrologice, care leagă interesele diferitor sectoare și nivelurile ierarhiei de gospodărire a apelor, implică toate părțile interesate în procesul de luare a deciziilor, contribuie la utilizarea eficientă a terenurilor și altor resurse naturale pentru asigurarea durabilă a necesităților naturii și societății în apă. MIRA se bazează pe o serie de principii-cheie care definesc natura sa practică. În concluzie, aceste principii constau din următoarele:

- resursele de apă se gospodăresc în cadrul bazinelor hidrografice, în conformitate cu morfologia bazinului concret al râului;
- managementul implică ținerea evidenței și utilizarea tuturor tipurilor de resurse de apă (ape de suprafață, ape subterane, fluxuri de restituție), ținând cont de caracteristicile climatice ale regiunilor;
- să se asigure o coordonare strânsă a tuturor tipurilor de utilizare a apei și a tuturor celor implicați în gospodărirea resurselor de ape pe orizontală între sectoare și pe verticală între nivelurile ierarhiei de gospodărire a apelor (bazin, sub-bazin, sistem de irigare, agricultură);
- participarea publicului nu doar în management, dar și în finanțarea, planificarea, întreținerea și dezvoltarea infrastructurii de gospodărire a apei;
- prioritate se oferă cerințelor ecosistemelor în activitățile organelor de gospodărire a apei;
- organizațiile de gestionare a apei și utilizatorii de apă se concentrează pe păstrarea apei și combaterea pierderilor neproductive de apă;
- se asigură gestionarea cererii de apă, împreună cu gestionarea resurselor;
- existența acoperire informațională, deschidere și transparență a sistemului de gospodărire a apelor;
- se realizează stabilitatea economică și financiară a gestionării.

Elaborarea strategiei, planificarea și gestionarea resurselor de apă pot fi văzute ca o serie de etape succesive în gestionarea bazinului. Primul pas constă în formularea

¹ Parteneriatul Global al Apei. Ghid privind managementul integrat al resurselor de apă în bazine. [http://www.gwp.org/Global/ToolBox/References/A%20Handbook%20for%20Integrated%20Water%20Resources%20Management%20in%20Basins%20\(INBO,%20GWP,%202009\)%20RUSSIAN.pdf](http://www.gwp.org/Global/ToolBox/References/A%20Handbook%20for%20Integrated%20Water%20Resources%20Management%20in%20Basins%20(INBO,%20GWP,%202009)%20RUSSIAN.pdf)

obiectivelor politice generale (răspuns la întrebarea - unde dorim să ajungem?). Pe parcursul următoarelor etape este necesar să se determine problemele legate de gestionarea resurselor de apă ce trebuie să fie rezolvate (identificarea problemelor), să se facă o listă de strategii posibile (cum vrem să ajungem într-acolo?), să se evalueze fiecare dintre ele, să se aleagă o strategie sau o combinație a acestora, să se implementeze strategia, să se evalueze rezultatele produse, să se exploreze experiența acumulată și să se ajusteze planurile, astfel încât acestea să fie mai potrivite pentru dezvoltarea de viitor. Acești pași formează un ciclu.

Aceiași pași, dar aplicate la nivelul local al întregului bazin hidrografic, și este MIRA pentru bazinele râurilor mici și mijlocii. Specificul pentru bazine mici și mijlocii poate rezumat după cum urmează:

- obiectivele generale a gestionării bazinului râului mic trebuie să fie conforme obiectivelor gestionării unei unități hidrologice mai mari – unui râu mare sau district hidrografic;
- în același timp, pentru bazinul hidrografic al râului mic pot fi setate și obiectivele sale specifice. Principalul lucru e ca acestea să nu contravină scopurilor și obiectivelor Planului de Management al Districtului Hidrografic;
- obiectivele gestionării bazinului hidrografic al râului mic nu sunt determinate de „sus” (autoritățile centrale), ci „de jos” – de autoritățile administrației publice locale, utilizatorii de apă, publicul, populația;
- identificarea problemelor de gospodărire a apelor și gestionarea apelor de suprafață și subterane în bazinul hidrografic al râului mic derivă din cunoștințele locale, experiența anterioară și din înțelegerea contextului local și specific fiecărui sub-bazin;
- experiența locală este foarte importantă pentru a identifica problemele locale și a identifica prioritățile lor, luând în considerare gospodăria locală a apelor, mediul economic și social local, precum și caracteristicile naturale ale bazinului hidrografic;
- strategii și planuri locale pentru îmbunătățirea stării resurselor locale de apă se bazează întotdeauna pe realitățile socio-economice care s-au creat în bazinul hidrografic al unuia sau altuia râu mic, utilizarea lor, de asemenea, depinde în mare măsură de resursele disponibile, inclusiv resursele financiare, la nivel local.

Secțiunea 2. GHIDUL METODOLOGIC DE FORMARE A BAZINELOR HIDROGRAFICE MICI ȘI MIJLOCII

Râurile, pâraiele și fluviile nu “cunosc” hotare administrative. Ele curg așa cum se formează istoric în anumite condiții naturale albia lor și sistemul de afluenți. Acest fenomen natural ne permite să ne dăm seama că o soluție adecvată a problemelor resurselor locale de apă nu poate fi găsită doar în granițele fiecărei unități teritoriale (raion, comună). Apa, într-o anumită cantitate și calitate, vine în cursurile de apă, iazuri și lacuri de acumulare în teritoriile altor unități administrative. Autoritățile locale, a căror jurisdicție se extinde în aval, depinde în mare măsură de cum vor fi utilizate și protejate resursele de apă în cursul superior. În același timp, securitatea inundațiilor adesea asigură condiții adecvate de gospodărire a apelor în aval. Respectiv, sarcina unirii eforturilor autorităților locale ce operează în bazinul hidrografic al râului devine fundamentală. Numai în coordonare cu vecinii se pot realmente soluționa problemele legate de calitatea și cantitatea resurselor de apă disponibile.

Recent a fost legiferat un nou mecanism pentru o astfel de cooperare. Legea apei prevede datoria guvernului de a forma două comitete consultative ale districtelor bazinelor pentru districtul hidrografic Nistru și districtul Dunărea-Prut și Marea Neagră. Fiecare dintre aceste districte acoperă o parte din bazinele râurilor Nistru, Prut, Dunărea și râurile ce se varsă direct în Marea Neagră în cadrul teritoriului țării. Organelor administrației publice locale prin lege li se prescrie să formeze comitete pentru subbazinele râurilor mici și mijlocii. Această sarcină este nouă pentru autoritățile administrației publice locale și este încă evident insuficientă experiența necesară în țară.

Odată ce legea nu prevede anumite reguli de formare și funcționare a Comitetului subbazinal, mai departe se fac recomandări pentru constituirea acestor comitete. Acest document este destinat să servească drept bază metodologică pentru constituirea acestor comitete.

Comitetul districtului bazinului și Comitetul subbazinului hidrografic al râului mic (mijlociu)

Pentru a înțelege ce înseamnă termenul „Comitetul districtului bazinului”, trebuie mai întâi să facem referință la legislația națională. Legea apei definește Comitetul districtului bazinului drept un organ consultativ și coordonator pentru întregul teritoriu al unui district hidrografic concret. Comitetul districtului de bazin este organul ce se formează de către guvern pentru categorii hidrografice mari, cum ar fi districtul de bazin. Cu alte cuvinte, în Moldova au fost create două comitete: unul pentru Nistru iar al doilea pentru bazinul hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră. Deoarece legea doar atribuie autorităților publice locale necesitatea de a stabili comitete similare pentru subbazinele râurilor mici și mijlocii și nu stipulează statutul lor juridic, trebuie să se înțeleagă că comitetele pentru subbazinele râurilor mici și mijlocii au același statut, drepturi și funcții similare cu cele ale comitetelor districtelor de bazin.

Mai întâi de toate, ar trebui să se acorde atenție la statutul consultativ al Comitetului bazinului râului de orice categorie. Acest lucru înseamnă că acesta nu deține

împuterniciri administrative imperioase, de pildă, nu poate aproba acte juridice sau reglementări general obligatorii, să emită niște permise (licențe, autorizații) pentru a desfășura activități de control și inspecție, să dispună de proprietatea de stat. Acest organism, în primul rând are scopul de a elabora și adopta recomandări pentru gestionarea optimă a apei în baza principiului MIRA. În special, legea pune următoarele sarcini pentru Comitetul districtului de bazin:

- consultanță în elaborarea, modificarea și aprobarea planului de management pentru districtul bazinului;
- participă la identificarea, delimitarea și clasificarea corpurilor de apă, care sunt supuse cerințelor de calitate a mediului pentru ape, sau care au nevoie de protecție, sau ar putea fi afectate de poluarea din diverse surse, inclusiv industria agricolă și de prelucrare, precum și consultanță în identificarea zonelor vulnerabile;
- elaborarea măsurilor ce trebuie incluse în planul de management pentru districtul bazinului, precum și măsuri legate realizarea obiectivelor de gospodărire;
- participarea în cooperarea transfrontalieră pe bazine comune.

Acestea și alte funcții specifice ar trebui să fie inerente și comitetelor bazinelor hidrografice ale râurilor mici și mijlocii, iar sfera de aplicare teritorială a responsabilității lor va fi limitată de un subbazin concret.

Echilibrul numărului de sub-bazine și comitete

La îndeplinirea sarcinilor de formare a comitetelor pentru bazinele hidrografice ale râurilor mici și mijlocii, vor apărea inevitabil întrebări:

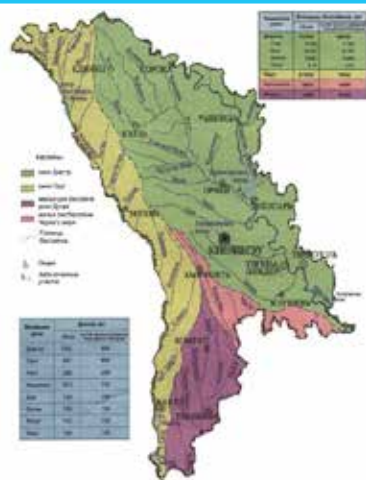
Dar câte bazine de râuri mici și mijlocii sunt în Republica Moldova? Câte subbazine sunt definite ca fiind unități de gestionare a resurselor de apă în Republica Moldova? Câte comitete pot fi create pentru bazinele râurilor mici și mijlocii?

Pentru fiecare subbazin ar putea fi, teoretic, creat Comitetul său. În practică, numărul comitetelor poate fi copleșitor de mare, având în vedere că în Moldova există câteva mii de râuri cu lungime mai mare de 10 km. Cu toate acestea, în acest domeniu trebuie să ne ghidăm de abordările naționale în delimitarea resurselor de apă. În țară există trei bazine hidrografice: Nistru, Dunărea (în lege, el e definit ca Dunărea-Prut) și Marea Neagră. În scopul optimizării managementului, ele sunt combinate în două: districtul de bazin Nistru și Dunărea-Prut-Marea Neagră. În cadrul fiecărui district sunt definite subbazine sau, cu alte cuvinte, bazinele hidrografice ale râurilor mici și mijlocii. Legislația Republicii Moldova legiferează 39 sub-bazine. Prin urmare, acesta este numărul așteptat al viitoarelor comitete pentru bazinele mici. Mai jos sunt prezentate schemele împărțirii ierarhice a bazinelor în Republica Moldova.

Anexa 1 prezintă harta schematică a subbazinelor din Moldova și caracteristicile lor de bază.

Totuși, apare o altă întrebare: este posibil ca pentru un singur sub-bazin să fie create două sau mai multe comitete?

În principiu, acest lucru este posibil, în special în primele stadii de formare a comitetelor publice pentru râuri mici și mijlocii. Doar sub-bazinul de asemenea include rețeaua hidrografică de afluenți și curenți. Deși este puțin probabil ca la început să poată fi create chiar unele comitete și pentru diverși afluenți ai râurilor mici. În unele

Hotarele bazinelor hidrografice din Moldova

Sursa:
Atlasul geografic

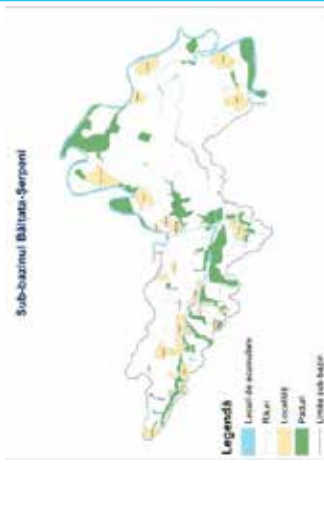
Hotarele districtoanelor de bazine în Moldova

Sursa:
HG №775, 4.10.2013

Hotarele sub-bazinului în Moldova

Sursa:
HG №775, 4.10.2013

Harta sub-bazinului râurilor mici Bălțata-Șerpeni

Sursa:
Apele Moldovei

cazuri, cum ar fi atunci când un aflux mare are propriul său afluent mare, crearea pentru acest aflux de ordinul doi un propriu Comitet de sub-bazin poate fi rezonabil. Doar sarcina principală a oricărui comitet este de a asigura o stare bună a apei de râu pentru a satisface nevoile tuturor utilizatorilor, inclusiv ale ecosistemului.

Cu toate acestea, situația de acest gen pentru râurile mici și mijlocii ar trebui să fie evitată, în caz contrar nu va fi respectat principiul de gospodărire a apelor de-a lungul întregului bazin hidrografic.

În astfel de cazuri, Comitetul districtului de bazin poate recomanda asocierea mai multor comitete de sub-bazin hidrografic. Grupul de inițiativă privind crearea comitetelor de sub-bazin trebuie să informeze comitetul districtului de bazin la primele etape ale inițiativei, problema poate fi ajustată.

Baza juridică pentru Comitetul subbazinului râului mic sau mijlociu

Aspectele organizatorice și juridice ale Comitetului districtului bazinului hidrografic au fost deja identificate de către Guvern, în conformitate cu HG nr.867, 01.11.2013 privind aprobarea „Regulamentului tip privind modul de constituire și funcționare a Comitetului districtului bazinului hidrografic”. Cu toate acestea, baza juridică pentru instituirea și funcționarea Comitetului sub-bazinului râului mic sau mijlociu este definită de legislație doar în termeni generali. Astfel, Legea apelor stipulează crearea de către autoritățile administrației publice locale a comitetelor sub-bazinale în colaborare cu asociațiile obștești, fără a specifica detaliile acestui proces.

În cazul în care temeiul juridic al Comitetului districtului bazinului este stabilit de lege, atunci care este baza legală pentru instituirea și funcționarea Comitetului râului mic?

Prin analogie, cu comitetul districtului bazinului, temeiul juridic pentru comitetul râului mic sau mijlociu este „Regulamentul privind Comitetul subbazinului râului mic (mijlociu)”. Cu toate acestea, spre deosebire de Comitetul districtului bazinului hidrografic, statutul juridic al căruia este definit de Guvern, „Regulamentul privind Comitetul subbazinului hidrografic râului mic (mijlociu)” ar trebui să fie elaborat de către inițiatori și adoptat de către însăși comitetul. De la data adoptării acestui regulament, comitetul se consideră a fi constituit. El devine o structură socială formalizată în lumina prevederilor Legii apelor, și în funcție de dorințele fondatorilor, poate fi înregistrat juridic ca organizație non-profit sau să acționeze fără o astfel de înregistrare.

În cazul în care inițiatorii Comitetului consideră necesar să-l înregistreze ca persoană juridică - asociație publică, aceștia trebuie să-l înregistreze la Ministerul Justiției, consiliul raional și municipal (în funcție de acoperirea teritorială a comitetului). Acest statut al Comitetului oferă unele avantaje, în special - posibilitatea de a deschide un cont bancar, de a acumula fonduri pentru implementarea proiectelor sale sau să acționeze ca structură juridică formată.

Revenind la chestiunea Regulamentului Comitetului subbazinal, trebuie remarcat că ar fi util să se elaboreze un proiect al Regulamentului tip (model) al Comitetului subbazinal al râului mic (mijlociu). La moment, un astfel de regulament model în Moldova nu a fost elaborat, dar la etapa inițială ne putem baza și pe Regulamentul tip privind procedura de constituire și funcționare a Comitetului districtului bazinului hidrografic¹, adaptându-l în mod corespunzător.

În principiu, oricare dintre comitetele râului mic poate elabora și propriul său regulament. Legislația actuală nu stabilește procedura pentru adoptarea Regulamentului privind Comitetului râului mic iar în practică, acesta poate fi aprobat de către participanții legitimi ai Comitetului însuși. De regulă, următoarele aspecte sunt reglementate și incluse în cadrul acestui document:

- statutul juridic și baza juridică pentru activitățile structurii instituite;
- scopul, obiectivele și direcțiile principale ale activității sale;
- componența organizației și procedura de formare a acesteia;
- drepturile și obligațiile organelor sale de conducere și a membrilor organizației;

¹ HG nr.867, 01.11.2013 privind aprobarea „Regulamentului tip privind modul de constituire și funcționare a Comitetului districtului bazinului hidrografic”

- procedura de organizare a activităților;
- asigurarea activităților organizației;
- procedura de reorganizare și lichidare.

Ce alte documente pot reglementa funcționarea Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)?

Deoarece forma de activitate a comitetului este alcătuită din întrunirile cu participarea unui număr mare de actori și părți interesate, este important ca să fie definită o ordine clară și fără echivoc a activității organizației, cât și a adoptării și executării deciziilor Comitetului, cu alte cuvinte, trebuie să existe proceduri de operare ale comitetului suficient de clar definite. În acest scop, comitetul râului mic își poate elabora propriul *Regulament intern*, în care în mod detaliat vor fi reflectate toate aspectele procedurale. În practică, acest tip de document, cum ar fi *Regulamentul intern*, poate să nu fie necesar în cazul în care Regulamentul va fi pregătit suficient de detaliat. Este important de înțeles că *Regulamentul intern* în sine nu înlocuiește Regulamentul care este un document juridic, în timp ce acesta din urmă este utilizat pentru organizarea mai precisă a activității interne a comitetului.

Scopul și obiectivele Comitetului subbazinului râului mic

La stabilirea scopurilor și obiectivelor care urmează să fie stabilite pentru Comitetul sub-bazinului râului mic, este necesar să se consulte Legea apelor (art.10) și poziția Regulamentul model al Comitetului districtului bazinului hidrografic (HG nr.867, 01.11.2013), înainte de pregătirea Regulamentului tip al Comitetului micului râu.

Dacă la moment nu există un Regulament model – se poate oare pregăti și aproba Regulamentul Comitetului pentru un anumit râu mic? Ce ar trebui să reflecte acesta?

Este important să realizăm că Regulamentul privind Comitetul râului mic (mijlociu) poate fi elaborat direct și de grupul de inițiativă pentru crearea unui astfel de comitet. La început, anume această practică se aplica în Republica Moldova, deoarece în țară deja au fost create câteva comitete pentru bazinele râurilor mici și mijlocii, după cum se arată mai jos.

Râul mic	Comitet creat?	Data creării comitetului
Ciujur (afluent al r.Pрут)	Da	2016
Camenca (afluent al r.Pрут)	Da	2015
Cubolta (afluent al r.Răut)	Da	2009
Răut (afluent al r.Nistru)	Da	2016
Cogâlnic (afluent al r.Răut)	Da	2016
Ichel (afluent al r.Nistru)	Da	2015
Bâc (afluent al r.Nistru)	Da	2011
Tigheci (afluent al r.Pрут)	Da	2015
Larga (afluent al r.Pрут)	Da	2015
Bălțața (afluent al r.Nistru)	Da	2017
Lăpușna (afluent al r.Pрут)	În proces de constituire	2017

Este important de remarcat că în cadrul proiectului a fost creat și planul de management. Cu sprijinul Agenției de Dezvoltare din Austria și ONG «Centrul Național de Mediu» au fost create Comitetele Bazinale pe râurile mici: Tigheci, Larga, Ichel,

Reuniunea Comitetului r. Răut, Bălți, 2016

Foundation (Bâc) Agenția de Dezvoltare a Austriei (Larga, Tigheci, Răut), GEF Moldova (Ichel). Comitetul subbazinal al râului Ciuhur a fost constituit în urma interesului manifestat de către autoritățile locale, după desfășurarea mai multor activități de către CNM în cadrul unui proiect finanțat de Ambasada SUA la Chișinău.

Comitetul subbazinal Cogâlnic (afluent al râului Răut) a fost creat la inițiativa fostului inspector-șef al Inspectoratului Ecologic Rezina, dl. Ghenadie Efremov și a câtorva primari din r-nul Rezina, care au solicitat asistența CNM în procesul de constituire.

Asociația Femeilor pentru Dezvoltare Durabilă, de asemenea a constituit un Comitet subbazinal al râului Camenca în 2013/2014.

Spre regret, informația cu privire la planurile de lucru, activitățile acestor comitete bazinale este foarte limitată. Secretariatele tehnice, în multe cazuri, practic nu sunt formate și au nevoie de sprijin atât financiar, cât și organizațional.

Cu toate acestea, în pregătirea Regulamentului cu privire la Comitetul sub-bazinului râului mic (mijlocii), trebuie să fie examinate sarcinile prevăzute de Legea apelor, cum ar fi:

- delegarea reprezentanților în cadrul Comitetului bazinal;
- înaintarea de propuneri Comitetului districtului bazinului hidrografic pentru identificarea, delimitarea și clasificarea corpurilor de apă în funcție de natura și caracteristicile stării (de mediu, fizice, chimice, hidrologice și hidromorfologice) corpurilor de apă locale, în funcție de localizarea și riscul surselor majore de poluare, zonele vulnerabile și zonele ce necesită protecție specială;
- propunerea măsurilor pentru a fi incluse în planul de gestionare a districtului bazinului.

În plus, între sarcinile principale ale comitetului subbazinal, de obicei, se înscriu:

- discutarea în comun a problemelor de actualitate în domeniul utilizării raționale și protecția resurselor de apă din bazinul hidrografic al râului mic;
- identificarea contaminanților, zonelor cu probleme, planificarea și luarea de măsuri pentru îmbunătățirea situației;
- elaborarea de propuneri la planurile, programele de dezvoltare economică și socială ale unităților administrative în cadrul gospodăriei hidrografice respective;

² <http://www.environment.md/pages/2-Cine-suntem.html>

- pregătirea de opțiuni și propuneri de proiecte pentru finanțarea măsurilor planificate pentru gestionarea și protecția zonei de captare;
- implicarea publicului în aborda problemelor concrete referitoare la apă;
- asigurarea schimbului de informații între agențiile guvernamentale, utilizatorii de apă și publicul;
- realizarea activităților comune privind restabilirea și protecția corpurilor de apă.

Lista sarcinilor enumerate mai sus poate fi mai mare și va depinde de specificul unui subbazin hidrografic de râu mic.

Componența Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)

În mod juridic, nu sunt stipulate cerințe specifice privind componența Comitetului bazinului râului mic (mijlociu). Prin urmare, pentru fiecare comitet subbazinal va fi selectată componența sa specifică. Componența Comitetului bazinului râului mic (mijlociu) poate fi ghidată considerendele care derivă din principiile MIRA privind participarea și partajarea responsabilităților în gestionarea resurselor de apă. Se recomandă ca în comitet să fie reprezentați cel puțin:

- autoritățile publice locale (raioane, municipii, comune);
- reprezentanți ai autorităților competente în teritoriu (direcții raionale / teritoriale ale ministerelor și departamentelor - Mediu, „Apele Moldovei”, supravegherea sanitar-epidemiologică, Planificarea urbană și dezvoltarea teritoriilor, Agriculturii și altele);
- reprezentanții utilizatorilor de apă locali;
- reprezentanți ai ONG-urilor locale;
- alte părți interesate.

Se recomandă ca autoritatea publică să fie reprezentată în cadrul comitetului direct de conducătorii raioanelor sau adjuncții acestora și primari. Acest lucru va crea nivelul necesar de adoptare a deciziilor și va contribui la autoritatea Comitetului în general. Cu titlu de recomandare: reprezentanții autorităților publice să constituie în comitet cel puțin 50% din membrii săi.

Reprezentarea direcțiilor raionale sau teritoriale ale ministerelor și agențiilor în activitatea comitetului va aduce expertiza tehnică necesară și va crea un echilibru important al cunoștințelor profesionale și opiniei publice. Prin urmare, reprezentanții lor la nivel raional ar trebui să fie introduși în cadrul comitetelor. Acolo unde este posibil, reprezentarea acestui grup poate alcătui circa 25%.

Legea apelor stipulează participarea obligatorie a utilizatorilor de apă în managementul resurselor de apă. Prin urmare, comitetul trebuie să aibă în componența sa cel puțin un utilizator de apă, dar el nu ar trebui să fie selectat în mod arbitrar. Cazul ideal este atunci când majoritatea utilizatorilor de apă sunt uniți într-o asociație, aceasta poate fi deosebit de important în cazul utilizării agricole a apei (de pildă, acolo unde există o Asociație de utilizatori de apă pentru irigare). În același timp, pot exista situații în care volumul utilizării de apă al unei întreprinderi este semnificativ mai mare decât volumul majorității celorlalți utilizatori. În această situație, în activitățile comitetului poate (dar nu e obligatoriu) să fie implicat un reprezentant al întreprinderii utilizatoare de apă respective. Acesta poate fi de asemenea importantă în cazul în care în subbazin există surse semnificative de poluare care domină și afectează calitatea apei într-un râu mic, de pildă, instalațiile Apă-Canal de epurare a apelor uzate municipale.

Ce-i de făcut dacă în bazinul hidrografic există mulți utilizatori de apă cu diverse tipuri de activități și aceștia nu sunt integrați în asociații locale?

Un aspect important în ceea ce privește participarea utilizatorilor de apă în comitete – respectarea echilibrului diferitelor interese, cum ar fi utilizatorii de apă pentru agricultură și piscicultură, aprovizionatori cu apă și zonele protejate. Respectiv, în majoritatea cazurilor în comitete vor trebui incluși reprezentanți ai diferitelor categorii de utilizatori de apă. Este important să înțelegem că utilizatorii de apă sunt agenți economici și interesul acestora pentru resursele de apă poate fi orientat spre activitatea economică. Prin urmare, acest grup nu trebuie să domine numeric în cadrul comitetului. Cota recomandată - aproximativ 10%.

Așa numitele părți interesate pot participa în componența comitetelor nu doar ca utilizator de apă, dar și ca asociații publice. Trebuie de remarcat că participarea ONG-urilor în cadrul comitetelor de bazin este stipulată în Legea apelor. Ca atare, la formarea comitetului este recomandabil să se examineze posibilitatea de a implica în activitățile generate ale structurii create reprezentanți publicului local în fața organizațiilor non-guvernamentale. Aceștia pot fi așa numitele organizații de mediu, dar nu numai. Aceștia pot fi și asociații publice care reprezintă și alte interese și drepturi publice, cum ar fi cele ale femeilor și tineretului, agricultorilor și așa mai departe. Ca și în cazul utilizatorilor de apă, asociațiile publice nu ar trebui să fie invitate în comitet în mod *ad-hoc*, ci reieșind din capacitatea lor de a reprezenta diverse interese ale sectorului public sau ale populației unei anumite regiuni.

Pot face parte din Comitetul subbazinului râului mic reprezentanți care nu locuiesc sau nu activează pe teritoriul bazinului respectiv?

În componența Comitetului pot intra reprezentanții organizațiilor sau cetățeni, indiferent de locul lor de reședință și de muncă. De multe ori, în practică, există necesitatea de a include în cadrul Comitetului și alte organizații, cum ar fi asociațiile de cercetare și producție, instituții de cercetare și anumiți savanți, asociațiile publice de scară națională, mass-media sau cetățeni activi.

Având în vedere că în cadrul autorităților locale sunt de obicei reprezentați membrii diferitelor partide politice, este esențial ca activitatea sa de la bun început să fie apolitică, având ca scop rezolvarea problemelor specifice ale râului mic, cât și să posede continuitate, indiferent de schimbările din spectrul politic.

O altă recomandare pentru a păstra memoria instituțională a Comitetului poate funcțiilor de secretariatul uneia dintre asociații publice specializate în managementul resurselor de apă și care deja s-a manifestat și prin interesul arătat, și prin acțiuni practice și organizatorice pentru a îmbunătăți starea râurilor mici și mijlocii.

Componența numerică a Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)

Numărul membrilor Comitetului subbazinului mic nu este reglementat prin lege și nu este restricționat.

În situația când numărul de membri nu este definit, atunci câți oameni pot face parte din comitet? Care este posibilul număr minim și maxim de membri ai comitetului?

În fiecare caz concret, în componența comitetului pot intra un număr sau altul de membri. Cu toate acestea, reieșind din înțelegerea că în fiecare bazin al râului mic

pot fi reprezentate numeroase interese, trebuie evitată creșterea excesivă a numărului de membri în comitet. Prin urmare, este foarte important să se limiteze numărul de participanți, care reprezintă un anumit grup de părți interesate, căci extinderea excesivă a numărului de membri poate paraliza activitatea comitetului creat. În general, putem recomanda formarea Comitetului din 10-15 persoane, iar pentru sub-bazinele de suprafață mai mare – până la 20-25. Un număr mai mic de membri nu va permite posibilitatea reflectării reprezentative a întregii game a părților interesate în bazinul unui anumit râu mic. Pe de altă parte, un număr mai mare ar crea dificultăți în desfășurarea întrunirilor și în elaborarea unei decizii coordonate.

Este important să se asigure că membrii incluși în componența comitetului să reprezinte realmente interesele, condiționat vorbind, ale segmentului superior, de mijloc și inferior al râului, cât și ale obiectelor specificate în planul de gestionare a districtului bazinului. De pildă, din câteva raioane, teritorii care sunt acoperite într-un anumit sub-bazin, comitetul poate include reprezentanți ai autorităților publice aceluia raion, care acoperă cea mai mare parte a bazinului hidrografic. În componența comitetului pot intra în preponderență reprezentanții primăriilor, pe teritoriul cărora sunt situate cele mai mari lacuri de acumulare (de pildă, lacurile de acumulare cu reglementare sezonieră) sau surse substanțiale de contaminare.

În mod ideal, grupul părților interesate singur ar trebui să delege un reprezentant în cadrul comitetului. Acest lucru se poate face, de exemplu, la o adunare generală a utilizatorilor de apă, care funcționează într-un bazin de râu mic, la o reuniune a primarilor sau la o reuniune a reprezentanților organizațiilor publice. Decizia grupului trebuie să fie fixată în protocol și să solicite includerea reprezentanților respectivi în comitet.

Ar putea fi interzisă activitatea Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu), dacă în componența acestuia nu este reflectat într-un mod adecvat varietatea de părți interesate, și un grup este dominant? Cum poate fi reglementată această problemă?

Proiectul regulamentului privind Comitetul bazinului râului mic și componența nominală a acestuia urmează să fie trimise către comitetul districtului de bazin corespunzător, unde acestea vor fi examinate, inclusiv în ceea ce privește aspectele de reprezentare a părților interesate. Comitetul districtului bazinului nu este în drept să oprească activitățile Comitetului bazinului râului mic (mijlociu), dar el poate recomanda revizuirea reprezentării, iar în cazuri extreme - formarea unei alt comitet. Respectiv, toate acțiunile ulterioare ale Comitetului districtului bazinului, ministerului care este responsabil pentru mediu și Agenției „Apele Moldovei”, inclusiv sprijinul Comitetului bazinului râului mic (mijlociu), se vor adapta în mod corespunzător.

Părțile interesate care nu intră în componența Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)

Acele organizații sau persoane care nu pot fi în mod direct membri ai comitetului, din cauza numărului limitat de membri, nu ar trebui să fie excluse din procesul de discuții și de elaborare a soluțiilor de gestionare a resurselor de apă la nivel de bazin al cursului mic de apă.

Dacă, însă în componența comitetului intră un număr limitat de membri, atunci în ce mod alte părți interesate pot participa la activitățile de gestionare a râului mic (mijlociu)?

În primul rând, interesele lor sunt protejate de un reprezentant al grupurilor lor de interese, membru al comitetului. Este important ca membrii comisiei să mențină contactul permanent cu colegii lor cu aceleași interese și să ia în considerare opiniile și sugestiile lor. Acest lucru poate fi realizat, de exemplu, prin faptul că membrii comitetului vor informa în prealabil colegii lor cu privire la tema următoarei reuniuni, vor aduna opiniile lor și recomandările scrise, vor raporteze în numele întregului grup al părților interesate, vor da citire „opinia separată”, vor invita colegii în calitate de observatori la reuniuni tematice importante ale Comitetului.

În al doilea rând, reuniunile comitetului trebuie să fie publice și deschise. La reuniunile sale pot participa toți cei interesați de problemele resurselor de apă în cadrul sub-bazinului. Regulamentul Comitetului ar trebui să prevadă astfel de cazuri, iar dreptul de a vorbi și de a înainta propuneri ar trebui să fie garantat pentru toți doritorii.

În al treilea rând, fiecare poate trimite o solicitare scrisă adresată comitetului, făcând o expunere clară a esenței problemei și cerând includerea acesteia în ordinea de zi a reuniunii.

La rândul său, comitetul trebuie să asigure transparența reuniunilor și deciziilor sale. Acest lucru este realizat prin caracterul deschis al reuniunilor, invitând organizațiile și persoanele individuale să participe la reuniune (fără drept de vot), anunțarea reuniunii și deciziilor luate (de exemplu – postarea informației pe panourile de anunțuri în primărie). Este important să se ia aceasta în considerație la elaborarea regulamentului privind comitetului râului mic, de exemplu, prin încorporarea cerințelor referitoare la deschiderea reuniunilor, accesul public la documente și textele deciziilor supuse adoptării, propunerea chestiunilor spre examinarea de către consiliul bazinului, etc. Aceste măsuri vor asigura un grad mai mare de încredere în activitățile Comitetului din partea publicului. În general, este foarte important ca competența, organizarea și desfășurarea reuniunilor, procedura discutării problemelor și adoptării deciziilor în comitetul râului mic (mijlociu) să fie clar reglementate și înțelese de către publicul larg.

În al patrulea rând, un instrument important este internetul. În mod ideal, comitetul poate avea propria pagină web sau o pagină pe unul dintre site-urile autorităților publice sau organizațiilor publice, reprezentate în comitet. În plus, o bună modalitate de informare este lista-web, în care sunt incluse la dorința posesorilor adresele de e-mail ale tuturor părților interesate. Prin folosirea acestei liste web, se poate comunica despre desfășurarea reuniunilor, trimite agenda, colecta opiniile și propunerile și informa despre deciziile adoptate.

Termenul mandatului membrilor Comitetului subbazinului râului mic

Termenul mandatului membrilor comitetelor de subbazin este stabilit prin lege numai pentru Comitetul districtului bazinului și este de 6 ani. Acest lucru este legat de Planul de gestionare a districtului bazinului, care de asemenea are un ciclu de șase ani.

Se poate recomanda ca mandatul membrilor Comitetului bazinului râului mic (mijlociu) de asemenea să fie de șase ani. Acest lucru este important în tranziția către o gestionare planificată a resurselor de apă din țară. Există două opțiuni – prima, atunci când începutul mandatului Comitetului sub-bazinului râului mic coincide cu adoptarea următorului plan de gestionare a districtului bazinului, și – a doua, atunci când termenii activității comitetului sunt amânați, de exemplu cu doi sau trei ani de la data adoptării Planului de gestionare.

Se observă că a doua opțiune poate fi chiar preferabilă. În același timp, noi membri ai comitetului vor primi un mandat și în primii ani vor monitoriza încheierea implementării planului anterior și vor participa la pregătirea noului ciclu de planificare pentru următorii șase ani. Acest lucru le va oferi experiența preliminară necesară și înțelegerea modului de planificare a gestionării resurselor de apă la nivelul districtelor hidrografice și cum să planifice măsuri și activități la nivel de sub-bazin. În următorii ani ai mandatului lor, membrii comitetului vor controla implementarea măsurilor planificate la nivel de sub-bazin și vor pregăti baza (justificarea) pentru noul plan de gestionare a bazinului hidrografic. Ulterior, membrii nou aleși ai Comitetului de sub-bazin (de mandat nou) vor trebui să controleze executarea măsurilor și activităților planificate anterior și numai apoi vor purcede la planificarea ca atare.

Nu trebuie oare să așteptăm elaborarea unui nou ciclu al planului de gestionare a districtului bazinului pentru a forma un comitet de sub-bazin?

Trebuie să înțelegem clar că nu ar trebui să se tergiverseze instituirea unui comitet și să se sincronizeze anumite date. Comitetele subbazinelor râurilor mici și mijlocii ar trebui să fie instituite odată ce vor fi pregătite. Doar că primul mandat poate fi adaptat la condițiile (termenii) ce vor fi cele mai confortabile. Toate mandatele ulterioare pot avea o perioadă standard de șase ani.

Poate un membru al comitetului să aibă un mandat cu un termen mai lung? Cum să se procedeze în cazul în care primarul, fiind un membru efectiv al comitetului, nu este ales pentru următorul său mandat de primar?

Toate aceste aspecte trebuie să fie reglementate în prealabil în cadrul elaborării Regulamentului privind Comitetul bazinului hidrografic al râului mic (sau în Regulamentul intern suplimentar cu privire la activitățile sale). Desigur, membrii Comitetului bazinului râului mic pot activa pe o bază durabilă, dacă nu este stipulat altfel în Regulament. Mai mult decât atât, se recomandă ca la schimbarea componenței comitetului, cel puțin o treime din membri să rămână aceeași din mandatul anterior. Astfel se va asigura continuitatea potențialului Comitetului, iar membrii noi vor putea să preia experiență și cunoștințe de la ceilalți membri.

În ceea ce privește reprezentării cu funcții electivă (de pildă, primarii) sau reprezentanții delegați (de exemplu, utilizatorii de apă), atunci caz că le este schimbat statutul, atunci în locul respectiv în comitet trebuie să fie invitată o altă persoană care-și preia locul în rezultatul alegerilor, numirii sau delegării.

Structura organizațională a Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)

Structura organizatorică a Comitetului pentru bazinul hidrografic al râului mic (mijlociu) este determinată de însăși participanții săi, deoarece legislația actuală definește numai structura în ceea ce privește comitetele districtelor bazinale. În același timp, Regulamentul tip în acest sens conține practic doar două cerințe esențiale. Comitetul districtului bazinului este condus de un reprezentant al autorității publice centrale în domeniul protecției mediului, iar adjunctul acestuia și secretarul sunt doi reprezentanți ai organului administrativ pentru gestionarea resurselor de apă (Agenția „Apele Moldovei”).

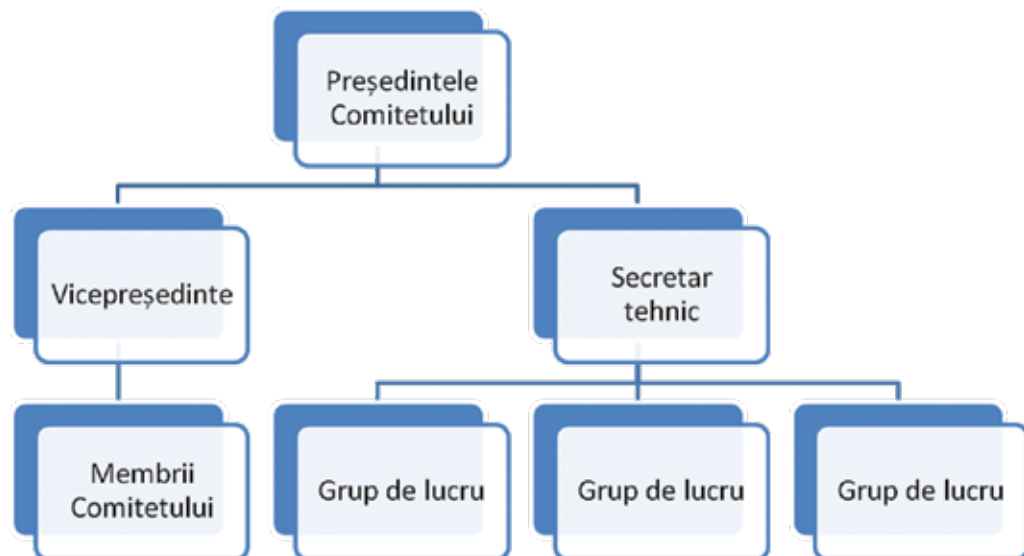
Pentru comitetele sub-bazinelor râurilor mici, nici un fel de structuri organizatorice nu sunt impuse de legislația în vigoare. Totuși, se recomandă ca structura sa organi-

zatorică de asemenea să fie compusă dintr-un președinte, adjunctul său, secretarul și membrii comitetului. Președintele, vicepreședintele și secretarul trebuie să fie aleși de cota legitimă a membrilor comitetului în cadrul primei reuniuni.

Secretarul comitetului este un element important al organizației. El este personal responsabil pentru organizarea activității legate de pregătirea și organizarea reuniunilor acestei structuri. Tot el poate oferi suport tehnic și profesional necesar comitetului, care constă în principal din persoane care, pentru studii și locuri de muncă, nu sunt direct legate de sectorul apelor. În acest sens, se recomandă o abordare atentă în selectarea candidatului pentru funcția dată. Probabil, acesta ar putea fi un specialist al Agenției „Apele Moldovei”, un specialist al serviciului ecologic raional, reprezentant al asociației utilizatorilor de apă sau membru al unei asociații publice ce deține experiența respectivă.

O altă abordare pentru dezvoltarea organizațională a Comitetului în viitor ar putea fi formarea de grupuri de lucru ad-hoc formate din membrii săi iar uneori și cu experți invitați, savanți și figuri publice. Acestea pot fi create în mod temporar pentru a lucra asupra unor aspecte specifice, inclusiv în perioada dintre reuniunile consiliului. De exemplu, grupul de lucru ar putea fi mandat să pregătească un raport sau să obțină informații suplimentare cu privire la proiectul de document, al cărui examinare este programată pentru una dintre următoarele reuniuni. Grupul de lucru poate organiza și pregătirea pentru inundații de primăvară sau să rezolve în mod concret chestiunile ce țin de acțiuni de răspuns în caz de secete.

Astfel, structura organizatorică a Comitetului bazinului râului mic (mijlociu) poate fi așa cum se arată mai jos.

Frecvența reuniunilor Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)

Deoarece activitatea Comitetului bazinului râului mic (mijlociu) este determinată către însăși comitetul, respectiv, pentru diferite sub-bazine, numărul și perioadele reuniunilor vor fi diferite. Cu toate acestea, este important să înțelegem că comitetul,

după ce este creat, devine un organ consultativ pentru gestionarea tuturor resurselor de apă în cadrul bazinului hidrografic al râului mic (mijlociu). Acest lucru înseamnă că, în practică, comitetul ar trebui să urmărească în mod activ politica națională și să faciliteze implementarea / aplicarea unor bune practici de gestionare a apelor.

De exemplu, rolul comitetului va fi foarte important în cursul pregătirii pentru inundațiile de primăvară, atunci când vor trebui să fie verificate toate bazinele, albia și infrastructura hidraulică și să fie luate hotărârile corespunzătoare. În acest moment, comitetul ar trebui să fie o platformă pentru planificarea măsurilor de protecție împotriva inundațiilor, pentru dialogul cu utilizatorii de apă, pentru coordonarea tuturor activităților la nivel raional și între comune. Un alt exemplu - pregătirea pentru secetă. Și în acest caz, activitățile comitetului ar trebui să fie la fel de eficiente. În plus, reuniunile comitetului pot fi dedicată unor anumite ocazii speciale legate de gospodărire a apelor în cadrul bazinului hidrografic (de exemplu, dacă planificați să curățați albia, sau să reparați structurile de control al inundațiilor). În plus, comitetul ar trebui să se ocupe de planificarea măsurilor și activităților pentru întregul bazin, precum și să monitorizeze punerea în aplicare a planurilor.

În practică, acest lucru înseamnă că reuniunile comitetului ar trebui să aibă loc cel puțin de două ori pe an. Desigur, activitatea Secretarului, grupurilor de lucru individuale, înființate în cadrul comitetului și Președintele comitetului nu se limitează doar la pregătirea și desfășurarea reuniunilor.

Măsurile practice pentru crearea Comitetului subbazinului râului mic (mijlociu)

Pentru a constitui un comitet al râului mic sau mijlociu, trebuie să fie efectuate o serie de activități importante, să fie trecute o serie de etape, care sunt recomandate în baza practicii internaționale, inclusiv din țările apropiate de Republica Moldova ca nivelul de dezvoltare economică și socială¹.

Formarea grupului de inițiativă

Se propune ca procesul de creare a Comitetului de sub-bazin să înceapă de la formarea grupului de inițiativă (de lucru), ai cărei membri vor trebui de la bun început să participe activ la acțiunile pentru înființarea acestui organism. Procesul de formare a grupului trebuie să fie inițiat de autoritățile publice locale (la nivel de raion sau na nivel de comună), deoarece această sarcină le este de fapt alocată în conformitate cu articolul 11 al legii Apelor. Legea prevede de asemenea, ca acest lucru să se facă în cooperare cu asociațiile publice. Astfel, inițiatorul poate fi oricare din raioanele în responsabilitatea teritorială al căruia se află un anumit bazin hidrografic primăria, sau asociațiile obștești. În practică, de obicei, inițiatorii sunt anume asociațiile, și ele nu sunt numai de cânt din zona sub-bazinului. De multe ori anume asociațiile de nivel național (și de obicei aceasta are loc cu suportul financiar al proiectelor) preiau rolul în promovarea ideilor MIRA și formarea comitetelor de bazin. Dar de fapt, drept inițiatori pot fi și utilizatorii de apă, sau chiar cetățenii activi individuali. Desigur, pentru ca inițiativa lor să se dezvolte, e nevoie de înțelegerea și atitudinea corespunzătoare din partea administrației publice locale.

¹ Ghid metodic pentru crearea Consiliilor de bazin, Proiectul PNUD „Elaborarea Planului Național de Management Integrat al Resurselor de Apă și utilizarea eficientă a apei în Kazahstan”. http://www.cawater-info.net/bk/iwrm/pdf/metod_posob_bas_sov_kz.pdf

În termeni practici, inițiatorul trebuie să determine cercul potențialilor asociați pentru organizarea comitetului bazinal. Acest lucru se poate face în baza componentei recomandate a comitetului și a clarificării beneficiilor așteptate și eficienței fiecărui participant implicat pentru lucrările pregătitoare. Se recomandă ca grupul de inițiativă să nu fie numeros (3-5 persoane), căci atunci va fi mobil și eficient în ceea ce privește realizarea inițiativei și nu va implica costuri semnificative pentru menținerea activităților sale. De asemenea, trebuie să se ia în considerare posibilitățile de susținere informațională și tehnică pentru grupul de inițiativă din partea instituțiilor de stat de mediu și de gospodărire a apelor, mediului științific, precum și organizațiile internaționale și donatori care ar putea fi interesate în crearea și dezvoltarea unui astfel de comitet în sub-bazin.

În plus, grupul de inițiativă, asigurându-și sprijinul uneia sau mai multor autorități publice locale, trebuie să informeze toate părțile interesate potențiale și Comitetul districtului de bazin despre inițiativa de a crea Comitetul subbazinal. Acest lucru trebuie făcut public prin plasarea unui anunț în presă și/sau pe panouri informative. La această etapă este important să se stabilească un contact direct cu potențialii viitori membri ai Comitetului. Acest lucru se face în mod eficient în mod scris. Se recomandă ca această scrisoare să conțină cel puțin următoarele informații:

- despre începerea lucrărilor de pregătire, temeiul juridic și scopurile instituirii unui comitet pentru sub-bazinul hidrografic;
- explicarea importanței și valorii participării organizației informate în activitatea comitetului;
- Indicarea persoanelor oficiale autorizate să reprezinte organizația invitată în consiliul bazinului și condițiile în care este posibilă delegarea acestui mandat;
- o invitație de a participa la lucrările pregătitoare cu solicitarea de a identifica în acest scop o persoană responsabilă, care va participa la lucrările pregătitoare pentru instituirea comitetului.

Este extrem de util să se anexeze scrisorii extrase din legislația referitoare la comitete bazinale, cât și o scrisoare de susținere a inițiativei date din partea autorităților de stat de mediu și/sau de gospodărire a apelor, precum și din partea Comitetului districtului bazinului.

Eforturile grupului de inițiativă, însă, nu ar trebui să se limiteze doar la corespondența oficială. După remiterea scrisorilor informative, trebuie organizate întâlniri personale cu conducerea organizațiilor invitate în componența extinsă a grupului de inițiativă pentru crearea comitetului bazinal. Practica arată că, pentru a începe o discuție în cadrul acestor întâlniri cu potențiali membri, este necesar să se clarifice dispozițiile din Legea apelor referitoare la comitetele bazinale, statutul, scopurile și obiectivele structurii nou create, componența acesteia, precum și să se descrie activitatea ce urmează să fie efectuată de către membrii comitetului. De aceea, pentru desfășurarea eficientă a acestor întâlniri, ar fi util să aveți la îndemână textele articolelor legislative relevante, diverse materiale de informare cu privire la comitetele/consiliile bazinale, inclusiv cele deja existente în Republica Moldova pentru alte bazine hidrografice. Explicații preliminare vor permite să se obțină cum mai mult succes sprijin pentru inițiativa întreprinsă din partea conducerii organizațiilor invitate să participe la crearea și activitatea ulterioară a Comitetului subbazinal.

După notificarea părților interesate, identificarea interesului lor și includerea celor

mai interesați dintre ele în grupului de inițiativă, puteți începe pregătirea planului de acțiune comun concret pentru a constitui un comitet de bazin și discuția despre participarea unui anumit reprezentant(ți) al organizației invitate. Eforturi ulterioare privind crearea unui comitet al râului mic au loc în cadrul grupului de inițiativă format. Nu e nevoie de vreo aprobare formală a grupului dat.

Lucrările de pregătire ale grupului de inițiativă

Grupul de inițiativă își începe activitatea prin definirea sarcinilor pe care trebuie să le îndeplinească. Și anume, el ar trebui să determine în cele din urmă o listă de membri potențiali ai viitorului comitet, să elaboreze actele normative de bază pentru funcționarea comitetului (regulamentul), precum și să pregătească un plan de lucru preliminar al comitetului. Această activitate este organizată prin intermediul reuniunilor comune ale membrilor grupului de inițiativă, consultarea și discutarea anumitor aspecte cu reprezentanții Comitetului districtului bazinului, organelor de protecție a mediului și gospodăririi apelor, experți în sectorul apelor, ONG-uri, etc.

În funcție de disponibilitatea finanțării în etapa pregătitoare, grupul de inițiativă poate efectua, de asemenea, o campanie de informare cu privire la aspectele legate de constituirea și activitățile de viitor ale comitetului râului mic, pentru toți membrii potențiali ai comitetului instituit, precum și pentru utilizatorii de apă și publicul interesat. O campanie de informare poate fi organizată în formă de seminare, mese rotunde, reuniuni în teritoriu ai membrilor grupului de inițiativă. Scopul principal al acestor activități este de a familiariza părțile interesate cu obiectivele planificate și sarcinile comitetului creat, oportunitățile și beneficiile participării în această activitate, aspectele juridice ale comitetelor de bazin, etc. Pentru a realiza campania de informare, pot fi utilizate pliante și materiale special pregătite.

Principala activitate a grupului de inițiativă la această etapă: elaborarea proiectului regulamentului privind Comitetul bazinului râului mic (mijlociu). Este de așteptat că în viitorul apropiat va fi elaborat Regulamentul-tip al comitetului râului mic (mijlociu)², care poate fi modificat de către grupul de inițiativă, luând în considerație specificul, condițiile și nevoile bazinului hidrografic dat. Regulamentul poate fi elaborat de către grupul de inițiativă și în mod independent. Este util ca în elaborarea proiectului de regulament să se implice un jurist, dacă e posibil.

În timpul lucrărilor de pregătire ale grupului de inițiativă ar trebui, de asemenea, să se identifice o listă preliminară a membrilor comitetului creat. Cel mai probabil, ea va fi foarte mare, deci trebuie să decideți cum să reduceți grupul de participanți ai viitorului comitet la un număr acceptabilă. Prin urmare, este necesar să se stabilească vă definiți criteriile de selecție a potențialilor membri ai comitetului. De exemplu, drept criterii de reprezentativitate pot fi: semnificația pentru bazinul dat, profesionalism și competență, activitatea socială, existența motivației pentru participare, etc. În ceea ce privește numărul de membri, este recomandabil de a forma lista finală din 10-25 de reprezentanți, pentru că la un număr mic ar fi dificil să se asigure reprezentativitatea consiliului bazinului, iar la unul ridicat – eficiența activității acestuia. Acesta ar trebui să includă numele organizațiilor, numele și funcția reprezentanților lor în comitetul subbazinal, precum și datele de contact.

² Consolidarea cadrului instituțional în sectorul de apă și sanitație din Republica Moldova (Faza 01), SADC/ADA

În următoarea fază, grupul de inițiativă ar trebui să determine perioada preliminară și ordinea de zi a primei reuniuni a comitetului. Cu privire la perioadă, este foarte important să se organizeze consultări la acest subiect cel puțin cu participanții-cheie din viitorul Comitet, astfel încât aceasta să fie cât mai convenabile pentru majoritatea lor. Principalele aspecte ce trebuie luate în considerare la prima întâlnire, de regulă, sunt aprobarea listei finale a membrilor comitetului, discutarea și adoptarea regulamentului comitetului, alegerea organelor sale, precum și revizuirea și aprobarea planului de lucru al organizației instituite. Desigur, membrii grupului de inițiativă ar putea dori să nu se limiteze doar la aspectele organizatorice și să includă pe ordinea de zi a primei reuniuni careva chestiuni de fond pentru activitatea Comitetului subbazinal.

La următoarea etapă, grupul de inițiativă ar trebui să elaboreze și să aprobe planul anual și, în măsura posibilităților, planul pe termen lung de activitate pentru comitetul râului mic pentru 2-3 ani. Planificarea acțiunilor se bazează pe discuțiile cu membrii grupului de inițiativă, iar dacă în cursul lucrărilor pregătitoare se realizează o campanie de informare cu o gamă largă de membri potențiali ai consiliului bazinului, atunci planurile corespunzătoare pot fi elaborate în baza propunerilor participanților la seminarul și masa rotundă special cu participarea lor. În centrul planurilor de acțiune elaborate trebuie să fie datele aproximative de desfășurare a reuniunilor, o listă de probleme ce vor trebuie examinate la fiecare reuniune, cât și sarcina principală de pregătire a acestora cu un cerc aproximativ de organizații, funcționari și specialiști care pot fi implicați în implementarea acestora.

Pregătirea primei reuniuni

După realizarea de către grupul de inițiativă a sarcinilor planificate, începe activitatea pentru pregătirea primei reuniuni a Comitetului subbazinal. Pentru aceasta, e nevoie de pregătit o scrisoare de invitație, care reflectă următoarele elemente:

- un rezumat al principalelor rezultate ale lucrărilor pregătitoare desfășurate de grupul de inițiativă;
- notificarea despre data și locul desfășurării reuniunii, principalele chestiuni de pe ordinea de zi a primei reuniuni a consiliului bazinului;
- prezentare pentru discuție a proiectelor regulamentului și planului de lucru al comitetului, indicând termenii și coordonatele persoanei responsabile din grupul de inițiativă, care va analiza posibilele comentarii, sugestii și completări la documentele prezentate;
- solicitare repetată pentru confirmarea participării în comitet, în cazul în care n-a fost primită anterior;
- o reamintire despre funcționarul care poate reprezenta organizația invitată în cadrul comitetului.

Scrisoarea elaborată se semnează de conducătorul autorității publice locale, sub auspiciile căreia va funcționa grupul de inițiativă și apoi, împreună cu proiectul anexat al ordinii de zi pentru prima reuniune, regulamentului, planului de lucru și listei persoanelor invitate la reuniune, este trimisă conform listei organizațiilor pregătite de grupul de inițiativă.

Este de dorit ca invitația de a participa la prima reuniune a comitetului să fie expediată și Comitetului districtului bazinului, autorităților centrale de mediu și resurse de apă, comitetelor subbazinale similare din alte bazine hidrografice.

De regulă, invitația trebuie trimisă cu cel puțin o lună înainte de data programată a primei reuniuni, pentru a putea examina din timp toate propunerile prezentate pentru discuțiile pe marginea proiectelor de documente privind Comitetul subbazinal.

Desfășurarea primei reuniuni

Deschiderea primei reuniuni a Comitetului subbazinal ar trebui s-o facă conducătorul organului administrației publice, sub auspiciile căruia a lucrat grupul de inițiativă. El trebuie să anunțe ordinea de zi și să numească candidatura celui care va prezida în cadrul reuniunii. După aprobarea ordinii de zi și alegerea președintelui reuniunii începe o dezbatere de fond a chestiunilor propuse pe ordinea de zi. La începutul reuniunii de asemenea este util să se ofere cuvântul specialistului invitat din mediul academic sau organizației neguvernamentale pentru o prezentare generală a bazinului râului mic și a problemelor existente. Discuție are loc în formă de rapoarte și prezentări. După luările de cuvânt, președintele reuniunii anunță propunerile primite în timpul luărilor de cuvânt și le propune membrilor comitetului bazinal al râurilor mici și mijlocii să adopte decizii asupra lor prin vot. De regulă, deciziile organelor colegiale, precum comitetul subbazinal, se iau sub formă de rezoluții. După întâlnire, se elaborează un protocol, care este semnat de către conducătorul și secretarul comitetului subbazinal. Această etapă poate fi considerată completă în cazul în care se ia o decizie de creare a Comitetului subbazinal, sunt alese organele comitetului (președinte, secretar, etc.) și este aprobat regulamentul și planul de lucru.

În anexa 2 este prezentată metodologia (instrucția de utilizare) privind procedurile de formare a comitetului subbazinal care sumarizează toate recomandările enunțate mai sus.. Această metodologie, în combinație cu materialul expus în primul capitol poate fi utilizată pentru formarea comitetelor subbazinale ale râurilor mici și mijlocii.

Pașii ulteriori, necesari pentru formarea Comitetului sub-bazinului

Următorii pași pentru organizarea activităților Comitetului subbazinal sunt realizați în conformitate cu regulamentul și planul de lucru aprobat. În ceea ce privește conținutul activităților sale, ca prim pas se recomandă să se examineze la o reuniune a comitetului creat chestiunea elaborării și adoptării Planului de gestionare a apelor bazinului. Pentru propunerea acestei probleme spre discuție, va fi necesar să se pregătească materialele de referință relevante. Pentru a le pregăti, comitetul subbazinal poate forma un grup special de lucru. Pentru a facilita realizarea acestei sarcini, acest ghid include materiale metodice pentru pregătirea și implementarea planurilor de gestionare a resurselor de apă. Nu există nici o îndoială că o mare importanță pentru activitatea durabilă a consiliului bazinal va avea siguranța lor financiară. Recomandările cu privire la această chestiune, sunt prezentate în detalii în secțiunea următoare.

Planul de gestionare (setul de măsuri) a subbazinului râului mic (mijlociu)

Pentru fiecare district bazinal, organul administrației publice centrale de protecție a mediului, în coordonare cu Comitetul districtului bazinului, elaborează planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic (PGDB), care este aprobat de guvern. Planul de gestionare va include măsuri și activități pentru fiecare corp de apă individual pe următorii 6 ani. Acesta oferă baza pentru elaborarea unor planuri mai simplificate, dar nu și mai puțin importante pentru fiecare sub-bazin. În planul de gestionare a sub-bazinului (PGSB) vor fi reflectate toate activitățile ce sunt planificate la nivel local cu

privire la conținutul și gestionarea corpurilor de apă de suprafață subordonate, zone de protecție a apelor și fâșiilor.

HG № 866 din 01.11.2013 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de elaborare și revizuire a Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic” include prevederea despre privind scopurile, obiectivele și conținutul planului de gestionare a districtului bazinului. Scopul planului de dezvoltare este asigurarea gestionării, protecției și utilizării eficiente a resurselor de apă și a districtelor asociate bazinelor ecosistemelor pentru realizarea treptată a obiectivelor de protecție a mediului. Acest plan include obiectivele de mediu în ceea ce privește starea resurselor de apă de suprafață, subterane și a zonelor protejate ale bazinului hidrografic dat pentru protecția, îmbunătățirea, restabilirea corpurilor de apă și pentru a preveni deteriorarea stării tuturilor corpurilor de apă, precum și termenii de timp pentru atingerea acestor obiective.

Legea apelor nu prevede elaborarea unor planuri formale de management pentru subbazinele hidrografice ale râurilor mici și mijlocii, odată ce activitățile cheie pentru fiecare corp de apă trebuie să fie incluse în planul de gestionare a districtului bazinului. Totuși, legea conține prevederi pentru autoritățile administrației publice locale cu privire la conținutul și gestionarea obiectelor de suprafață subordonate, zonelor și fâșiilor de protecție a apelor pe baza obiectivelor de mediu pentru resursele de apă. Astfel, problemele de mediu pentru nivelul local sunt prescrise direct în planul de gestionare a districtului bazinului, care are forță de act normativ de nivel național. Prin urmare, la elaborarea Planului de gestionare a subbazinului trebuie neapărat să fie luate în considerare măsurile din planul de gestionare a districtului bazinului. Dar Comitetul bazinului râului mic, în carul planificării măsurilor și activităților de gestionare a râului respectiv, poate și trebuie să introducă în planul său local și alte măsuri care sunt importante pentru gestionarea, protecția și îmbunătățirea resurselor de apă locale. Principalul lucru e ca activitățile planificate la nivelul râului mic să fie în consonanță și să nu contravină obiectivelor stabilite în Planul de gestionare a districtului hidrografic.

Comitetul bazinului râului mic poate alege orice formă de document pentru planul său, principalul e ca acțiunile locale planificate să fie clar definite, justificate în ceea ce privește respectarea PGDB, să fie fezabile pentru realizare și justificate financiar. Responsabilitatea pentru implementarea PGSB revine autorităților administrației publice locale, utilizatorilor de apă locali și altor părți interesate.

Ca recomandare, se poate propune o structură simplificată a unui document de planificare pentru bazinul râului mic (mijlociu).

Secțiunea Planul de management	Volumul recomandat (pagini)	Conținutul
Introducere	1-2	Descrierea obiectivelor și sarcinile planului, relația lui cu PGDB, termenii de aplicare a documentului
Bazinul râului mic și condițiile sale naturale	3-5	Se indică aria bazinului; lungimea râului și a afluenților săi; hotarele delimitării corpurilor de apă; cantitatea și calitatea apelor de suprafață și subterane (dacă există date); cantitatea de păduri, pășuni și terenuri agricole; clima; localitățile și numărul locuitorilor; utilizarea principală a apei; activitatea economică; obiecte de protecție a mediului, etc.
Utilizarea apei și infrastructura de apă	3-5	Se aduc date despre: <ul style="list-style-type: none"> • iazuri, lacuri de acumulare și utilizarea apelor de suprafață • fântâni arteziene (sonde), fântâni și utilizarea apelor subterane • deversarea apelor reziduale • baraje, diguri, canale • utilizatori de apă, inclusiv lista de permisiuni (autorizații) pentru utilizarea apei, proprietatea și responsabilitatea pentru infrastructură.
Povara (folosința) antropogenică asupra corpurilor de apă	5-7	Se oferă informații despre fiecare corp de apă cu privire la: <ul style="list-style-type: none"> • locații și volumele zonelor de captare a apei • locații și volume scurgerilor • zone, volume, starea gunoștilor și depozitelor de deșeuri (menajere și toxice) • pășunat pe pășuni și terenuri agricole în lunci • piscicultura • folosința hidromorfologică (diguri, îndreptări, adânciri ai albiei, îndiguirea malurilor, etc.).
Analiza problemelor și prioritizarea acestora la nivel local	5-7	Pe scurt se descriu problemele locale ale resurselor de apă, inclusiv: <ul style="list-style-type: none"> • epuizarea resurselor de apă subterane și de suprafață, ca urmare a evacuării și supra-exploatării apei • deteriorarea calității apelor de suprafață și subterane • calitate insuficientă a apei potabile (sisteme de asigurare cu apă, fântâni) • supra-pășunat în luni • impactul activității agricole • starea fâșiilor de protecție a apei, terenurilor fondului de apă și altor obiecte de protecție a mediului • surse de poluare și poluanți <p>Se face inventarierea problemelor identificate și se evidențiază cele care necesită măsuri urgente de protecție (puncte fierbinți)</p>

Secțiunea Planul de management	Volumul recomandat (pagini)	Conținutul
Riscurile stării extreme a apei	3-5	Descrierea riscurilor și consecințelor pentru utilizarea apei, protecția resurselor de apă și securitatea populației în condiții meteorologice extreme - secete, ploi torențiale, inundații. Dacă e posibil, se localizează zonele și obiectele cele mai problematice.
Rezultatele realizării precedentului plan de gestionare	3-5	Se aduc date despre: <ul style="list-style-type: none"> • activitățile desfășurate în cadrul planului precedent • proiectele suplimentare realizate • succesele, dificultățile și provocările implementării planului anterior de gestionare a sub-bazinul
Măsurile prevăzute de PGDB	1	Se oferă informații cu privire la obiectivele de mediu, măsurile și activitățile legate de corpurile de apă locale și incluse în PGDB.
Măsurile și activitățile planificate la nivel local	3-5	Se aduce lista de măsuri și activități ce sunt planificate pentru perioada de 6 ani, în primul rând pentru soluționarea problemelor prioritare la nivel local. Se dă o scurtă justificare pentru astfel de măsuri, calendarul realizării lor, responsabilii și nevoile financiare estimate. În plus, se descriu măsurile și activitățile de prevenire sau reducere a efectelor secetelor, ploilor abundente și inundațiilor. Se arată planul de control al planului (monitorizarea implementării)
Material de cartografiere	1-5	Se recomandă pregătirea unor hărți-scheme simplificate ale bazinului, indicând: <ul style="list-style-type: none"> • harta generală a bazinului râului - rețeaua de râu, corpurile de apă, localități, obiecte protejate, etc. • zonele de utilizare a apei • localizarea problemelor prioritare identificate și a activităților planificate

Proiectul planului de gestionare a subbazinului se expediază comitetului districtului bazinului, care organizează consultări comune cu instituțiile guvernamentale relevante. După ajustarea și clarificarea documentului de planificare, acesta se aprobă de comitetul bazinului hidrografic al râului mic.

Secțiunea 3. INFORMAȚIE UTILĂ

Această secțiune este destinată în primul rând reprezentanților administrației publice locale. Într-o anumită măsură, aceasta poate servi drept referință, în care puteți găsi ajutor informațional.

Secțiunea dată este menită să ofere cititorului informații de sinteză privind responsabilitățile autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și doiprivind conținutul și protecția resurselor de apă din jurisdicție, a fâșiilor de protecție a apelor și terenurilor fondului de apă, precum și a întregii zone de captare. Cititorul va găsi o trimitere la legi, în care sunt enunțate aceste obligații. De asemenea, în această secțiune se explică unii dintre noii termeni și concepte care sunt incluse în legislația națională în legătură cu adoptarea Legii apelor. În plus, cititorul poate afla care-s domeniile de responsabilitate a agențiilor de stat și autorităților publice locale în contextul resurselor de apă, precum și ce fel de informații specifice despre ape se află în posesia ministerelor și agențiilor. La încheierea acestei secțiuni este prezentat un scurt rezumat al surselor potențiale de finanțare pentru proiecte privind protecția și îmbunătățirea corpurilor de apă și obiectelor infrastructurii gospodăririi apelor.

Responsabilitățile administrației publice locale

Autorităților publice locale, prin legislație, le sunt delegate împuternicirile și responsabilitățile de gestionare a resurselor de apă și a bazinelor de captare în general. Aceste obligațiuni sunt incluse în diferite legi. De aceea, pentru a naviga mai ușor prin aceste chestiuni, mai jos este sunt rezumate prevederile legale ce actualmente reglementează drepturile și responsabilitățile autorităților locale. Acest rezumat se referă nu doar la legislația apei, ci și relevă responsabilitățile primăriilor pentru protecția terenurilor; vegetației de apă, de coastă și de alt gen; fauna; autorizații de construcție și documentelor de permisiune pentru alte aspecte de mediu, ce sunt importante pentru protecția și utilizarea surselor de apă locale.

Termeni și concepte noi

În ultimii ani, legislația națională în domeniul resurselor apei a trecut printr-o modernizare semnificativă. În primul rând, în loc de Codul de apă vechi, care postulat în principal principiile cele mai generale de gospodărire a apelor, a fost adoptată Legea apelor, care este un act de acțiune directă. Și pentru realizarea acesteia, o serie de acte secundare (regulamente) au fost elaborate. Actuala Lege a apelor din Moldova, este una dintre puținele legi naționale din spațiul post-sovietic, care reflectă destul de complet principiile managementului integrat al resurselor de apă, în special principiul de gestionare a apei la nivelul bazinului râului, planificarea activităților pentru a aduce resursele de apă în conformitate cu starea indicatorului țintă (dorit), participarea așanumitelor comitete de bazin în procesul de gospodărire a apelor. Această lege a introdus multe concepte noi, care nu au fost folosite în practica veche de gospodărire a apelor. Mulți termeni sunt introduși pentru prima dată, în special cei care au fost împrumutați din prevederile Directivei cadru UE privind apa.

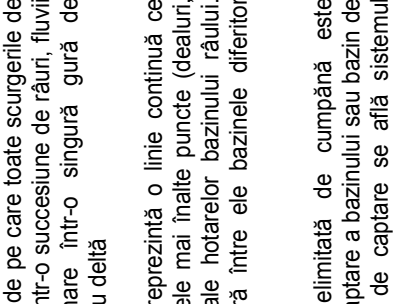

Aceste inovații necesită anumite clarificări terminologice, care și sunt prezentate mai jos. Explicarea acestor termeni este dată din punctul de vedere al experților, și acestea, cu siguranță, nu înlocuiesc definițiile formale, care pot fi găsite și în documentele legislative.

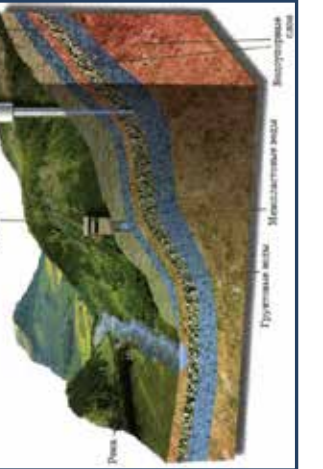

Legea / Hotărârea	Articolul din lege, ce stipulează atribuțiile autorităților publice locale:
<p>Legea privind administrația publică locală, nr.436 din 28.12.2006</p>	<p>(Art. 14) privind competențele consiliilor locale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • administrează bunurile domeniului public și ale celui privat ale satului (comunei), orașului (municipiului); • decide atribuirea și propune schimbarea destinației terenurilor proprietate a satului (comunei), orașului (municipiului); • decide asupra lucrărilor de proiectare, construcție, întreținere și modernizare a drumurilor, podurilor, fondului locativ în condițiile Legii cu privire la locuințe, precum și a întregii infrastructuri economice, sociale și de agrement de interes local; • decide, în condițiile legislației în vigoare, asupra tăierii, defrișării arborilor și arbuștilor din spațiile verzi proprietate publică a unității administrativ-teritoriale și/sau asupra strămutării lor; • decide înființarea instituțiilor publice de interes local, organizează serviciile publice de gospodărie comunală, determină suportul financiar în cazul cheltuielilor bugetare, decide asupra regulilor de asigurare a curățeniei în localitate; • decide, în condițiile legii, asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale, inclusiv din străinătate, pentru realizarea unor lucrări și servicii de interes public, pentru promovarea și protejarea intereselor autorităților administrației publice locale, precum și colaborarea cu agenți economici și asociații obștești din țară și din străinătate în scopul realizării unor acțiuni sau lucrări de interes comun; • aprobă bugetul local, modul de utilizare a fondului de rezervă, precum și a fondurilor speciale, aprobă împrumuturile și contul de încheiere a exercițiului bugetar; operează modificări în bugetul local; • aprobă, în condițiile legii, planurile urbanistice ale localităților din componența unității administrativ-teritoriale respective, precum și planurile de amenajare a teritoriului; • aprobă studii, prognoze și programe de dezvoltare social-economică și de altă natură; • aprobă limitele admisibile de utilizare a resurselor naturale de interes local; • dispune consultarea publică, în conformitate cu legea, a proiectelor de decizii în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice), precum și în alte probleme care preocupă populația sau o parte din populația unității administrativ-teritoriale. <p>(Art. 32) Actele primarului:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emite dispoziții cu caracter normativ și individual în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu, social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice); • se consultă public;

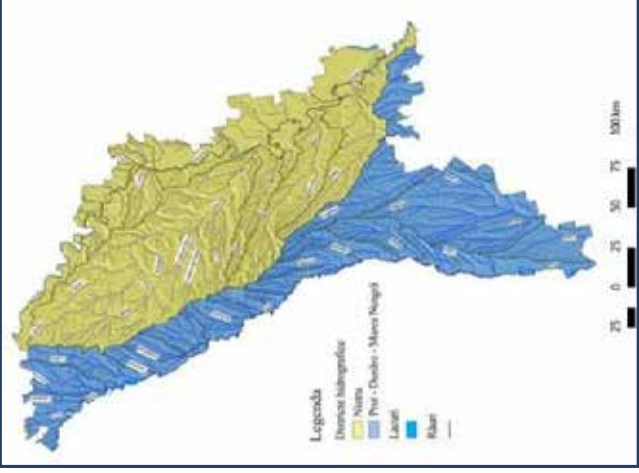
Legea / Hotărârea	Articolul din lege, ce stipulează atribuțiile autorităților publice locale:
<p>Legea apelor, nr. 272, din 23.12.2011</p>	<p>(Art. 11) Autoritățile administrației publice locale</p> <ul style="list-style-type: none"> • întrețin și gestionează corpurile de apă de suprafață, zonele și fâșiile de protecție a apelor aflate în gestiune; • își delegă reprezentanții în comitetul districtului bazinului hidrografic; • informează societatea civilă și părțile interesate despre anumite aspecte din domeniul apelor, inclusiv despre restricțiile și interdicțiile folosinței apelor; • creează, în colaborare cu asociații obștești, comitete subbazinale ale râurilor mici și mijlocii; • realizează alte sarcini prevăzute de lege. <p>(Art. 50)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fâșiilor de protecție ca un serviciu public obligatoriu, ce include: <ul style="list-style-type: none"> ○ consolidarea malurilor de râuri, a albiilor corpurilor de apă; ○ asigurarea capacității de evacuare a albiilor de râuri și înlăturarea aluviunilor excedentare; ○ înlăturarea vegetației excesive din albia minoră; ○ întreținerea apelor navigabile în stare navigabilă; ○ înlăturarea obiectelor și a deșeurilor de la suprafața apei, de pe terenurile fondului de ape; ○ alte lucrări necesare. • Întreținerea corpurilor hidrotehnice din gestiune.
<p>Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, nr. 440, 27.04.1995</p>	<p>(Art. 18)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Controlul operativ asupra stabilirii și creării zonelor și fâșiilor de protecție a apelor, formării perdelelor forestiere în zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, precum și asupra respectării regimului de activitate economică în ele. <p>(Art. 19)</p> <ul style="list-style-type: none"> • soluționarea litigiilor dintre beneficiarii folosinței pământului și organele care exercită controlul asupra respectării regimului de activitate economică în zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
<p>Codul funciar, nr.828, 25.12.1991</p>	<p>(Art. 88)</p> <ul style="list-style-type: none"> • controlul de stat asupra folosirii și protecției terenurilor fondului de ape, prevăzute în art. 63.
<p>Legea cu privire la resurse naturale, nr.1102, 06.02.1997</p>	<p>(Art. 12)</p> <ul style="list-style-type: none"> • autoritățile administrației publice locale sunt împuternicirile în domeniul gestiunii resurselor naturale <p>(Art. 29)</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentarea publicului a informații veridice și accesibile despre activitatea din domeniul folosirii resurselor naturale și protecției mediului.

Legea / Hotărârea	Articolul din lege, ce stipulează atribuțiile autorităților publice locale:
<p>Codul subsolului, nr.3, 02.02.2009</p>	<p>(Art. 12) competența autorităților administrației publice locale de nivelul întâi</p> <ul style="list-style-type: none"> • coordonarea atribuirii terenurilor proprietate publică a unității administrativ-teritoriale pentru cercetare geologică și exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile; • participarea la elaborarea programelor de extindere și folosire rațională a bazei de materie primă minerală la nivel local și luarea măsurilor pentru realizarea acestora; • controlul asupra respectării regulilor de comercializare a substanțelor minerale utile solide în afara locurilor de extragere. <p>(Art. 12) competența autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elaborarea programelor de extindere și folosire rațională a bazei de materie primă minerală la nivel local și asigurarea realizării acestora; • participarea la soluționarea problemelor legate de respectarea intereselor social-economice și ecologice ale populației din teritoriu în cazul atribuirii subsolului în folosință; • participarea la elaborarea programelor de stat de cercetare geologică a subsolului și de extindere a bazei de materie primă minerală. <p>(Art. 44)</p> <ul style="list-style-type: none"> • cercetarea geologică a subsolului se efectuează în baza programelor autorităților administrației publice locale din contul mijloacelor bugetelor locale.
<p>Hotărârea Guvernului despre aprobarea Regulamentului privind certificatul de urbanism și autorizarea construirii sau desființării construcțiilor și amenajărilor, nr.360, 18.04.1997</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eliberarea Certificatului de urbanism – document prin care se fac cunoscute solicitantului elementele ce caracterizează regimul juridic, economic, tehnic, precum și urbanistic-arhitectural al unui imobil (teren). • eliberarea Autorizației de construire/desființare – document prin care se autorizează executarea construcțiilor și amenajărilor sau desființarea lor în temeiul și cu respectarea certificatului de urbanism și documentației de proiect elaborate, verificate și aprobate în modul stabilit.

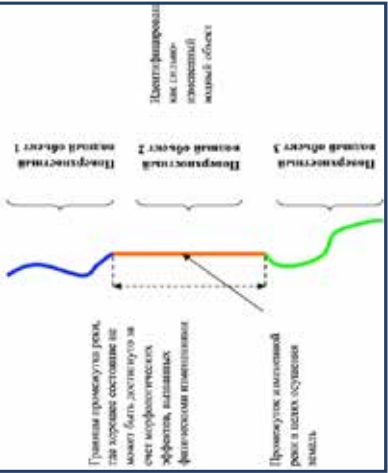
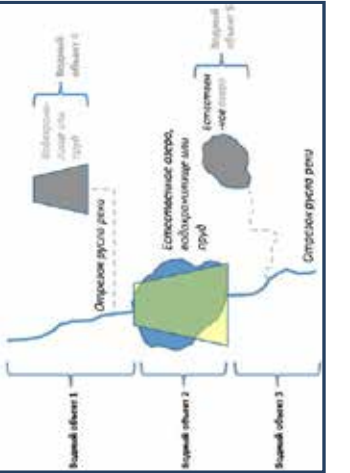
Legea / Hotărârea	Articolul din lege, ce stipulează atribuțiile autorităților publice locale:
<p>Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, nr.751, 05.10.2011</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea și implementarea (de comun cu ministerele de resort) a sistemului bazinelor de gestionare a resurselor de apă și ajustarea cadrului normativ; • conlucrarea privind finanțarea treptată a lucrărilor de reabilitare și construcție a sistemelor de irigare.
<p>Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la folosința apelor din acumulările de apă pentru necesitățile comunității, irigație și piscicultură, nr.807, 16.10.2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea și întreținerea sectoarelor de teren pentru necesitățile comunității (pentru toate corpurile de apă, indiferent de forma proprietății) • Coordonarea sectoarelor de teren alocate pentru necesitățile comunității de comun acord cu proprietarul sau titularii autorizației de mediu pentru folosința specială a apei • Coordonarea sectoarelor de teren alocate pentru necesitățile comunității cu Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, Serviciul Sănătate Publică • Afișarea pe panoul public a informațiilor cu privire la sectoarele de teren alocate pentru necesitățile comunității • coordonarea activităților pescuitului sportiv și de agrement în apele în care se practică reproducerea peștilor, în condițiile stabilite de către titularul unei autorizații de mediu pentru utilizarea specială a apei pentru piscicultură.
<p>Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului-tip de exploatare a lacurilor de acumulare/ iazurilor, nr.977, 16.08.2016</p>	<ul style="list-style-type: none"> • în fiecare an, până la începutul viiturilor, (împreună cu autoritățile publice centrale), organizează o comisie de combatere a inundațiilor, care: <ul style="list-style-type: none"> ○ elaborează un program de măsuri cu privire la tranzitarea viiturii; ○ stabilește ordinea de umplere și golire a lacului de acumulare/ iazului în funcție de prognoza hidrologică; ○ verifică starea taluzurilor în amonte ale barajului, construcțiilor de evacuare a apei, canalelor, digurilor și zonei riverane a cuvetei lacului de acumulare/iazului.

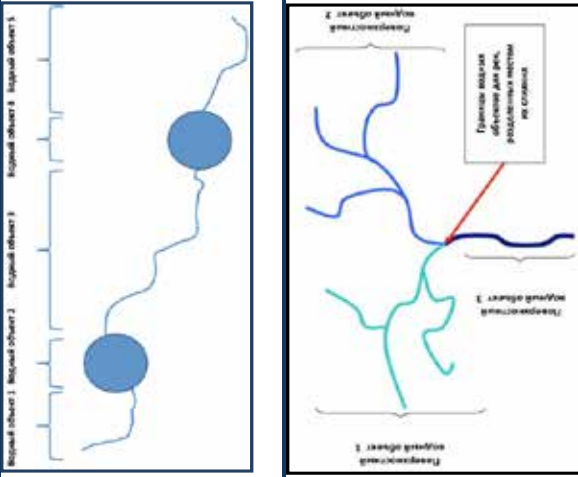
Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea	
<p>bazin hidrografic</p>	<p>Porțiune de teren de pe care toate scurgerile de suprafață curg printr-o succesiune de râuri, fluvii și lacuri spre mare într-o singură gură de vărsare, estuar sau deltă</p> <p>Cumpăna apelor reprezintă o linie continuă ce se extinde prin cele mai înalte puncte (dealuri, creștete, munți) ale hotarelor bazinului râului. Cumpenele separă între ele bazinele diferitor râuri.</p> <p>Întreaga zonă delimitată de cumpănă este numită zona de captare a bazinului sau bazin de captare. În zona de captare se află sistemul fluvial - râul principal și afluenții de diferit gen.</p> <p>Bazinul fiecărui corp de apă include o captare de suprafață și una subterană. Zona de captare subterană formează straturi friabile din care apa se varsă în rețeaua de râu. Adesea, bazinele de captare de suprafață și subterană nu coincid. Dar, din moment ce identificarea hotarelor zonei de captare subterane este practic foarte dificilă, respectiv numai zona de captare de suprafață este considerată drept mărime a bazinului hidrografic.</p> <p>Cele mai multe dintre bazinele hidrografice mari sunt transfrontaliere și aparțin diferitor state.</p>		<p>Exemplu al bazinului hidrografic al Amazonului.</p> <p>Sursa: https://interneturok.ru/geografy</p>
		<p>Exemplu de bazin transfrontalier al fluviului Nistru</p> <p>Sursa: http://dniester-basin.org/</p>	

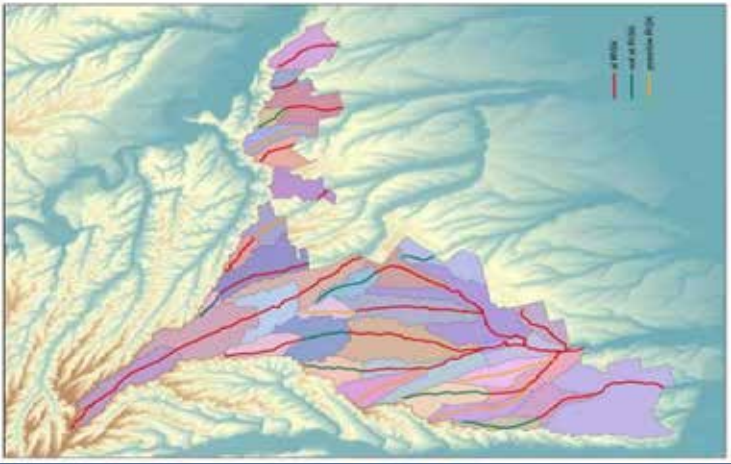
Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea	
			<p>Exemplu al corelației dintre apele de suprafață, de sol și subterane în bazin hidrografic.</p> <p>Sursa: http://studopedia.info</p>
subbazin	<p>Suprafața de teren în cadrul unui district hidrografic din care toate scurgerile de suprafață se varsă, printr-o rețea de râuri, fluvii și lacuri, către un anumit punct al unui curs de apă în cadrul acestui district hidrografic</p> <p>Subbazinul face parte dintr-un bazin al unui râu mai mare și posedă toate atribuțiile unui bazin hidrografic.</p> <p>Suma tuturor subbazinelor formează bazinul hidrografic al râului.</p>		<p>Exemplu de sub-bazin al râului Bâc - afluent al râului principal Nistru.</p> <p>Sursa: http://meteo.md/monitor/anuare/2015/anuarapei_2015.pdf</p>

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea	
<p><i>district al bazinului hidrografic</i></p>	<p>Suprafață de teren din Republica Moldova, constituită din unul sau din mai multe bazine hidrografice învecinate, precum și din apele subterane asociate, identificată ca principală unitate de gestionare a bazinelor hidrografice</p> <p>District bazinal - zona teritorială separată pentru o gestionare mai eficientă a apelor de suprafață și subterane bazată pe abordarea bazinală și principiile MIRA.</p> <p>District hidrografic al râului - un concept introdus în practică de Directiva-cadru privind apa⁹.</p> <p>District hidrografic Nistru include bazinul râului Nistru pe teritoriul Moldovei. Districtul hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră include mai multe bazine hidrografice, și anume: bazinul râului Prut, bazinele râurilor care se varsă în lacurile transdunărene și bazinele râurilor ce se varsă în Marea Neagră.</p>		<p>Exemple de districte bazinale în Republica Moldova.</p> <p>Sursa: proiectul Planului de gestionare a bazinurilor hidrografice Dunărea-Prut și Marea Neagră, ciclul I, 2017-2022</p>

⁹ Directiva-cadru privind apa (Directiva 2000/60/CE a Parlamentului și Consiliului European din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei) este Directiva Uniunii Europene, ce prescrie țării să ajungă la o stare bună a corpurilor de apă, cantitativ și calitativ, până în a.2015.

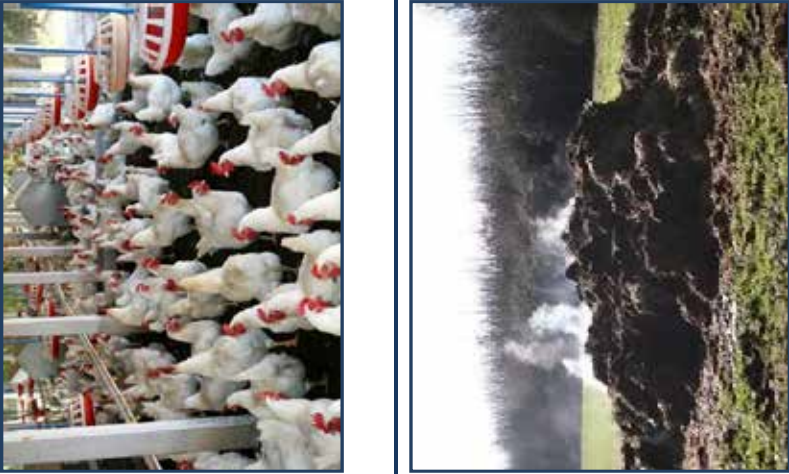
Termen	Definierea, explicația	Schema, imaginea
<p><i>corp de apă</i></p>	<p>Corp de apă - concept introdus de Directiva-cadru privind apa a Uniunii Europene. Corpul de apă este un element semnificativ și discret, cum ar fi un lac, lac de acumulare, râu, canal sau părți ale acestora. Corpul de apă - unitatea de bază a gestionării resurselor de apă. Aname pentru corpul de apă se stabilesc obiectivele de gestionare, indicatorul stării țintă și se elaborează acțiuni pentru realizarea acestui indicator.</p> <p>Corpul de apă nu este o unitate geografică constantă. Hotarele corpurilor de apă sunt revizuite la fiecare 6 ani, în contextul elaborării noului Plan de Gestionare a Districtului Bazinului. Corpurile de apă se pot periodic combina într-o proporție mai mare sau mai mică, în funcție de statutul lor în calitate și cantitate de apă, povara antropică și măsurile întreprinse.</p> <p>Se disting corpuri artificiale de apă (de exemplu, canale construite pe zone ne-apoase) și corpuri de apă naturale, care pot fi apropiate bazinelor și cursurilor naturale de apă sau să fie puternic modificate de activitățile umane. Astfel, spre exemplu, lacuri de acumulare pe albie este porțiune de râu puternic modificată și este corp de apă de râu.</p>	 <p>Planurile proiectuale pot avea efecte diferite în diferite părți ale cursului și proiectele de amenajare pot avea efecte diferite în diferite părți ale cursului.</p>
<p>Câteva exemple de împărțire a cursului de apă în corpuri de apă</p> <p>Sursa: Metodologia de identificare, delimitare și clasificare a corpurilor de apă, HG № 881 din 7.11.2013</p>	 <p>Planurile proiectuale pot avea efecte diferite în diferite părți ale cursului și proiectele de amenajare pot avea efecte diferite în diferite părți ale cursului.</p>	

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea
	<p>Corpurile de apă sunt elementele constituante atât ale apelor de suprafață, cât și subterane. Totalitatea tuturor corpurilor de apă într-un bazin hidrografic formează bazinul de captare a râului respectiv.</p>	

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea	<p>Exemplu de delimitare a cursurilor de apă în corpuri de apă de suprafață în bazinul r.Dunărea și Marea Neagră.</p> <p>Sursa: proiectul Planului de gestionare a bazinurilor hidrografice Dunărea-Prut și Marea Neagră, ciclul I, 2017-2022</p>
			

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea	
<p><i>zone vulnerabile</i></p>	<p>Suprafețe de teren din care se alimentează apele de suprafață și/sau subterane și care provoacă poluarea acestora cu nitrați proveniți din surse agricole.</p> <p>Zone vulnerabile - concept introdus în practica de Directiva privind nitrații¹⁰.</p> <p>Zonele vulnerabile includ sectoarele pe care sunt amplasate sursele de poluare a apelor cu nitrați. Criteriul de identificare a zonei ca vulnerabilă este poluarea apelor de suprafață, în primul rând celor din ele ce sunt folosite ca potabile și contaminarea apelor subterane într-o concentrație de peste 50mg/l de nitrați.</p> <p>Zonele vulnerabile trebuie cartografiate; și ar trebui să fie elaborat unui plan de acțiune pentru reducerea poluării apelor cu nitrați.</p>	 	<p>Exemple de surse potențiale de poluare a apelor subterane și de suprafață cu nitrați proveniți din surse agricole</p> <p>Sursa: <i>din surse publice de internet</i></p>

¹⁰ Directiva nitraților (Directiva Consiliului din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (91/676 / CEE)) este menită să protejeze calitatea apei în Uniunea Europeană prin prevenirea poluării apelor subterane și de suprafață cu nitrați proveniți din surse agricole și prin sprijinirea utilizării bunelor practici agricole.

	Schema, imaginea	Definirea, explicația	Termen
			

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea	
<p>clasa de calitate a apelor de suprafață</p>	<p>Clasele de calitate a apelor de suprafață au fost încorporate în legislația națională în baza recomandărilor Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD)¹¹</p> <p>Clasele de calitate acceptate în Moldova sunt bazate pe rigorile utilizatorilor de apă față de calitatea apei. Sistemul a unit Concentrațiile maximal admisibile folosite pentru piscicultură și cele sanitare într-o singură clasificare a apelor.</p> <p>Clase de calitate a apei includ parametri hidrochimici, conținutul de substanțe toxice și periculoase, indicatori sanitari și hidrobiologici.</p> <p>Cinci clase de utilizare a apei sunt caracterizate după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Clasa I de apă (echivalent cu „statut onalt”) corespunde sistemului de apraturailr practic neatinsr. Apele din această clasă sunt potrivite pentru orice utilizare. • Apele de calitate clasei II corespunde tuturor utilizărilor, inclusiv ecosistemelor acvatice care funcționează în mod corespunzător. Metodele simple de tratare a apei vor fi suficiente pentru pregătirea apei potabile. 		<p>Exemplu de utilizare a claselor de calitate a apei de suprafață pentru diferite utilizări de apă</p> <p>Sursa: autorii</p>

¹¹ Crearea unui sistem dinamic de control al calității apei de suprafață: recomandări pentru EECAC 2011, Rețeaua Organizațiilor bazinale din Europa de Est, Caucaz și Asia Centrală.

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea																														
	<ul style="list-style-type: none"> Pentru clasa III de utilizare a apei, metodele simple de epurare a apei nu vor mai fi suficiente pentru pregătirea apei potabile. Condițiile necesare pentru apele locuite de somon nu mai sunt respectate. Vr puteți aștepta la deteriorarea ecosistemului acvatic. On cazul clasei IV este permis doar utilizarea apei pentru care prevzrut o calitate joasr a apei și e necesit o pregătire intensivr a apelor neepurate de suprafațr pentru scopuri potabile. On acest caz, nu pot fi respectate nici condiții pentru carp. Clasa V a apei este potrivitr numai utilizarea ce nu necesitr nici o calitate a apei, de exemplu, producerea energiei. Aceastr apr este de „statut inferior”. 	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="347 711 372 915">Destinația apelor</th> <th data-bbox="347 560 372 711">I</th> <th data-bbox="347 416 372 560">II</th> <th data-bbox="347 265 372 416">III</th> <th data-bbox="347 114 372 265">IV</th> <th data-bbox="347 40 372 114">V</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="388 711 461 915">Ecosisteme</td> <td data-bbox="388 560 461 711">X</td> <td data-bbox="388 416 461 560">X</td> <td data-bbox="388 265 461 416">-</td> <td data-bbox="388 114 461 265">-</td> <td data-bbox="388 40 461 114">-</td> </tr> <tr> <td data-bbox="461 711 546 915">Piscicultura și conservarea peștilor</td> <td data-bbox="461 560 546 711">X</td> <td data-bbox="461 416 546 560">X</td> <td data-bbox="461 265 546 416">-</td> <td data-bbox="461 114 546 265">-</td> <td data-bbox="461 40 546 114">-</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 711 632 915">Asigurarea cu apă potabilă</td> <td data-bbox="546 560 632 711">X</td> <td data-bbox="546 416 632 560">X</td> <td data-bbox="546 265 632 416">X</td> <td data-bbox="546 114 632 265">-</td> <td data-bbox="546 40 632 114">-</td> </tr> <tr> <td data-bbox="632 711 718 915">Scăldare și recreație</td> <td data-bbox="632 560 718 711">X</td> <td data-bbox="632 416 718 560">X</td> <td data-bbox="632 265 718 416">X</td> <td data-bbox="632 114 718 265">X</td> <td data-bbox="632 40 718 114">-</td> </tr> </tbody> </table>	Destinația apelor	I	II	III	IV	V	Ecosisteme	X	X	-	-	-	Piscicultura și conservarea peștilor	X	X	-	-	-	Asigurarea cu apă potabilă	X	X	X	-	-	Scăldare și recreație	X	X	X	X	-
Destinația apelor	I	II	III	IV	V																											
Ecosisteme	X	X	-	-	-																											
Piscicultura și conservarea peștilor	X	X	-	-	-																											
Asigurarea cu apă potabilă	X	X	X	-	-																											
Scăldare și recreație	X	X	X	X	-																											

Termen	Definirea, explicația	Schema, imaginea						
		Destinația apelor		I	II	III	IV	V
		Irigare		X	X	X	X	-
		Procese industriale-tehnologice, răcire		X	X	X	X	-
		Hidroenergia		X	X	X	X	X
		Extracția materiilor prime minerale		X	X	X	X	X
		Transportul naval		X	X	X	X	X

Structura administrativă de gospodărire a apelor

Apa este cel mai valoros bun, dat fiecăruia dintre noi, tuturor plantelor și animalelor, tuturor celor ce depind de apă. Și de ea depind practic toți și toate: viața, economia, aspectele sociale ale existenței, natura. Prin urmare, responsabilitatea pentru soarta apei - iazurilor, lacurilor, râurilor, pâraielor, zonele umede și izvoarelor – trebuie să fie a întregii societăți.

Gestionarea resurselor de apă este un proces complex și multilateral. Acesta este motivul pentru care guvernele instituie un sistem ierarhic specific, al cărui scop este de a furniza apă de bună calitate și în cantitatea necesară pentru generațiile actuale și viitoare. De fapt, acest proces începe cu elaborarea principiilor de bază și a normelor fundamentale, care sunt stipulate în legislația națională și internațională. Pentru aceasta, la nivel de țară, este responsabil Parlamentului, organism ales de întreaga societate și pentru beneficiul acesteia. Puterea executivă - Guvernul, ministerele și departamentele – transferă postulatele legislative în practică. În acest scop, se elaborează anumite reglementări, norme, mecanisme. Statul asigură ramura executivă cu specialiști necesari, echipament, laboratoare, cu alte cuvinte - tot ce este necesar pentru punerea în aplicare a legilor. O parte din responsabilitatea pentru resursele de apă la nivel local legea o trece pe seama autorităților locale. Astăzi, o astfel de structură ierarhică de gestionare a apei în Moldova pe diferite nivele ale ierarhiei de stat este alcătuită așa cum se arată mai jos.

Atribuțiile Guvernului, ministerelor și organizațiilor subordonate

Instituția	Funcțiile de bază în domeniul resurselor de apă
Guvernul	<ul style="list-style-type: none"> • asigură utilizarea rațională și protejarea resurselor naturale, protecția ecologică a populației și mediului; • monitorizează respectarea și îndeplinirea legilor Republicii Moldova, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui RM, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului de către administrația publică locală; • împreună cu organele administrative locale supraveghează obiecte de importanță națională; • coordonează activitatea autorităților administrației publice locale pentru punerea în aplicare a politicii de stat în asigurarea protecției mediului; • contestă deciziile administrației publice locale, în cazul în care acestea contravin legislației.
Centrul Național de Sănătate Publică	<ul style="list-style-type: none"> • efectuează expertiza sanitară și aprobarea documentației de proiectare, planurile urbanistice și amenajarea localităților; • efectuează supravegherea sanitară-epidemiologică (inclusiv a surselor de apă și rezervoarelor utilizate pentru alimentare cu apă și recreare).

Instituția	Funcțiile de bază în domeniul resurselor de apă
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	<ul style="list-style-type: none"> • elaborează, asigură punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor publice în extinderea zonelor terenurilor agricole irigate și modernizarea infrastructurii sistemelor de irigare • elaborează, promovează și coordonează realizarea politicii de stat și a documentelor de politici în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, managementului deșeurilor, hidroameliorației, gospodăririi resurselor de apă, aprovizionării cu apă și canalizare, controlului ecologic de stat, hidrometeorologiei și monitorizarea calității mediului; • autorizează activitățile în domeniile utilizării resurselor naturale; • participă la planificarea și realizarea măsurilor de evitare a apariției situațiilor excepționale, de reducere a proporțiilor consecințelor lor; • asigură efectuarea monitorizării poluării mediului, observațiilor meteorologice, hidrologice, agrometeorologice, în scopul asigurării populației, economiei, apărării naționale, precum și a autorităților publice cu informație hidrometeorologică; • asigură studierea, evaluarea, reglementarea, evidența și controlul, protecția și realizarea politicii tehnico-științifice în domeniul utilizării raționale a resurselor naturale (sol, subsol, ape, păduri, floră și faună); • gestionează Fondul Ecologic Național și coordonează activitatea fondurilor ecologice locale; • ține evidența statistică a regimului resurselor apelor de suprafață și a calității lor, evidența statistică a utilizării și evacuării apelor, evidența fondului apelor și a celui ameliorativ, în scopul asigurării ținerii Cadas-trului de Stat al Apelor; <p>În domeniul gospodăririi resurselor de apă, hidroameliorației, aprovizionării cu apă și canalizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elaborează, promovează și implementează documente de politici de dezvoltare în domeniul protecției localităților, împotriva inundațiilor și sub-inundațiilor, precum și a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare; • elaborează și planifică măsuri de gospodărire și protecție a resurselor acvatice; • elaborează planuri de management, conform principiului de bazin hidrografic și asigură implementarea acestora în scopul satisfacerii necesităților populației și agenților economici cu servicii de alimentare cu apă și canalizare; • asigură realizarea măsurilor ce decurg din colaborarea interstatală în domeniul resurselor de apă și atrage investiții la construcția obiectelor de alimentare cu apă și de canalizare, de gospodărire a apelor și de hidroameliorație.

Instituția	Funcțiile de bază în domeniul resurselor de apă
Agenția «Apele Moldovei»	<ul style="list-style-type: none"> • participă la elaborarea și implementarea planurilor de management al resurselor de apă conform principiului de bazin hidrografic; • asigură protecția populației și terenurilor agricole contra inundațiilor; • ține Cadastrul de stat al apelor; • asigură exploatarea și întreținerea sistemelor hidroameliorative, de alimentare cu apă și de canalizare, a digurilor de protecție contra inundațiilor, proprietate publică a statului, prin intermediul întreprinderilor de stat în care Agenția exercită calitatea de fondator; • exercită, direct sau prin intermediul întreprinderilor de stat în care are calitatea de fondator, următoarele atribuții principale: • gestionează terenurile fondului apelor, corpurile de apă de suprafață și construcțiile hidrotehnice, proprietate publică a statului, în baza bazinelor hidrotehnice Nistru și Dunărea-Prut și Marea Neagră, situate pe teritoriul Republicii Moldova; • întreține corpurile de apă de suprafață, zonele și fâșiile de protecție a apelor, inclusiv consolidează malurile râurilor, asigură capacități de evacuare a albiilor râurilor în situații excepționale, înlătură vegetația excesivă din albia minoră a râului, întreține apele navigabile în stare funcționabilă, înlătură obiectele și deșeurile de la suprafața apei și de pe terenurile fondului apelor; • participă la elaborarea și implementarea planurilor de gestionare a riscurilor de inundații; • participă la elaborarea și implementarea planurilor de gestionare a secetei pentru fiecare district al bazinului hidrografic ori subbazin; • identifică, clasifică și delimitează corpurile de apă; • acumulează și analizează sistematic informația privind starea domeniului gestionat, ține Registrul de evidență primară a fondului apelor, cu prezentarea acestei informații autorităților publice ierarhic superioare; • ține evidența statistică de stat a utilizării apelor, evidența fondului apelor și a celui hidroameliorativ, este responsabilă pentru elaborarea și editarea Cadastrului de stat al apelor, formează banca de date în domeniu; • coordonează limitele de utilizare a apei pentru eliberarea autorizației de mediu pentru folosința specială a apei; • asigură promovarea realizărilor științifice și a tehnologiilor moderne în domeniul gospodăririi apelor, hidroameliorației, alimentării cu apă și canalizării; • asigură executarea și monitorizează lucrările ce țin de construcția, întreținerea, reconstrucția și demolarea obiectelor de gospodărire a apelor, hidroameliorative, de alimentare cu apă și de canalizare; • implementează proiectele în domeniul managementului apelor, hidroameliorației, alimentării cu apă și canalizării; • coordonează documentația de proiect în domeniul gospodăririi apelor, în modul stabilit de legislație; • organizează prospecțiuni tematice ale lacurilor de acumulare în scopul identificării factorilor de risc.

Instituția	Funcțiile de bază în domeniul resurselor de apă
Serviciul Hidrometeorologic de Stat	<ul style="list-style-type: none"> • monitorizarea mediului în vederea protecției populației contra fenomenelor hidrometeorologice periculoase, a prevenirii sau diminuării pagubelor ce pot fi cauzate de acestea; • satisfacerea necesităților populației, economiei și apărării naționale, precum și autorităților publice privind informația hidrometeorologică; • constituirea și gestionarea Fondului Național de Date Hidrometeorologice, necesar pentru fundamentarea hidrometeorologică a proiectării, executării și exploatării diverselor obiective social-economice și pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare pe termen lung a economiei naționale; • efectuarea observațiilor asupra poluării mediului și a consecințelor ei, conform parametrilor chimici, fizici, hidrobiologici și radioactivi și analiza datelor obținute; • analiza și sintetizarea sistematică a condițiilor meteorologice, agrometeorologice și hidrologice formate, precum și a informației privind gradul de poluare a mediului pe teritoriul țării, asigurarea elaborării și editării materialelor de regim și informative; • ținerea, în comun cu organele interesate ale ministerelor și departamentelor, a evidenței de stat a resurselor acvatice potrivit indicilor cantitativi și calitativi și utilizarea acestora conform unui sistem unic, ținerea cadastrului apelor.
Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale	<ul style="list-style-type: none"> • realizarea politicii statului în domeniul cercetării geologice, folosirii raționale și protecției subsolului; • elaborarea propunerilor privind folosirea investițiilor de stat și altor investiții pentru extinderea bazei de materie primă minerală și asigurarea economiei naționale cu informația geologică necesară; • organizarea și controlul efectuării lucrărilor de cercetare geologică a subsolului; • exercitarea controlului de stat asupra folosirii raționale și protecției subsolului; • supravegherea minieră de stat asupra respectării legislației, normelor și regulilor privind efectuarea lucrărilor legate de folosirea subsolului; • crearea și ținerea sistemului unic de evidență a folosirii subsolului; • efectuarea expertizei de stat a informației geologice și organizarea expertizei de stat a rezervelor de substanțe minerale utile.
Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	<ul style="list-style-type: none"> • elaborează și promovează documente de politici de amenajare și planificare a teritoriului, arhitecturii, ingineriei, planificării urbane, construcțiilor și dezvoltare regională.
Ministerul Economiei și Infrastructurii	<ul style="list-style-type: none"> • definirea priorităților, elaborarea și promovarea programelor naționale și planurilor de acțiune în domeniul activității sale, exercitarea controlului asupra realizării lor; • participarea la organizarea procesului bugetar.
Ministerul Afacerilor Interne	<ul style="list-style-type: none"> • elaborează, promovează și implementează politica de stat în domeniul situațiilor excepționale.

Atribuțiile consiliului raional

În fiecare Consiliu raional există *Comisia pentru construcție, amenajarea teritoriului și protecția mediului*, care are un rol consultativ. Comisia identifică și examinează problemele din domeniul său de activitate, care necesită permisiunea Consiliului, inclusiv cu privire la gestionarea resurselor de apă pe teritoriul aflat în gestionarea sa.

În plus, Președintele raionului are în subordinea sa câteva departamente și secții, care de asemenea activează în contextul protecției și utilizării raționale a resurselor naturale, inclusiv a apei, de exemplu:

- Direcția agricolă și funciară;
- Direcția construcțiilor, gospodăriei comunale și drumurilor.

Atribuțiile primăriei comunei rurale

Consiliul Primăriei sătești include în structura sa *Comisia pentru urbanism, dezvoltare rurală și deservire*. Comisia examinează și aspecte legate de sursele de apă locale, relațiile de apă și protecția resurselor naturale la nivel local.

În cadrul primăriei există și specialiști în arhitectură și amenajarea teritoriului, care au anumite obligațiuni în contextul resurselor de apă.

Câmpul informațional

Este evident că, pentru a putea începe planificarea anumitor măsuri de îmbunătățire a stării resurselor de apă locale, sunt necesare anumite informații. Pregătirea planului de gestionare a bazinului hidrografic începe tocmai cu analiza informațiilor disponibile cu privire la bazinul râului, sursele de apă, calitatea și cantitatea apei disponibile, zonele de protecție a apei și fâșiile, etc. Cunoștințe și informațiile despre sursele de apă locale sunt necesare autorităților administrației publice locale și în activitatea lor cotidiană - pentru a aborda problemele legate de reglementarea activităților legate de apele aflate sub jurisdicția sa teritorială.

Informația privind sursele de apă locale este desigur disponibilă în ministere și agenții, care se ocupă de problemele apei. În prezent, cadrul legal și de reglementare pentru solicitări și obținere a informațiilor de mediu include:

- Legea privind accesul la informație, № 982 din 11.05.2000;
- Legea cu privire la activitatea hidrometeorologică, № 1536 din 25.02.1998;
- Hotărârea Guvernului RM pentru aprobarea nomenclatoarelor serviciilor prestate gratuit și contra plată de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat și a modului de utilizare a mijloacelor speciale ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat, № 330 din 03.04.2006;
- Hotărârea Guvernului RM cu privire la Regulamentul Cadastrului de stat al apelor, № 763 din 23.09.2013;
- Hotărârea Guvernului RM pentru aprobarea Conceptului-cadru și a Regulamentului cu privire la funcționarea Sistemului informațional al resurselor de apă din Republica Moldova, № 672 din 30.05.2016;
- Hotărârea Guvernului RM pentru aprobarea Regulamentului privind accesul publicului la informația de mediu, № 1467 din 30.12.2016;

Trebuie remarcat faptul că instituțiile responsabile trebuie să păstreze informațiile noi primite cu privire la mediu în format electronic și să le furnizeze în mod gratuit. Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova № 672 din 30.05.2016, informația despre resursele de apă va fi distribuită între diverse agenții și organizații în anumit fel (v.jos), de aceea solicitările de informații ar trebui să fie adresate acestora, articulând exact de ce fel de informații aveți nevoie:

Informații	Instituțiile responsabile
Despre bazinele hidrografice și infrastructura hidraulică	Agenția „Apele Moldovei”
Despre sistemul apelor de suprafață și date hidrometeorologice	Serviciul Hidrometeorologic de Stat
Despre sistemul de apă subterane	Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale
Despre calitatea apei potabile și pentru îmbăiere	Centrul Național de Sănătate Publică

Mai jos este prezentată o analiză mai detaliată a categoriilor de informații deținute de ministere și structurile subordonate acestora, instituții și organizații de nivel național.

Informații cheie	Ministerul, instituția, departamentul, organizația
Resursele de apă, în general:	
Aspecte cantitative ale apelor de suprafață și subterane	Agenția "Apele Moldovei", Î.S. Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale.
Folosința și nivelurile de apă în râuri, condițiile de gheață din bazine, prognoza viiturilor, inundațiilor, secetei	Serviciul de Stat „Hidrometeo”
Volumul de apă în rezervoare (lacuri de acumulare) și iazuri	Agenția „Apele Moldovei”
Caracteristici climatice ale bazinelor râurilor, inclusiv: precipitații, temperatură, acoperământ de zăpadă	Serviciul de Stat „Hidrometeo”, Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe
Informații generale despre cursurile de apă și corpurile de apă, bazinele hidrografice de captare, lungimile și numele râurilor, informații de natură fiziografică și socio-economică a bazinelor râurilor	Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe
Calitatea apei în corpurile naturale de apă, râuri, lacuri, rezervoare (lacuri de acumulare)	Serviciul de Stat „Hidrometeo”
Calitatea apei în fântâni, izvoare	Centrul Național de Sănătate Publică
Calitatea apei în sistemele de alimentare cu apă	Centrul Național de Sănătate Publică, Asociația Apă-Canal, Apă-Canal municipale, Operatorii de sisteme de alimentare cu apă din mediul rural

Informații cheie	Ministerul, instituția, departamentul, organizația
Amplasarea sondelor de observare și calitatea apelor subterane	Agencia pentru geologie și resurse minerale, Întreprinderea de stat „Expediția hidrogeologică a Moldovei“
Sonde funcționale (cantitatea, calitatea apei)	Proprietarii / operatorii sondelor
Cartografierea corpurilor de apă de suprafață și subterane	Agencia "Apele Moldovei", Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor, Agenția pentru geologie și resurse minerale
Surse de poluare:	
Amplasarea și deversări de la stațiile municipale de epurare a apelor uzate	Inspectoratul Ecologic de Stat, Apă-Canal, Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor
Amplasarea și deversări de la stațiilor industriale de epurare a apelor uzate	Inspectoratul Ecologic de Stat, Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor
Amplasarea poligoanelor municipale de deșeuri solide, locurilor de depozitare a substanțelor toxice, zonele contaminate	Inspectoratul Ecologic de Stat
Sarcina generată de surse difuze de poluare (ferme, pășuni, localități) de pe teritoriu, soluri, corpuri de apă	Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe
Infrastructura de gospodărire a apei:	
Date despre specificațiile pentru baraje, diguri, iezături, fâșii de combatere a inundațiilor și alte infrastructuri de reglare a volumului de apă	Agencia "Apele Moldovei", Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor, Stații tehnologice de irigare, Nodul Hidrotehnic Costești-Stânca, Institutul de proiectare "Acvaproiect", Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale
Informații cu privire la caracteristicile tehnice și funcționale ale sistemelor de alimentare cu apă, drenare, tratare și epurare	Asociația „Moldova Apă-Canal“, „Apă Canal“ municipale, Operatorii sistemelor rurale, Institutul de proiectare "Iprocom", Institutul de proiectare "Acvaproiect"

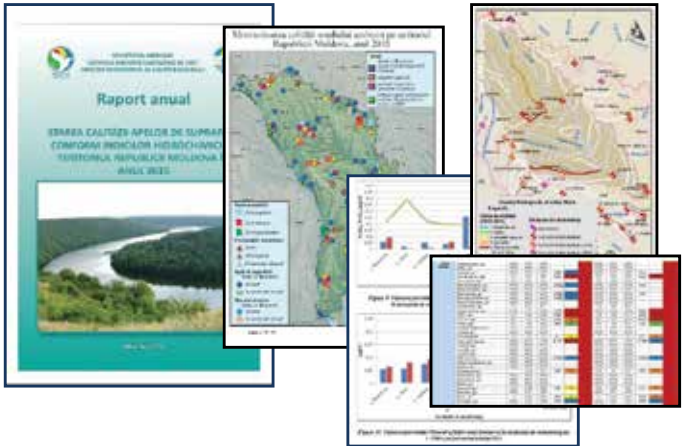
După cum se poate observa din tabelul de mai sus - informații cu privire la resursele de apă și infrastructura de apă sunt destul de multe. Adesea, în practica lor de zi cu zi, autoritățile administrației publice locale au nevoie de acest tip de informații. În plus, așa cum se arată în secțiunea anterioară, informații cu privire la respectivul sub-bazin hidrografic al râului mic va fi neapărat necesară pentru elaborarea Planul de gestionare.

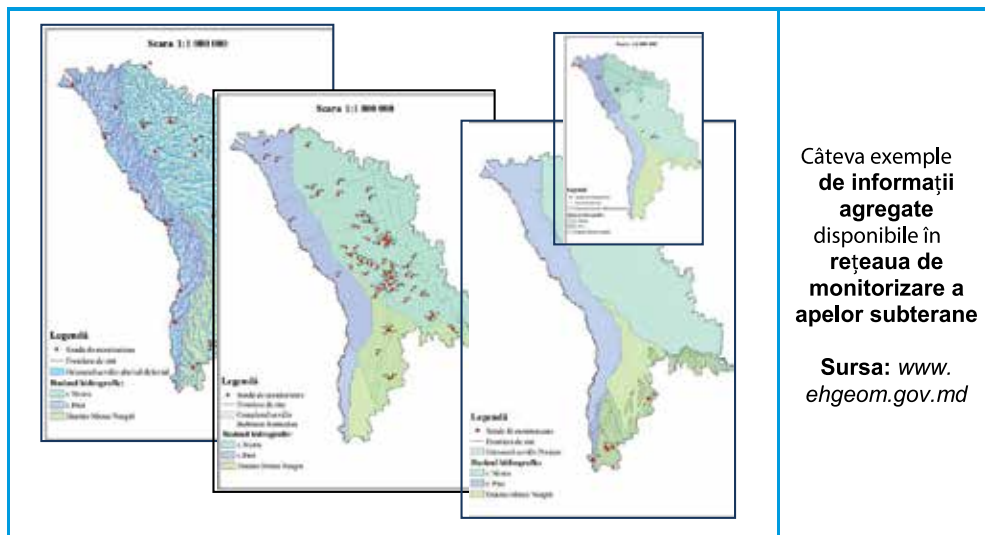
Prin urmare, este inevitabil că autoritățile publice locale și comitetele creat pentru râurile mici și mijlocii se vor confrunta cu nevoia de a obține mai multe informații cu privire la resursele de apă aflate în gestiune. În acest context, putem recomanda următoarele:

- este necesar să înțelegeți clar - ce fel de informații veți avea nevoie;
- este necesar să se realizeze pentru ce aceste informații vor trebui și cum ea va fi utilizată;

- este important să se înțeleagă cât de detaliată trebuie să fie informația și care-i volumul de informație realmente necesar;
- este important să înțelegem dacă va fi nevoie de informație primară sau va fi suficientă informația generală (agregată) deja prelucrată de către specialiști.

Prin urmare, înainte de a face o cerere către instituțiile guvernamentale, este necesar să se înțeleagă ce informații există în sursele publice și accesibile. În unele cazuri, ea va fi suficientă. Totuși, trebuie remarcat că nu toate agențiile și organizațiile publice publică materiale agregate online, dar unele informații totuși sunt de găsit. De pildă, pe site-ul Serviciului de Stat „Hidrometeo” puteți găsi date privind nivelurile de apă în râurile majore ale Moldovei, rapoarte anuale privind hidrologia și calitatea apei în cursuri de apă și rezervoare. Aceste informații sunt agregate (generalizate), dar uneori și ea va fi suficientă pentru a rezolva diferitele probleme cu care se confruntă Comitetul râului mic. Câteva exemple de acest tip de informații disponibile privind hidrologia și calitatea apei, sistemul de monitorizare a apelor subterane sunt prezentate mai jos.

	<p>Câteva exemple de informații agregate disponibile cu privire la hidrologie</p> <p>Sursa: www.meteo.md</p>
	<p>Câteva exemple de informații agregate disponibile cu privire la hidrochimie</p> <p>Sursa: www.meteo.md</p>

Câteva exemple de informații agregate disponibile în rețeaua de monitorizare a apelor subterane

Sursa: www.ehgeom.gov.md

Cu toate acestea, trebuie să fiți pregătiți că informația din surse publice nu va fi suficientă, aceasta va fi prea generală sau inexistentă pentru problema de interes privind râul mic. În formularea sarcinii, elaborării planului de gestionare a sub-bazinului hidrografic al râului mic, în mod necesar apare problema de colectare a datelor pentru descrierea stării acestuia, curentă și/sau anterioară. Acest lucru este necesar și pentru a înțelege mai bine în ce măsură factorii de impact asupra râului poartă vina starea proastă și ce ar putea fi dacă ar fi gestionată într-un mod mai rezonabil. Acest lucru este valabil mai ales pentru datele hidrologice (scurgerile anuale și lunare de mai mulți ani, indicatorii calității apei (indicatorii hidro-chimici)). În Republica Moldova pentru colectarea acestor date e responsabil Serviciul Hidrometeorologic de Stat, care deține date cu privire la observațiile hidrologice pentru multe râuri. Cu toate acestea, nu pentru toate râurile observațiile au fost efectuate sau se fac astăzi, deoarece numărul și amplasarea punctelor de hidrologice se modifica în timp. În ceea ce privește calitatea apei din fântâni, fântâni arteziene (sonde) și altor resurse, astfel de informații se pot solicita de la Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale și Centrul Național de Sănătate Publică.

Cu toate acestea, atunci când solicitați informații de la agențiile sau structurile guvernamentale, trebuie să știți că anumite servicii pot fi furnizate pentru o anumită plată. Acest lucru se aplică datelor primare, care nu sunt publicate în domeniul public și sunt stocate în arhivele și bazele de date ale organizațiilor corespunzătoare. De exemplu, informațiile meteorologice primare, hidrologice, precum și informația despre calitatea mediului este disponibilă pentru o taxă, în conformitate cu Hotărârea Guvernului Nr. 330 din 03.04.2006¹. Este posibilă scutirea de plata taxei pentru datele meteorologice primare în anumite condiții. În acest caz, în baza scrisorii nr. 03/737 din 01.08.2016, solicitantului i se poate acorda permisiunea de a lucra și/sau efectua cercetări în cadrul bibliotecii Serviciului Hidrometeorologic de Stat dar nu vi se va acorda asistență în cadrul acestui proces.

¹ Hotărârea Guvernului RM № 330 din 03.04.2006 «pentru aprobarea nomenclatoarelor serviciilor prestate gratuit și contra plată de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat și a modului de utilizare a mijloacelor speciale ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat»

Oportunități de finanțare a planurilor pentru gestionarea subbazinelor râurilor mici și mijlocii

Orice plan devine plan numai în cazul în care este definit din punct de vedere financiar. Este important ca la pregătirea Planului de gestionare a sub-bazinului să fie formulate în mod clar activitățile necesare, iar acestea ar trebui să fie evaluate în termeni monetari. Dar în afară de asta, este important să se înțeleagă de unde se pot obține fondurile necesare.

Mai jos este prezentat un rezumat al principalelor oportunități pentru administrațiile locale în obținerea finanțării necesare. De fapt, surse de finanțare sunt o mulțime și e nevoie doar să se abordeze, reieșind din înțelegerea corectă ce fel de activități pot fi acoperite dintr-o sursă sau alta. În acest scop, este adusă o scurtă descriere a acestor oportunități.

Fondurile naționale și bugetele

Fondul Național pentru Dezvoltare Regională pe lângă Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Acest fond finanțează proiecte de alimentare cu apă, canalizare, epurarea deșeurilor solide, eficiența energetică a clădirilor publice, construcția de drumuri naționale și regionale. Fondul Național de Dezvoltare Regională este principalul instrument pentru finanțarea proiectelor și programele de dezvoltare regională, ca o prioritate în raioanele defavorizate din regiunile de dezvoltare. Fondul se creează din alocațiile anuale de la bugetul de stat. Mărimea fondului este de 1% din veniturile bugetului de stat, aprobat prin Legea bugetului de stat pentru anul respectiv. Fondul poate atrage alte fonduri din sectorul public și cel privat la nivel local, regional, național și internațional, precum și din programele de asistență ale Uniunii Europene. Program de finanțare există și la nivel sectorial (Agenția de Dezvoltare Regională: Nord (Bălți), Centru (Ialoveni), Sud (Cimișlia și Găgăuzia, Comrat).

Mai multe informații despre activitățile fundației pot fi găsite la: <http://serviciile-cale.md/pageview.php?l=ro&idc=94&id=150&t=/Cadru-legal-institutional-i-strategic/Dezvoltare-regionala/Fondul-National-pentru-Dezvoltare-Regionala>

Fondul Ecologic Național pe lângă Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Fondul Ecologic Național a fost creat prin decizia Guvernului, în baza legii „Cu privire la protecția mediului” (1993), în scopul de a acumula fonduri suplimentare pentru măsurile de protecție a mediului. Grantul poate fi primit de autorități publice locale, companii, organizații ale societății civile din Moldova. Organizațiile, care au primit deja un grant de la Fondul Ecologic Național și sunt în proces de realizare a proiectului, nu sunt eligibile pentru a primi un grant paralel. Organizațiile care au primit un grant de la Fondul Ecologic Național și care au finalizat proiectul, dar nu au prezentat un raport financiar, de asemenea nu vor fi finanțate pentru noi proiecte. Finanțarea este examinată și aprobată de Consiliul administrativ al fondului. Iată câteva domenii care sunt finanțate de către Fondul Ecologic Național:

- proiecte pentru implementarea strategiilor, programelor și planurilor naționale de protecție a mediului;
- proiecte de dezvoltare a zonelor de protecție a apelor râurilor, fântânilor și izvoarelor;
- proiecte pentru extinderea fondului forestier;

- proiecte pentru protecția biodiversității;
- proiecte pentru dezvoltarea standardelor și normelor pentru construcții și participarea la construcția obiectelor protecție a mediului, inclusiv:
  - proiecte pentru elaborare și implementare în domeniul alimentării cu apă și canalizare;
  - proiecte pentru colectarea și sortarea deșeurilor, susținerea întreprinderilor de prelucrare și neutralizare;
  - îmbunătățirea calității aerului;
- investigații științifice ale zonelor naturale protejate de importanță națională și internațională;
- organizarea colaborării internaționale în domeniul protecției mediului înconjurător, inclusiv prin antrenarea specialiștilor străini la acordarea asistenței consultative;
- lichidarea consecințelor calamităților naturale, avariilor în producție, a altor situații ce pot aduce prejudicii mediului;
- acordarea de sprijin financiar organizațiilor ecologiste neguvernamentale în baza unui program special de granturi pentru proiectele destinate protecției mediului înconjurător.

Mai multe informații despre activitățile fondului pot fi găsite la: <http://www.mediu.gov.md/index.php/component/content/article/79-categorii-in-romana/despre-minister/instituti-subordonate/72-fondul-ecologic-national>

Fondurile ecologice locale. Fondurile ecologice locale sunt subordonate Inspectoratului Ecologic de Stat. Mijloacele fondurilor ecologice locale sunt folosite pentru finanțarea:

- elaborărilor și implementărilor programelor locale de protecție a mediului și regenerare a resurselor naturale;
- construcției, reconstrucției și reutilizării obiectivelor de protecție a mediului (instalații de epurare a apei, aerului etc.);
- proiectării, construcției și amenajării poligoanelor pentru depozitarea deșeurilor;
- măsurilor sanitare (lichidarea gunoiștilor neautorizate, curățirea fântânilor, izvoarelor, lacurilor etc.);
- propagării cunoștințelor ecologice;
- întăririi bazei tehnico-materiale a structurilor de protecție a mediului;
- premierii inspectorilor (inclusiv a celor obștești), care au depistat încălcări ecologice (până la 5% din fondul ecologic local) și întreținerea serviciilor ecologo-economice din componența Agențiilor și inspecțiilor ecologice;
- acțiunilor de prevenire și lichidare a consecințelor poluării mediului, ale calamităților naturale și avariilor, care au condiționat degradarea componentelor mediului;
- altor lucrări ce țin de protecția mediului.

Finanțarea proiectelor din teritoriu din mijloacele fondurilor ecologice locale se efectuează în conformitate cu sumele acumulate și transferate de la plata pentru poluarea mediului din fiecare raion aparte.

Donatorii și investitorii

Agentia Germană pentru Cooperare Internațională (GIZ) implementează proiecte de dezvoltare în numele Ministerului Federal pentru Cooperare și Dezvoltare Economi-

că (BMZ), alte ministere federale și alte agenții și organizații internaționale. GIZ susține procese complexe de reformare și de schimbare în țările în curs de dezvoltare și țările cu economii în tranziție. Toate activitățile se concentrează pe îmbunătățirea durabilă a condițiilor de viață și perspectivelor pentru oameni.

<https://www.giz.de/en/html/index.html>

Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) gestionează asistența tehnică oferită Moldovei de Elveția. Ea este responsabilă pentru planificarea, implementarea și monitorizarea programelor din Moldova, precum și pentru coordonarea activității cu partenerii locali și internaționali. Proiecte financiare pentru apă și sanitație, canalizare, sănătate, reducerea riscului calamităților, asistenței în situații excepționale și reconstrucție.

<https://www.eda.admin.ch/countries/moldova/en/home/representations/cooperation-office.html>

Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA), pe baza strategiei sale bilaterale pentru 2016-2020 și Programul-cadru strategic al UE, are scopul de a reduce sărăcia și de a crea noi oportunități pentru persoanele din zonele rurale. În afară de fondurile austriece, ADA gestionează și asistența UE. Aceasta se concentrează pe proiecte în domeniul alimentării cu apă și canalizare, protecția mediului și schimbările climatice, precum și în domeniul dezvoltării economice și de promovare a ocupării forței de muncă.

<http://www.entwicklung.at/en/countries/black-sea-region-south-caucasus/moldova/>

Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) ajută comunitățile să gestioneze mai bine și să beneficieze din resursele lor naturale. Acesta are următoarele sarcini de mediu:

- susținerea politicii funciare a a drepturilor asupra resurselor;
- combaterea defrișărilor și plantarea copacilor;
- protecția biodiversității;
- acțiuni de atenuare și adaptare la efectele schimbărilor climatice.

<https://www.usaid.gov/what-we-do/environment-and-global-climate-change>

Secțiunea 4. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

Râul Cubolta

Descrierea activității

În aa. 2007-2014, echipa ONG Ormax, în colaborare cu alte organizații, a reușit să realizeze mai multe activități ecologice cu o strategie complexă de programe privind protecția râului Cubolta.

În diferite localități din bazinul hidrografic Cubolta s-au efectuat activități de reabilitare a râului Cubolta, în fiecare localitate problemele ce țin de râul Cubolta au fost diferite și soluționarea acestora pot servi ca exemplu pentru alte localități care intenționează să inițieze o campanie de reabilitare a unui bazin hidrografic.

Exemple de activități pentru reabilitarea unei porțiuni a râului Cubolta, care au fost efectuate în localitatea Mîndîc, r. Drochia, le vom reflecta în această fișă:

Pentru localitatea Mîndîc, r. Drochia activitățile de reabilitare a râului Cubolta au început în urma elaborării unui plan de acțiuni în domeniul mediului. În procesul elaborării acestui document au fost efectuate diverse acțiuni, așa cum ar fi: informarea populației despre procesul de planificare, identificarea surselor de poluare a râului Cubolta, identificarea zonelor poluate, audieri și dezbateri publice, expertize și monitoring ecologic, testarea apei potabile etc.

Ca prioritate pentru a iniția campania de salubritate și reabilitare a râului Cubolta au servit dovezile expertizelor, care reflectau calitatea proastă a apei potabile, problemele ce țin de managementul deșeurilor solide, lipsa unui management adecvat în ce privește gestionarea bazinului hidrografic Cubolta etc. Mormane de deșeuri solide și de grajd amplasate în lunca râului Cubolta în localitatea Mîndîc au servit drept dovadă că situația ce ține de calitatea resurselor naturale și acvatice s-a înrăutățit considerabil.

În anul 2008 în s. Mîndîc r. Drochia, realizarea PLAM (planul local de acțiuni de mediu) a început cu campania de reabilitare a râului Cubolta, au fost lichidate cele mai mari focare de deșeuri solide. În total au fost lichidate șase gunoiști neautorizate din lunca râului Cubolta. Paralel cu activitățile de salubritate s-au petrecut și campanii de informare și educație ecologică pentru populația din s. Mîndîc.

La activitățile de salubritate au participat Autoritățile publice locale, elevii școlilor și populația băștinașă care locuiește în apropiere de râul Cubolta. În urma acestor activități de salubritate, pe malurile râului Cubolta au fost plantate fâșii riverane pentru protecția râului Cubolta.

Aceste activități au fost realizate în cadrul proiectului internațional „Democratizarea administrării bazinului fluviului Nistru” – susținut de MAE a Regatului Țărilor de Jos, WECF și AIE Eco-Tiras.

Activitățile de salubritate au redus considerabil impactul negativ al depozitelor de deșeuri și au generat diverse rezultate pozitive în bazinul râului Cubolta. Ca urmare, au dispărut multe stocări de deșeuri solide din lunca râului Cubolta, autoritățile publice locale au devenit mai responsabile, publicul larg – mai informat și mai educat în domeniul ecologic.

Dificultățile și obstacolele în perioada realizării, și pași pentru soluționare

Lipsa surselor de finanțare din partea Guvernului MD, pentru reabilitarea râului și crearea platformelor de stocare autorizată a deșeurilor. Participarea redusă a populației la activitățile de salubritate și reabilitarea râului Cubolta.

Autoritățile publice din localitatea Mîndîc au devenit mai responsabile prin faptul că au participat la realizarea proiectelor ecologice inițiate de OSC. În urma acestor activități au urmat și alte activități inițiate deja de APL.

Recomandările pentru multiplicare

La moment nu este ușor să motivezi o comunitate întregă să participe în comun la diverse campanii de salubritate sau reabilitare a unei porțiuni de râu. Cu mult mai greu este să reabilitezi în comun un bazin hidrografic.

Ca să nu ajungem la probleme foarte mari în ce privește poluarea resurselor acvatice, trebuie de inițiat și de promovat un management adecvat al deșeurilor solide. Din lipsa unui mecanism de gestionare a deșeurilor din comunitățile rurale, suferă mult mediul ambiant. Populația deversează deșeuri pe malurile râului și chiar în râu. În acest caz Autoritățile publice locale cât și Inspectoratele ecologice trebuie să-și îndeplinească atribuțiile. Problemele se vor soluționa numai în cazul când APL-urile vor fi active în acest sens și vor dori să schimbe spre bine situația în localitate. Campaniile de informare și educație au un rol foarte important. Activitățile comune de reabilitare a râurilor între APL, ONG și publicul larg, aduc doar roade pozitive.

Pentru a iniția un proces de reabilitare este nevoie în primul rând de dorință și de o consolidare a societății. Pentru a avea rezultate mai bune este nevoie de informat bine publicul larg și APL despre starea și problemele unui bazin hidrografic. Este necesar de a sensibiliza opinia publică asupra problemelor de gestionare a resurselor acvatice. APL și Instituțiile de învățământ sunt un bun partener pentru a realiza proiecte ce țin de protecția și reabilitarea bazinelor hidrografice din R. Moldova.

Informație adăugată

ACT Ormax www.ormax.org

Oleg Rotari

Crearea Comitetelor bazinale în Republica Moldova

Unul din instrumentele de îmbunătățire a managementului integrat al resurselor de apă este Comitetul de Bazin al Râului, care este o structură creată din toate părțile interesate din bazinul unui râu. Acest instrument este stipulat în noua Lege a Apelor a RM din anul 2013, preluat din legislația și practica europeană, unde Comitetele de Bazin sînt create pe toate râurile mari din Europa. Prin participarea tuturor părților interesate la procesul de îmbunătățire a managementului resurselor de apă se identifică cele mai bune soluții și se crează o cooperare strînsă între toate părțile interesate pentru asigurarea calității și cantității apei în bazinul unui râu. Societatea civilă participă de rînd cu autoritățile de stat din domeniul protecției și managementului apelor, sănătății populației și din alte domenii relevante. Societatea civilă are rolul de monitorizare a calității apei și comunicarea rezultatelor monitorizării comunităților care locuiesc în bazinul râului considerat. Totodată societatea civilă poate implica comunitățile locale în diverse acțiuni de îmbunătățire a situației ecologice în bazinul râului considerat. Uti-

lizatorii de apă sînt de asemenea o parte componentă a Comitetelor, deoarece aceștia au interese directe de a utiliza apa de calitate bună și în cantități suficiente.

Centrul Național de Mediu a creat primul Comitet de Bazin al râului Bâc (afluent de gradul 1 a fluviului Nistru) în anul 2012. Este unicul râu care traversează capitala Moldovei – municipiul Chișinău, și din această cauză suferă de o poluare excesivă datorită faptului că pe segmentul mun. Chișinău există multiple surse de poluare, ce mai importante fiind apele reziduale neepurate care sînt evacuate direct în râu de la agenții economici, care vin din suburbiile mun. Chișinău și care sînt evacuate de la stația de epurare a apelor uzate a mun. Chișinău. Comitetul de Bazin Bâc a fost creat pentru a pune în discuție numeroase probleme, care afectează calitatea și cantitatea apelor din bazinul râului Bâc și pentru a lua decizii de îmbunătățire a managementului resurselor de apă în bazinul râului Bâc cu implicarea administrației publice locale, structurilor descentralizate în domeniul mediului și sănătății populației în teritoriu, autorității centrale de stat, utilizatorilor de apă și societății civile.

Locul desfășurării activității

Comitetul a fost creat din 15 persoane, reprezentanți ai administrației publice locale din raioanele prin care trece râul Bâc – Călărași, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi și municipiul Chișinău. Agenția de Stat "Apele Moldovei" și Agenția de Dezvoltare Regională Centru la fel au devenit parte componentă a Comitetului. Agențiile Ecologice Raionale din aceiași unități administrative și Centrele Raionale de Sănătate Publică au fost invitați să delege cîte un reprezentant în cadrul Comitetului și din partea societății civile pe lista membrilor s-au regăsit 2 ONG-uri active în domeniul protecției apelor din regiune.

Descriere activității

Pentru a asigura buna funcționare a Comitetului de Bazin Bâc dar și pentru informarea și implicarea comunităților locale din bazinul râului Bâc în procesul de îmbunătățirea a managementului resurselor de apă a râului Bâc, Centrul Național de Mediu a implementat activitățile în următoarea consecutivitate:

- a fost elaborat Regulamentul de funcționare a Comitetului de Bazin Bâc, elaborat în baza Regulamentului de funcționare a Comitetelor de Bazin create de Ministerul Mediului al RM pentru fluviul Nistru și râul Prut.

Centrul Național de Mediu, membru al Comitetului din partea societății civile, a fost numit Secretariatul Tehnic al Comitetului, responsabil de organizarea ședințelor și elaborarea proceselor verbale a fost elaborat din start un plan de acțiuni cu prioritizarea celor mai importante probleme care afectează calitatea și cantitatea apelor din bazinul râului Bâc toate ședințele au fost organizate în locații diferite din bazinul râului Bâc, pentru a familiariza membrii Comitetului cu cele mai importante probleme care afectează râul pentru a asigura vizibilitatea acțiunilor întreprinse, Secretariatul Tehnic a asigurat implicarea mass mediei în diverse activități pentru a informa populația despre situația ecologică a râului Bâc dar și acțiunile care au avut loc campania de implicare a comunităților a fost lansată în paralel cu desfășurarea ședințelor, astfel, în toate peste 60 de comunități situate în bazinul râului Bâc au fost organizate acțiuni de salubritate a malurilor râului Bâc cu procurare de echipament de către Secretariatul Tehnic; în toamna anului 2014 pentru prima dată a fost implementată campania de plantare a

fșiilor de protecție pe malurile râului Bâc cu implicarea comunităților din raionul Ane-nii Noi; totodată pentru o bună informare a populației din bazinul râului Bâc despre situația actuală a râului, au fost organizate Festivalurile râului Bâc în raioanele Călărași și Strășeni pentru implicarea școlilor în activități de monitoring al calității apelor din bazinul râului Bâc au fost organizate cursuri de instruire pentru toți profesorii de biologie din toate localitățile din bazinul râului Bâc, care ulterior de mai multe ori au organizat monitorizarea biologică a calității apelor din bazinul râului Bâc, Secretariatul Tehnic oferindu-le echipament special pentru acest lucru pentru o bună desfășurare a activităților menționate Secretariatul Tehnic a asigurat permanent resurse financiare printr-un fund-raising zi-de-zi.

Dificultățile și obstacole în perioada realizării și pași pentru soluționare

Soluționarea problemelor de management a resurselor de apă deseori necesită investiții mari în sistemele de epurare ale apelor uzate și crearea infrastructurii de management a deșeurilor menajere solide. Lipsa rezultatelor vizibile poate descuraja membrii Comitetului de Bazin al Râului să participe la ședințe și să promoveze implementarea deciziilor luate. Membrii Comitetelor, în special primarii din localități deseori subestimează rolul lor în soluționarea acestor probleme, și nu percep Comitetul ca și un instrument suplimentar în promovarea creării infrastructurii de mediu la nivel local. Deseori dialogul cu autorități centrale lipsește pentru a asigura surse financiare suplimentare în crearea infrastructurii de mediu.

Exemplu pozitiv în acest sens poate servi proiectul de creare a sistemului de aprovizionare cu apă potabilă a locuitorilor satului Temeleuți, raionul Călărași din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională și crearea sistemului de epurare a apelor uzate în aceeași localitate din sursele Fondului Ecologic Național. Pentru a asigura aceste fonduri, Comitetul de Bazin Bâc a ieșit cu solicitarea de a finanța aceste proiecte pentru restabilirea volumului de apă din bazinul râului Bâc și pentru epararea apelor uzate din localitate. Fără o astfel de solicitare, nu ar fi fost posibilă eliberarea izvoarelor râului Bâc care au fost captați în scopul aprovizionării școlii și grădiniței satului cu apă potabilă din izvoare râului, care a provocat secarea râului în primul segment al râului până în orașul Călărași. Fondurile au fost asigurate datorită adresării Comitetului în scopul asigurării volumului de apă în râu și pentru a produce un impact la nivel regional pe viitor de asigurare a comunităților din bazinul râului Bâc cu apă. Astfel, o recomandare în acest sens ar fi să se consolideze colaborarea Comitetelor de Bazin cu toate structurile de stat relevante pentru a identifica toate posibilitățile tehnice și financiare de îmbunătățire a situației ecologice și a managementului resurselor de apă în bazinul râului considerat.

Agenții economici conform Legii Apelor trebuie să amenajeze stații de pretratare a apelor uzate înainte de a fi deversați pentru tratare finală în canalizare municipală, sau stații de epurare ale apelor uzate, atunci când localitatea nu dispune de sistem de colectare și tratare a apelor uzate. Acest lucru nu este implementat în Moldova, și agenții economici poluează substanțial apele de suprafață cu apele uzate industriale. Pentru a promova implementarea Legii Apelor, agenții economici trebuie să cunoască membrii Comitetelor de Bazin în față și să colaboreze strâns cu Comitetul în sensul lichidării

surselor de poluare ale apelor de suprafață create de agenți economici. Astfel, aceștia trebuie să fie invitați la ședințele Comitetelor ori de câte ori acest lucru este necesar pînă la lichidarea surselor de poluare. De asemenea se recomandă vizitarea agenților economici de către Comitate pentru a înțelege gravitatea situației și pentru a lua cele mai bune decizii de lichidare a surselor de poluare. Toate exemplele pozitive trebuie să fie vizibile pentru toți membrii Comitetelor și pentru întreaga populație din bazin, astfel, rezultatele se plasează pe pagina în Internet a Comitetului și se prezintă în cadrul emisiunilor TV și radio pentru populația din bazinul râului.

Pentru o bună funcționare a Comitetelor, Regulamentul de funcționare ale acestora trebuie să fie urmat cu strictețe. Astfel, în cazul, în care unii membri nu se prezintă la ședințele Comitetelor, aceștia se exclud, și se identifică un alt membru interesat, care poate aduce contribuții valoroase pentru o bună funcționare a Comitetelor. Altfel, acest lucru poate de asemenea descuraja membrii activi ai Comitetelor de a participa la ședințe.

Recomandările pentru multiplicarea

În baza experiențelor acumulate și ținând cont de cele descrise anterior, Centrul Național de Mediu, a creat celelalte 5 Comitate de Bazin pe râurile Răut, Ichel, Ciuhur, Tigheci și Larga. Toate aceste activități au fost posibile grație Ambasadei SUA la Chișinău, Fundației EcoCatalyst din SUA, Agenției Austriece pentru Dezvoltare, National Endowment for Democracy, Programului de Granturi Mici al Fondului Global de Mediu, Băncii Mondiale, Agenției pentru Cooperare și Dezvoltare a Elveției, Ministerului Mediului, dar și grației mobilizării tuturor APL-urilor și comunităților din bazinele râurilor menționate. Astfel, pentru a implementa activități similare, ONG-urile pot să se adreseze inclusiv la acești donatori din Republica Moldova. Pentru a asigura buna funcționare a Comitetelor, căutarea surselor de finanțare trebuie să fie asigurată zilnic.

Mai multă informație poate fi găsită pe www.environment.md și pe pagina Facebook "Centrul Național de Mediu".

Practicile bune germane

Ridicarea nivelului patului râului (talvegului)

Descrierea succintă și obiectivele

Lucrările tehnice pe cursurile de apă în cazul ridicării cotelor maxime (talvegurilor) duc deseori la revărsarea apelor din malurile lor și respectiv la reducerea capacității luncii de a face față inundațiilor, provocând inundații teritoriilor adiacente. În acest fel, procesul devine un pericol pentru dezvoltarea structurilor tipice și a comunităților de organisme vii. Ridicarea talvegului - în funcție de obiectivele și posibilitățile locale - variază de la câțiva centimetri până la câțiva metri.

Totuși, ridicarea cotei a talvegului servește la restabilirea unei conexiuni naturale între albie și acumulările de apă, cu scopul de a crește volumul și nivelul apelor de suprafață. Ca rezultat al acestui fapt, sunt ridicate atât înălțimea patului râului, cât și nivelul apei. În plus, această măsură poate fi utilizată pentru a preveni eroziunea suplimentară de adâncime sau pentru a realiza o "regresie" a apelor pentru prevenirea proceselor de eroziune. În plus, sunt facilitate procesele dinamice naturale.

În practică se folosesc mai multe măsuri de ridicare a talvegului: în mod frecvent, ridicarea se realizează prin intermediul unor sedimente artificiale sau prin adunarea și

îngrămădirea acestora. Sunt practicate și metode combinate cu introducerea materia-
lului lemnos.

Impactul asupra componentelor biologice calitative

Pești: ++ Macrozoobentos: + Macrofite: +

Condiții specifice

Premisa esențială pentru această măsură este posibilitatea extinderii albiei minore la o lățime specifică tipului de râu, pentru a reduce riscul de tracțiune și, astfel, a opri, în cele din urmă, eroziunea în adâncime. Prin urmare, este importantă existența unor zone pentru lărgirea albiei și pentru extinderea eventuală a lungimii canalului de evacuare.

În calitate de **restricții** se vor lua în considerare:

- **Protecția împotriva inundațiilor** (în special în localitățile) și
- **Funcția de drenaj** (mărirea evacuărilor din sistemul de drenaj). Trebuie să se asigure că părțile terțe nu sunt afectate de ridicarea excesivă a tălpii albiei.

Dacă măsura este utilizată pentru a preveni o eroziune profundă, înainte de planificarea măsurii, este necesar să se clarifice:

- Dacă are loc o eroziune profundă la momentul actual?
- Există sau nu o eroziune latentă în adâncime?
- Dacă a fost stabilită o stare de echilibru la nivelul inferior a patului râului?
- Care este adâncime artificială?

Particularitățile și dimensiunile ridicării talvegului vor fi precizate în baza rezultatelor examinării.

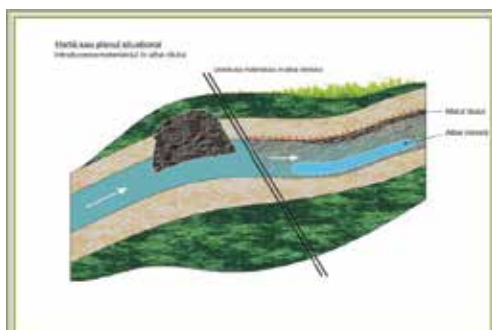
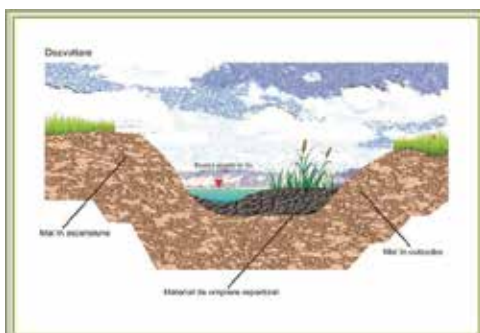
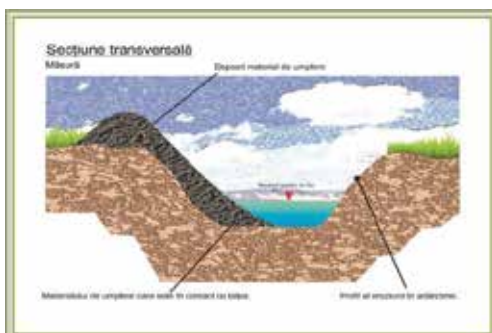
Mențiuni pentru implementarea practică

În primul rând, este necesar să se facă distincția între o floră intactă și una perturbată. Trebuie să se presupună o mărime excesivă a cotei talvegului atunci când procesele erozive apar pe întreaga lungime de curgere de ani de zile și duc la o depresiune asemănătoare adânciturii unui bazin. Un așternut artificial este util doar în cazul încărcării perturbate a albiei minore a cursului de apă. O încărcare perturbată a albiei este cauzată, de exemplu, de structuri transversale de suprafață, care, de regulă, împiedică transportul sedimentelor naturale.

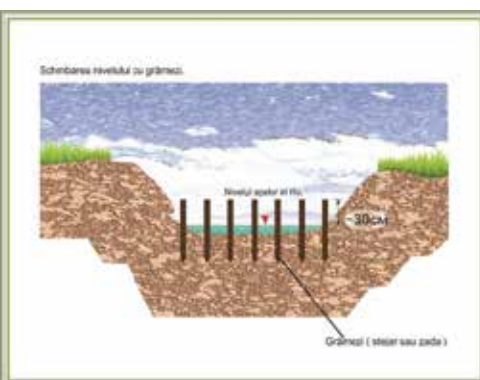
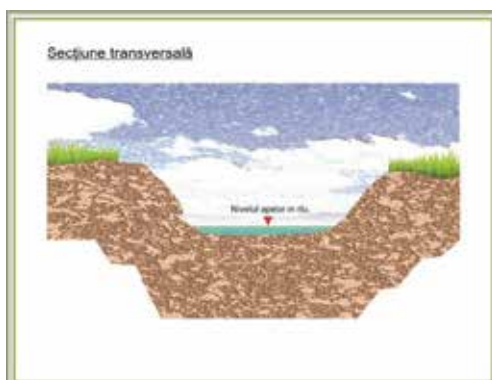
Fixarea artificială

Introducerea substratului trebuie realizată, în general, cu cel mai mic impact posibil asupra râurilor, inclusiv și a malurilor. În acest scop, trebuie stabilite în prealabil punctele corespunzătoare, iar tipul și metoda încărcării materialelor adăugătoare trebuie adaptate la tipurile specifice. Este necesar să se ia în considerare materialul adecvat (de exemplu, mărimea particulelor granulometrice, distribuția lor, tipul de rocă).

- O implementare prudentă presupune aplicarea pas cu pas în scopul de a facilita relocarea supraîncărcării din apele adiacente. În cazul unei reacții succesive și distribuite pe o perioadă lungă de timp, organismele care trăiesc în apă se vor adapta treptat la condițiile schimbate.
- În cazul unei încărcături sedimentare intacte, o ridicare a talvegului ar trebui să fie însoțită de o extensie corespunzătoare tipului și / sau de o scurgere cât mai mare posibilă pentru a proteja materialul. Dacă acest lucru nu este posibil, cursul de apă trebuie protejat împotriva eroziunii avansate în adâncime, fapt care poate fi realizat prin micșorare scurgerii cu ridicarea nivelului apei.

Imaginea: Ridicarea tălpii a albiei prin instalarea depozitelor de pietriș suspendate

Imaginea: Instalarea pilonilor

Alte măsuri de ridicare a tălpii albiei (cu încărcătură intactă a amaterilaului natural):

- Instalarea cu piloni, încărcătoare sau bandaje
- Instalațiile transversale (de exemplu, din câteva grămezi etc.) nu trebuie construite prea multe pentru a evita condițiile de reflux în perioade lungi de timp și pentru a preveni distrugerea nedorită. Pentru instalarea rândurilor de piloni sunt folosiți piloni din lemn (salcâm, stejar etc). De preferință, ar trebui să se folosească materialul de pe loc (de exemplu, materialul lemnos). Pilonii sunt instalați perpendicular de țărm (mal). După o primă fază de expunere, un al doilea strat de impedanță a fluxului este instalat în intervale, astfel încât primele, cele interne, să fie acoperite treptat.

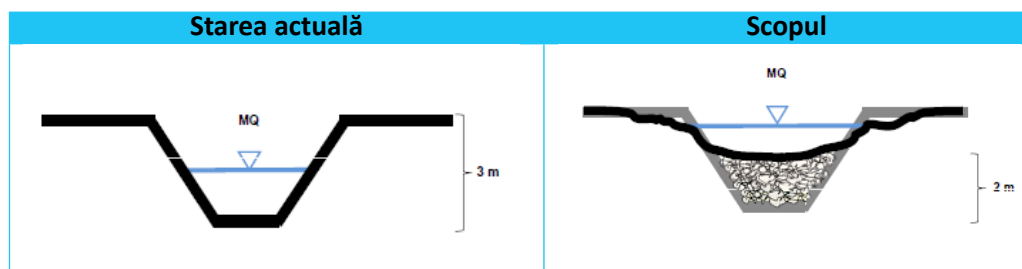
- Asigurați-vă că continuitatea este menținută în timpul montării arborilor inferiori, arcade și plăci de piloni, nu au vârfuri de apă și nu au diferențe de nivel al apei > 10 cm la apă scăzută. Informațiile privind lucrările de construcție pot fi găsite în literatura relevantă (de exemplu autoritate din Bayern de gospodărire a apelor, 2009).

Utilizarea materialului lemnos

- Utilizarea resturilor lemnoase, în comparație cu celelalte măsuri de ridicare a solului/tălpii, este măsura cu **cea mai mică implicare**. Este bine să se folosească lemnul disponibil de lângă râu.
- Ca măsură de însoțire pentru ridicarea cotei a talvegului și a patului râului, se poate dezvolta amenajări de plante silvice pe țârm. Totuși, acest lucru este valabil doar atunci când eroziunea acută a fost transformată într-un echilibru morfologic.

Ridicarea patului râului/tălpii albiei prin introducerea substratului

- În cazul unor diferențe foarte mari între înălțimea existentă a solului și cea dorită, este adesea util să se introducă, ca parte componentă, un substrat asemănător ca și în cursul de apă.
- În majoritatea cazurilor, măsura trebuie combinată cu o evoluție progresivă a proceselor de scurgere pentru a obține proformele specifice a cursului de apă.

Imaginea: Reprezentare schematică a ridicării patului albiei prin metoda utilizării substratului tipic din râul respectiv. *Înălțimea dorită a apei depinde de dimensiunea râului, precum și de proeminență și trebuie adaptată corespunzător.*

Demontarea și protejarea structurilor naturale de mal

Descrierea succintă și obiectivele

Problema:

- **Demolărilor de mal** se rezolvă prin **utilizarea**
- **rădăcinilor și materialului lemnos,**
- **dezvoltarea liberă a vegetației ș. a.**

Prin acesta măsură se îmbunătățesc diversitatea substratelor și diversitatea biologică de la mal. Elementele structurale apropiate de natură vor fi păstrate. În acest caz, vor fi folosite, de exemplu, maluri abrupte cu vegetație, spini ascuțiți, resturi lemnoase și structuri rădăcinoase ale plantelor de țârm. Procesele de eroziune și, în special, mărirea și frecvența evenimentelor inundabile sunt implicate decisiv în formarea malurilor.

Impact asupra componentelor biologice de calitate

Pești: ++

Macrozoobentos: ++

Macrofite: +

Condiții cadru / spațiul de acțiune

Măsura poate fi pusă în aplicare prin reținerea deliberată a cursului de apă și / sau prin limitarea volumului de scurgere a apelor. În acest scop vor fi realizate unele condiții cadru, adică o situație necritică:

- la procesele hidraulice și
- în condițiile prealabile pentru drenaj.

În fluxurile de apă, implementarea măsurii nu trebuie să creeze probleme. În zonele urbane și agricole, o dezvoltare clară a hotarelor de acțiune este utilă pentru dezvoltarea cursului de apă. Dacă nu sunt prezentate condițiile preliminare de bază pentru formarea elementelor structurale naturale, acestea nu pot fi promovate decât în mod restrictiv. Acesta este cazul, de exemplu, atunci când caracteristicile fluxului sunt modificate și albia râului este perturbată (de ex., deasupra și sub deversoare și alte structuri transversale).

Mențiuni pentru implementarea practică

Această măsură foarte delicată nu este caracterizată printr-o acțiune activă, ci printr-o observare țintită, acceptarea evoluțiilor și a lipsei unor intervenții antropice. Dacă se constată că structurile de pe mal nu pot fi permise, îndepărtarea structurilor formate ar trebui, dacă este cazul, să aibă loc doar cu o mare prudență și în dependență de la rezultatele depistate în cadrul observațiilor.

Menținerea și dezvoltarea fâșiilor forestiere riverane de protecție a apelor

Descriere succintă și obiective

În principiu, dezvoltarea unor structuri lemnoase compatibile cu fluxurile de apă necesită efort. Fâșiile forestiere trebuie proiectate astfel, încât să susțină dinamica naturală a tipului cursului de apă și să nu îl limiteze în nici un fel.

Vegetația forestieră riverană de protecție a râurilor este formată predominant din arbuști lemnoși de diferite tipuri (specii dominante: arin, salcie, frasin). În funcție de dimensiunile cursurilor de apă, arborii de pe mal acționează cu o intensitate variabilă asupra umbrii, care reglează nivelul apei și temperatura acesteia. Acestea reprezintă structuri importante în și pe lângă apă. Zonele de diguri de protecției sunt, în principiu, incluse în dezvoltarea și proiectarea malurilor cu arbori, cu respectarea speciilor. Scopul înființării fâșiilor împădurite riverane nu definește în mod expres malul.

Impact asupra componentelor biologice de calitate

Pești: + macrozoobentos: ++ macrofite: +

Condiții cadru / Spațiu de acțiune

În cazul arbuștilor, se face o verificare pentru a determina dacă presiunile hidraulice de pe țărmuri nu sunt prea mari. În ceea ce privește disponibilitatea în zonă, ar trebui să fie folosite buturugi pentru a crea spațiu apei și o vegetație habituală.

Prin natura lor, ariile forestiere riverane nu au nevoie de nici o îngrijire. Cu toate acestea, din cauza solicitărilor de utilizare, pot fi necesare măsuri de fixare a instalațiilor de mal. Următoarele aspecte trebuie luate în considerare, analizate și gestionate prin respectarea particularităților locale, pentru a evita măsurile inutile:

- puterea hidraulică a râului sau a zonei inundabile, în special în interiorul localității și a teritoriului din imediata apropiere.

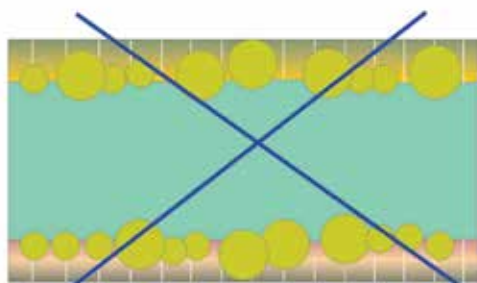
- Prezența unui trafic sigur, mai ales în localități sau în zona drumurilor publice. În cazul în care sunt necesare măsuri regulate de îngrijire a apei, trebuie să se asigure accesul la bazinul apei respectiv. Dacă este necesar, materialul lemnos trebuie așezat doar pe o parte (întotdeauna pe partea care atinge cel mai înalt grad de umbrire). În cazul unei utilizări adiacente a câmpurilor și a unui pericol posibil a distrugerii plantelor lemnoase în timpul aratului, este posibilă depunerea fâșiei corespunzătoare de țărnam la limita exterioară cu ajutorul unor bolovani sau piloni.

Indicații de implementare practică

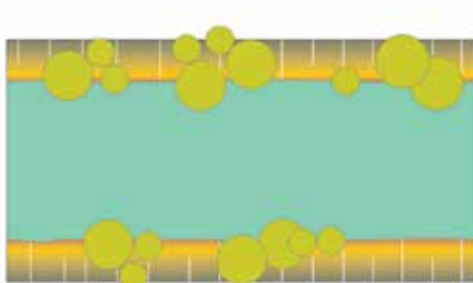
- **Dezvoltarea fâșiilor forestiere riverane**

În scopul dezvoltării fâșiilor forestiere riverane pot fi descrise, în principiu, două căi:

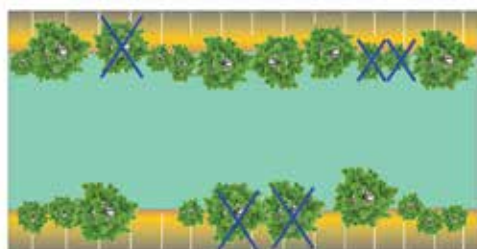
- Autodezvoltarea succesivă, adică pas cu pas.
- Replantarea sau plantarea inițială, adică plantare parțială cu dezvoltare ulterioară
- Pentru dezvoltarea succesivă sunt importante următoarele aspecte:
- O condiție prealabilă pentru dezvoltarea pas-cu-pas este potențialul adecvat al semințelor. Prin urmare, secțiunile de apă care nu conțin lemne pe suprafețe lungi sunt mai potrivite pentru plantațiile inițiale.
- Pe pășuni închise, arborii se dezvoltă foarte încet. În aceste zone, dezvoltarea succesivă poate fi influențată decisiv de crearea solurilor primare, adică prin slăbirea sau împingerea vegetației închise.
- Fără altă atenție, stocurile bogate și structurate sunt diferențiate în funcție de vârsta copacilor.
- În cazul plantărilor inițiale, o importanță majoră vor avea tipul și conținutul fâșiei:
- Plantarea copacilor obținuți în mod obișnuit din stocurile imediatei vecinătăți. Procesul de sădire are loc în perioada octombrie-martie pe apele mari, iar salcie pînă aprilie. Speciile potrivite de copaci și arbuști pentru cursurile de apă din diverse zone, sunt prezentate în tabelul 10. Plantațiile trebuie să fie în starea sănătoasă (fără paraziți, în special *Phytophthora*) Plantarea o produc în grupuri cu intervale neregulate.

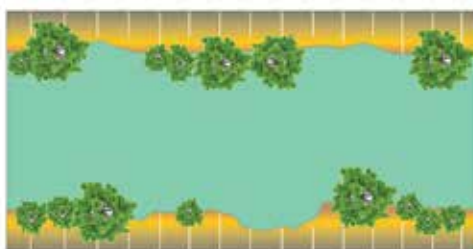
Nici o plantare liniară, ...

Ci plantare în grup cu spațiu liber.

O plantare continuă care nu permite structurarea.

Prin scoaterea punctuală a copacilor obținem o liie structurată de mal.

Imaginea: O plantare (partea de sus) ar trebui făcută într-o manieră de grup, astfel încât să se creeze intervale între speciile de arbori. În cazul unei vegetații deja existente, dense și liniare (partea de jos), arborii individuali ar trebui îndepărtați astfel încât apa din zona golurilor să fie disponibilă pentru o dezvoltare proprie.

Îngrijirea și dezvoltarea fâșiilor existente forestiere de mal

- Îngrijirea se va face exclusiv **la necesitate**. Această cerință poate rezulta din indicațiile privind siguranța traficului și / sau, în cazuri individuale, din cerințele hidraulice.
- **Rutina de îngrijire sau "îmbinarea" este inutilă și neproductivă pentru dezvoltarea speciilor acvatică din apropiere.**
- În perioada **01 martie - 30 septembrie este interzis din punct de vedere legislativ, tăierea fâșiile forestiere.**
- Zonele forestiere extrem de dense și monotone ca vârstă pe întinderi lungi de mal, care servesc scopului de a fixa țărmurile, pot fi tăiate în secțiuni pentru a accelera dinamica proprie a apelor. Înmulțirea tufșurilor închise se realizează prin îndepărtarea parțială, inclusiv prin fixarea rădăcinii. Trebuie aplicată următoarea dimensionare: lungimea extracției: lățimea apei, distanța dintre golurile rezultate, în fiecare caz lățimea apei prezintă 2 aranjamente reciproce. Lemnul luat poate fi lăsat ca rămășiță lemnoasă în apă sau chiar în diguri, în măsura în care acest lucru este justificat.
- Arbuștii specifici de tip non acvatic, de ex. plopul sau coniferele hibride, trebuie îndepărtate în secțiuni sau pas cu pas, luând în considerare cerințele legale (creșterea păsărilor).
- pășunatul animalelor se reduce, dacă este necesar, prin îngrădire.

Tab.: Specii de arbori și arbuști potrivite malurilor râurilor

Specie		Spațiu muntos		Deal	Regiunile de mal		Lemn care suportă bine umbra	
		Partea de sus	Partea de jos		Zonă de lemn moale Inundate regulat, apă ridicată până la > 200 zile/an	Zonă de lemn tare Doar în caz de apă ridicată mai puțin de 100 zile/an	Semi umbră	Umbră totală
<i>Acer campestre</i>	Jugastru			x		x	x	
<i>Alnus glutinosa</i>	Arin	x	x	x	x	x		
<i>Carpinus betulus</i>	Carpin		x	x		x	x	(x)
<i>Corylus avellana</i>	Alun		x	x		x	x	
<i>Frangula alnus</i>	Crușin			x		x	x	x
<i>Fraxinus excelsior</i>	Frasin European		x	x		x		
<i>Populus nigra</i>	Plop		x	x	x			
<i>Prunus avium</i>	Cireș		x	x		x		
<i>Prunus padus</i>	Prun	x	x	x	x		x	
<i>Quercus robur</i>	Stejar		x	x		x		
<i>Salix alba</i>	Salcie comună		x	x	x			
<i>Salix aurita</i>	Salcie pletoasă			x	x			
<i>Salix cinerea</i>	Zălog		x	x	x			
<i>Salix fragilis</i>	Salcie plesnitoare	x	x	x	x			
<i>Salix purpurea</i>	Răchită roșie			x	x			
<i>Salix triandra</i>	Salcie cu Frunze de piersic			x	x			
<i>Salix viminalis</i>	Mlaje			x	x			
<i>Salix x rubens</i>	Răchiță		x	x	x			
<i>Tilia cordata</i>	Tei argintiu		x	x		x	x	
<i>Viburnus opulus</i>	Calin, Bulgare de zăpadă		x	x		x	x	

Măsuri de dezvoltare țintită a structurilor naturale de mal

Descriere succintă și obiective

Pentru promovarea structurilor aflate în apropierea malului, se desfășoară diverse măsuri inițiale, care au un efect pozitiv și asupra structurilor de adâncime. Acestea includ, de exemplu, introducerea materialului lemnos și buturugilor, instalarea unor pori de subsol sub formă de găleți sau curățarea zonelor de mal.

Mențiune: de asemenea, prin înăsprirea zonelor forestiere de mal (“coridoare verzi”) pot fi promovate în mod specific structurile naturale ale râurilor.

Impact asupra componentelor biologice de calitate

Pești: ++ macrozoobentos: ++ macrofițe: +

Condiții cadru / Spațiu de acțiune

Condiții pentru desfășurarea măsurilor de dezvoltare țintită a structurilor naturale de mal sunt, în principiu:

- o situație necritică a condițiilor hidraulice și a descărcărilor;
- nu prezintă un pericol pentru infrastructura a apelor;
- **Disponibilitatea suprafețelor** pentru dezvoltarea conformă a acumulărilor de apă,
- Acordul între vecini,
- O mărime suficientă a parcelei acumulării de apă.

Domeniul de acțiune poate fi extins prin **informarea/convingerea vecinilor, eventual prin despăgubiri pentru proprietatea privată**. În caz de utilizare ireversibilă a suprafețelor, se va încerca dezvoltarea albiei secundare.

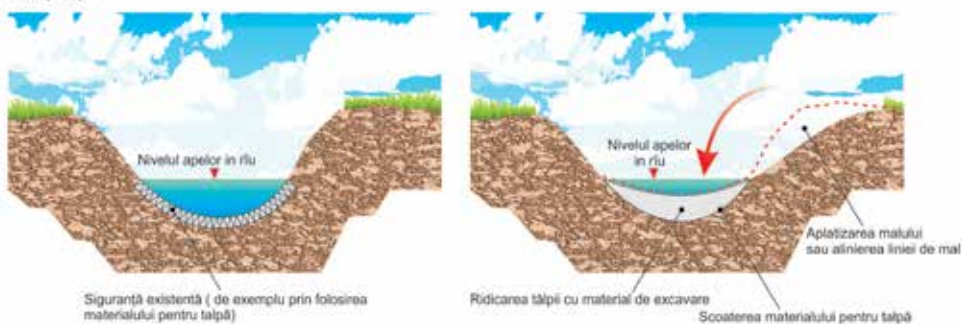
Indicații de implementare practică

Pentru alegerea celei mai potrivite măsuri se va lua în considerare tipul și mărimea bazinului, precum și caracteristicile locale specifice. La dispoziție stau următoarele măsuri:

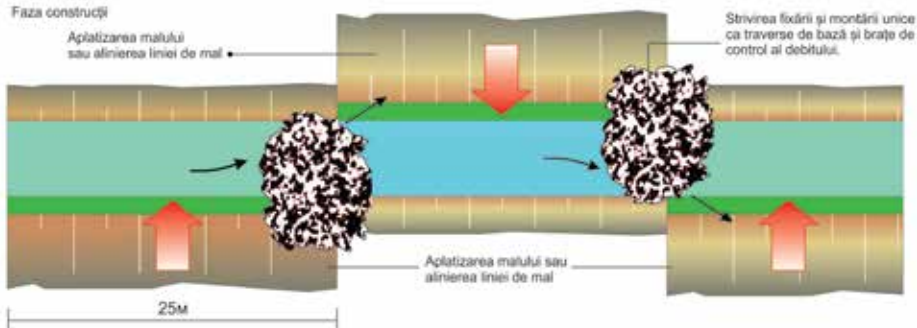
- Inițierea unei dezvoltări în dinamică proprie a râurilor prin **eliminarea sau marcarea malurilor**;
- introducerea unui substrat asemănător a solului, care diferențiază fluxul și aprovizionează apele cu material pentru formarea patului albiei.
- **Extinderea traversării prin marcarea anumitor zone sau prin îndepărtarea specifică a anumitor părți ale malului râului printr-o operațiune de excavare (a se vedea “securizarea patului a râului”). Materialul de excavare este folosit pentru a umple volumul apelor. În funcție de situația locală, pot fi create și maluri mai mici. Este utilă combinarea cu instalarea utilizând materialul lemnos.**
- **Folosirea materialului lemnos**, eventual în combinație cu măsura S 8 – măsuri pentru dezvoltarea țintită a structurii patului râului/tălpii albiei. Fixările trebuie protejate împotriva scurgerii în localități. În funcție de materialul a solurilor și de disponibilitatea lor la suprafață, poate fi foarte eficientă o combinație de diferite materiale.

Secțiune transversală

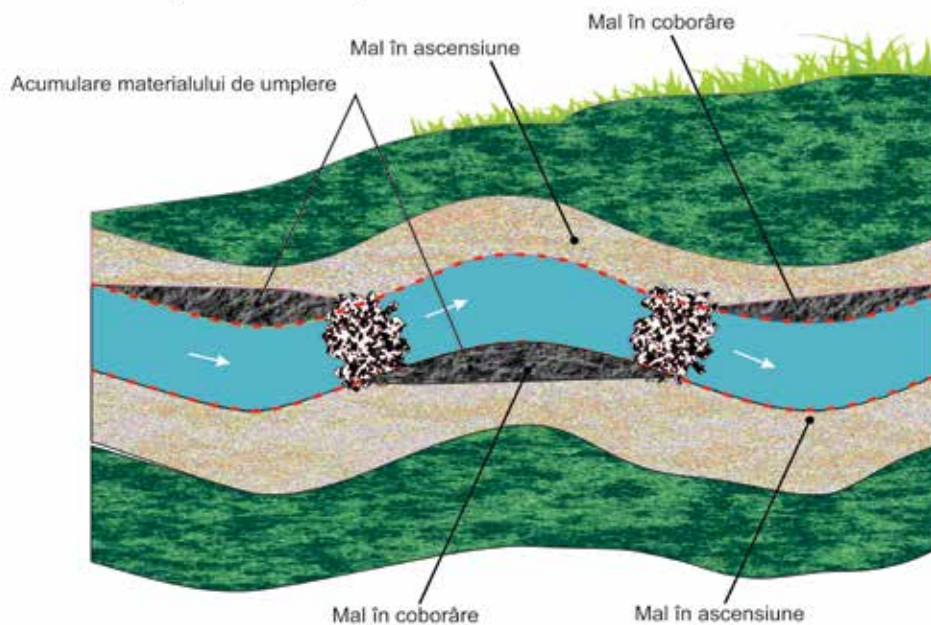
Compoziția

Hartă sau planul situațional

Faza construcții

Imaginea: Secțiunea transversală și planul de amplasament pentru lărgirea traversării, inclusiv îndepărtarea buclilor la sol în faza de construcție

Hartă sau planul situațional

Imaginea: Plan de extindere a liniei transversale, inclusiv îndepărtarea solului în faza de dezvoltare

- **Folosirea materialului lemnos**, eventual în combinație cu măsura S 8 – măsuri pentru dezvoltarea țintită a structurii patului râului/tălpiei albiei. Fixările trebuie protejate împotriva scurgerii în localități. În funcție de materialul a solurilor și de disponibilitatea lor la suprafață, poate fi foarte eficientă o combinație de diferite materiale.

- Pentru râuri mari, este posibil să se folosească și piloni de mal, arbuști sau rădăcini/buturugi. Și aici, o combinație de materiale adecvate poate îmbunătăți în mod semnificativ formarea malurilor.

Piloni în formă de arcă

Pilonii sunt așezați într-un unghi oblic la mal și sunt fixați cel puțin până la nivelul mediu al apei. Pentru fixare, este nevoie de aproximativ 1,0 m lungime și aproximativ 10-12 cm înălțime, la intervale de 40-50 cm. Adâncimea în apă și pe țărm trebuie aranjate într-un astfel de mod încât pilonii să iasă în jur de 30 cm deasupra nivelului de apă. (Autoritatea pentru gospodărirea apelor Rheinland-Pfalz 2003).

Piloni din tulpini de copaci

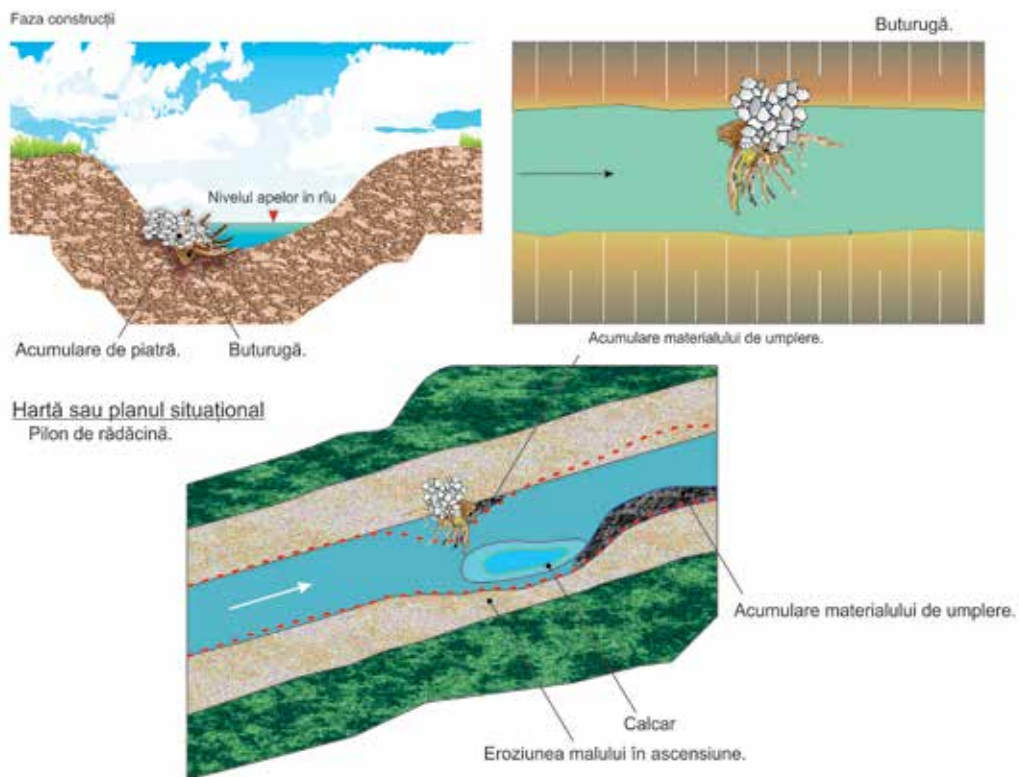
Poate fi folosit arinul, care trebuie selectat în funcție de condițiile individuale (producție, debit etc.). După îndepărtarea zonei adiacente până la nivelul solului, trunchiurile de copaci sunt instalate cu o înclinație ușoară față de corpul apei și sunt depozitate unul peste celălalt pentru a forma o structură în formă de piramidă. Pilonii de stejar sunt potriviți pentru fixarea stratului inferior de arbori în apă. Straturile superioare ale copacilor sunt fixate cu stratul inferior de copac prin intermediul firelor de oțel (Autoritatea pentru gospodărirea apelor Rheinland-Pfalz 2003). Ca alternativă, pe mal pot fi instalați piloni individuali. Aceștia pot fi și copaci întregi, cu o placă de rădăcină, în timp ce, spre deosebire de copacii de foioase, în loc de coroana copacului se va introduce rădăcina în apă (vezi Gebler 2005).

Piloni din rădăcini/buturugi

Se introduc în apă sistemul de rădăcină și tulpina la mal. Pentru a evita alunecarea în caz de apă înaltă, rădăcina va fi ponderată cu material de piatră pe scară largă la nivel local sau regional, lungimea marginii va fi de aproximativ 20-40 cm și acoperită cu sol pe partea de eroziune.

În cazul presiunii hidraulice mai mari, rădăcinile trebuie fixate cu știfturi (de exemplu zadă, stejar $\varnothing$ 10-12 cm, L = 1,50-1,75 m) și folosind firul de oțel.

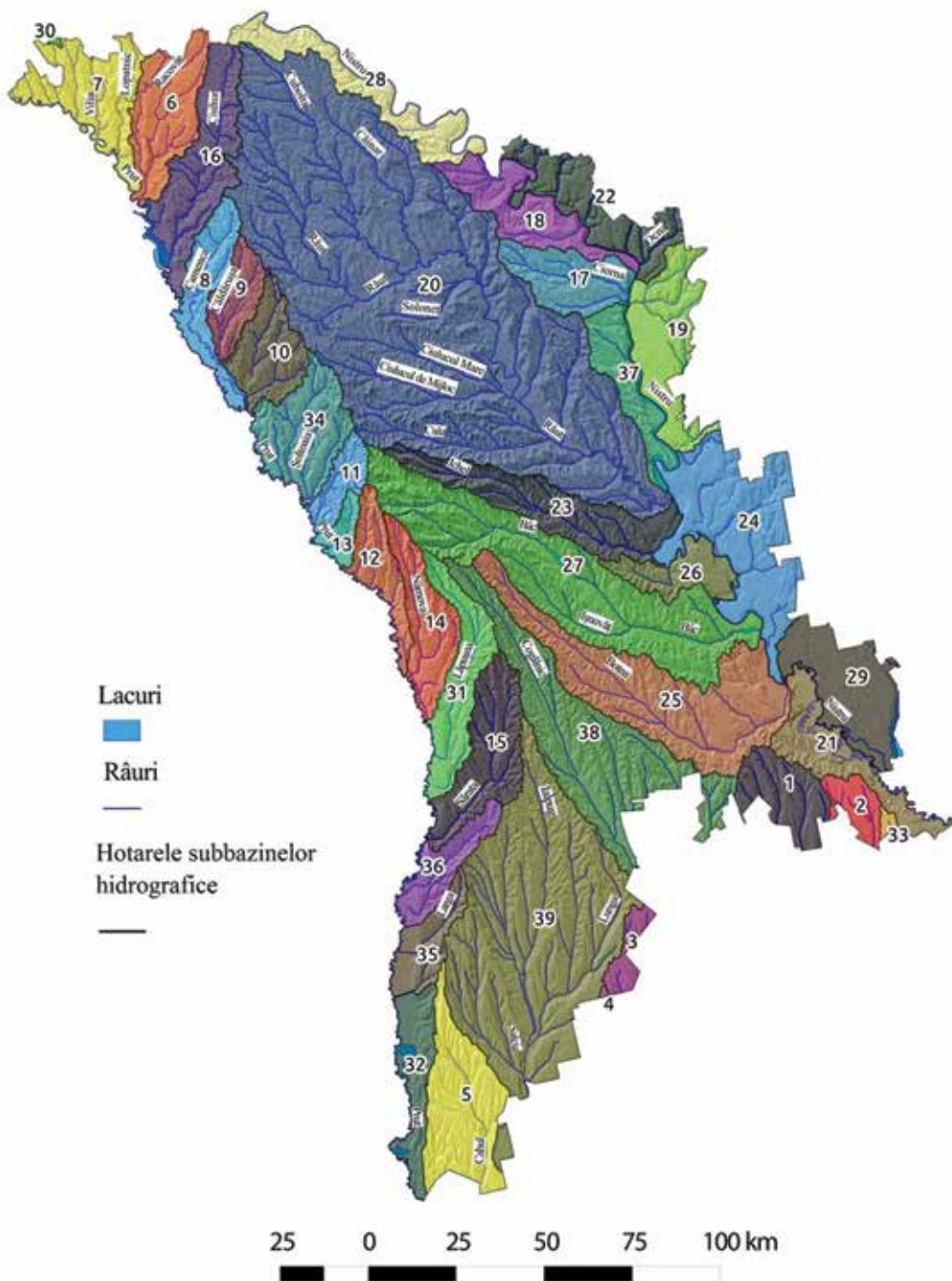
Fiecare râul, flux de apă reacționează diferit la măsurile inițiale. De aceea, se recomandă efectuarea pas cu pas a încercărilor, ceea ce solicită o observare țintită asupra evoluției ulterioare. Este nevoie de o documentare a exemplelor reușite care să devină sugestii pentru măsuri ulterioare efectuate pe alte bazine acvatice.

Imagine: Secțiune transversală, vedere de sus și plan de amplasament pentru instalarea grinzilor de buturugi

Anexa 1. Sub-bazinele râurilor mici și mijlocii

Harta subbazinelor hidrografice

№	Suprafața,km ²	Districte	Bazine	Subbazine
1.	451.018	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Marea Neagră	Sărata
2.	201.905	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Marea Neagră	Hagider
3.	148.776	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Dunărea	Chirghiș - Chitai
4.	6.2	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Dunărea	Catlabuh
5.	878.659	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Dunărea	Cahul
6.	669.6	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Racovăț
7.	723.824	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Vilia - Lopatnic
8.	503.321	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Camenca
9.	321.638	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Căldărușa
10.	506.345	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Șovăț
11.	241.285	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Delia
12.	388.036	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Bratuleanca
13.	138.511	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Varșava
14.	543.808	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Nîrnova
15.	732.117	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Sărata
16.	882.838	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Ciuhur
17.	533.725	Nistru	Nistru	Ciorna - Rezina
18.	603.116	Nistru	Nistru	Racovăț - Sănătăuca - Alcedar
19.	740.712	Nistru	Nistru	Rîbnița - Iagorlic
20.	7782.94	Nistru	Nistru	Răut
21.	592.926	Nistru	Nistru	Nistrul Vechi - Știubei - Liman
22.	650.602	Nistru	Nistru	Ocnița - Ocna
23.	878.067	Nistru	Nistru	Ichel
24.	1343.22	Nistru	Nistru	Iagorlicul Uscat - Comarova
25.	1699.73	Nistru	Nistru	Botna
26.	365.662	Nistru	Nistru	Bălțața - Șerpeni
27.	2213.62	Nistru	Nistru	Bâc
28.	593.258	Nistru	Nistru	Năslavcea - Vasilcău
29.	780.383	Nistru	Nistru	Colcotov - Cuciurgan
30.	6.5	Nistru	Nistru	Nistru
31.	624.677	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Lăpușna
32.	441.839	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Frumoasa - Crihana
33.	32.4276	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Marea Neagră	Alcalia
34.	703.943	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Gîrla Mare - Șoltoiaia
35.	353.4	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Larga
36.	368.428	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Prut	Tigheci
37.	455.906	Nistru	Nistru	Saharna - Jidauca
38.	1580.97	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Marea Neagră	Cogîlnic
39.	3245.59	Dunărea-Prut și Marea Neagră	Dunărea	Ialpuș

Anexa 2. Metodele și procedurile de formare a comisiilor privind bazinul râurilor mici și mijlocii

1. Formarea grupului de inițiativă

- 1.1. În conformitate cu prevederile art. 11 din Legea «Apelor» (№ 272 din 23.12.2011), autoritățile publice locale (în continuare - *inițiatorul*) iau decizia privind formarea comitetului de sub-bazin al râurilor mici și mijlocii, ghidându-se de prevederile Hotărârii Guvernului № 775 din 4.10.2013 „*cu privire la districtele bazinelor și sub-bazinelor hidrografice și hărțile speciale în care sînt determinate*».
- 1.2. Inițiatorul ia decizia privind crearea grupului de inițiativă, care se va ocupa de lucrările de pregătire privind constituirea comitetului de sub-bazin al râurilor mici.
- 1.3. În calitate de inițiator poate fi atât Consiliul raional cât și administrațiile publice locale de nivelul întâi (primăriile satești).
- 1.4. Numărul recomandat al grupului de inițiativă – 3-5 persoane.
- 1.5. Grupul de inițiativă va include reprezentanți ai autorităților publice locale, inclusiv din primăriile din mediul rural, reprezentanți ai publicului interesat, utilizatorii de apă și reprezentanți ai ONG-urilor.
- 1.6. Componenta grupului de inițiativă și principalele sale obiective sunt aprobate de către consiliul raional.

2. Informarea publicului privind activitatea grupului de inițiativă

- 2.1. Grupul de inițiativă va pregăti o informație publică privind intenția de a constitui un comitet subbazinal al râului mic. Informațiile relevante vor fi publicate în domeniul public – presă, panouri publicitare, pe paginile web, etc.
- 2.2. Informația publicată va include cel puțin următoarele informații:
  - 2.2.1. Detalii și date privind începutul lucrărilor de pregătire privind crearea/instituirea comitetului subbazinal al râului mic;
  - 2.2.2. temeiul juridic privind crearea viitorului Comitet de subbazinal al râului mic;
  - 2.2.3. scopurile creării comitetului subbazinal;
  - 2.2.4. datele de contact ale membrilor grupului de inițiativă;
- 2.3. Informația privind intenția de a crea comitetul subbazinal va fi expediată Agenției „Apele Moldovei” și Comitetului regional bazinal corespunzător.

3. Notificarea părților interesate

- 3.1. Grupul de inițiativă va identifica părțile interesate care operează în limitele hidrologice subbazinale ale râului mic, ghidându-se în acest scop de prevederile Hotărârii Guvernului № 775 din 4.10.2013 „*cu privire la districtele bazinelor și subbazinelor hidrografice și hărțile speciale în care sînt determinate*».
- 3.2. Grupul de inițiativă va expedia părților interesate o ofertă de a participa în cadrul Comitetului subbazinal al râului mic și le va comunica unde și când pot obține consultația necesară.
- 3.3. Grupul de inițiativă va organiza consultări cu părțile interesate sub forma unor ateliere, discuții, mese rotunde sau o altă formă adecvată.
- 3.4. Grupul de inițiativă în procesul de consultare va invita și reprezentanți ai comitetului bazinal regional, reprezentanți ai autorităților de mediu, de gestionare a apei, specialiști în domeniul apelor și reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale.
- 3.5. În urma consultărilor, grupul de inițiativă va pregăti o listă preliminară a membrilor

comitetului subbazinal al râului mic, limitându-se la un număr de circa 10-25 candidați, în funcție de suprafața hidrologică a subbazinului și numărul de subiecți interesați în subbazinul respectiv.

4. Pregătirea proiectului de Regulament al Comitetului subbazinal al râului mic

4.1. Grupul de inițiativă va elabora un proiect de Regulament al Comitetului subbazinal în conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern № 867 din 01.11.2013 privind aprobarea «Regulamentului-tip privind modul de constituire și funcționare a comitetului districtului bazinului hidrografic».

4.2. În procesul de elaborare a Regulamentului comitetului subbazinal al râului mic, grupul de inițiativă se va consulta cu părțile interesate: reprezentanții Comitetului districtului bazinului hidrografic, reprezentanții autorităților de mediu, de gestionare a apei, experți în domeniu și cu reprezentanții OSC-urilor.

5. Pregătirea proiectului Planului de lucru al comitetului subbazinal al râului mic

5.1. Grupul de inițiativă va elabora un proiect al Planului de lucru al comitetului subbazinal al râului mic pentru un termen de 2-3 ani.

5.2. În procesul de elaborare al Planului de lucru al comitetului subbazinal al râului mic, grupul de inițiativă se va consulta cu părțile interesate, cu membrii comitetului districtului bazinului hidrografic, cu reprezentanții autorităților de mediu, de gestionare a apei, cu experții în domeniul apelor și cu reprezentanții OSC-urilor.

5.3. Proiectul planului de lucru al comitetului subbazinal trebuie să ia în considerare principiile generale și măsurile specifice pentru subbazinul hidrografic al râului mic, care sunt incluse și prevăzute în Planul de management al districtului bazinului hidrografic, aprobat de către guvern.

5.4. Planul de lucru va include:

5.4.1. agenda preliminară a reuniunilor;

5.4.2. lista de probleme care urmează a fi luate în considerare în cadrul reuniunilor viitoare;

5.4.3. sarcinile principale care urmează a fi soluționate, cu determinarea unei liste aproximative de organizații, funcționari și experți care pot fi cooptați în soluționarea acestor probleme.

6. Pregătirea și organizarea primei ședințe a comitetului subbazinal al râului mic

6.1. Grupul de inițiativă stabilește data, locul și ordinea de zi pentru prima reuniune a Comitetului subbazinal al râului mic.

6.2. Ordinea de zi a primei ședințe/reuniuni a comitetului subbazinal al râului mic va include următoarele:

6.2.1. lista finală a membrilor comitetului subbazinal al râului mic;

6.2.2. dezbateră și adoptarea Regulamentului Comitetului subbazinal;

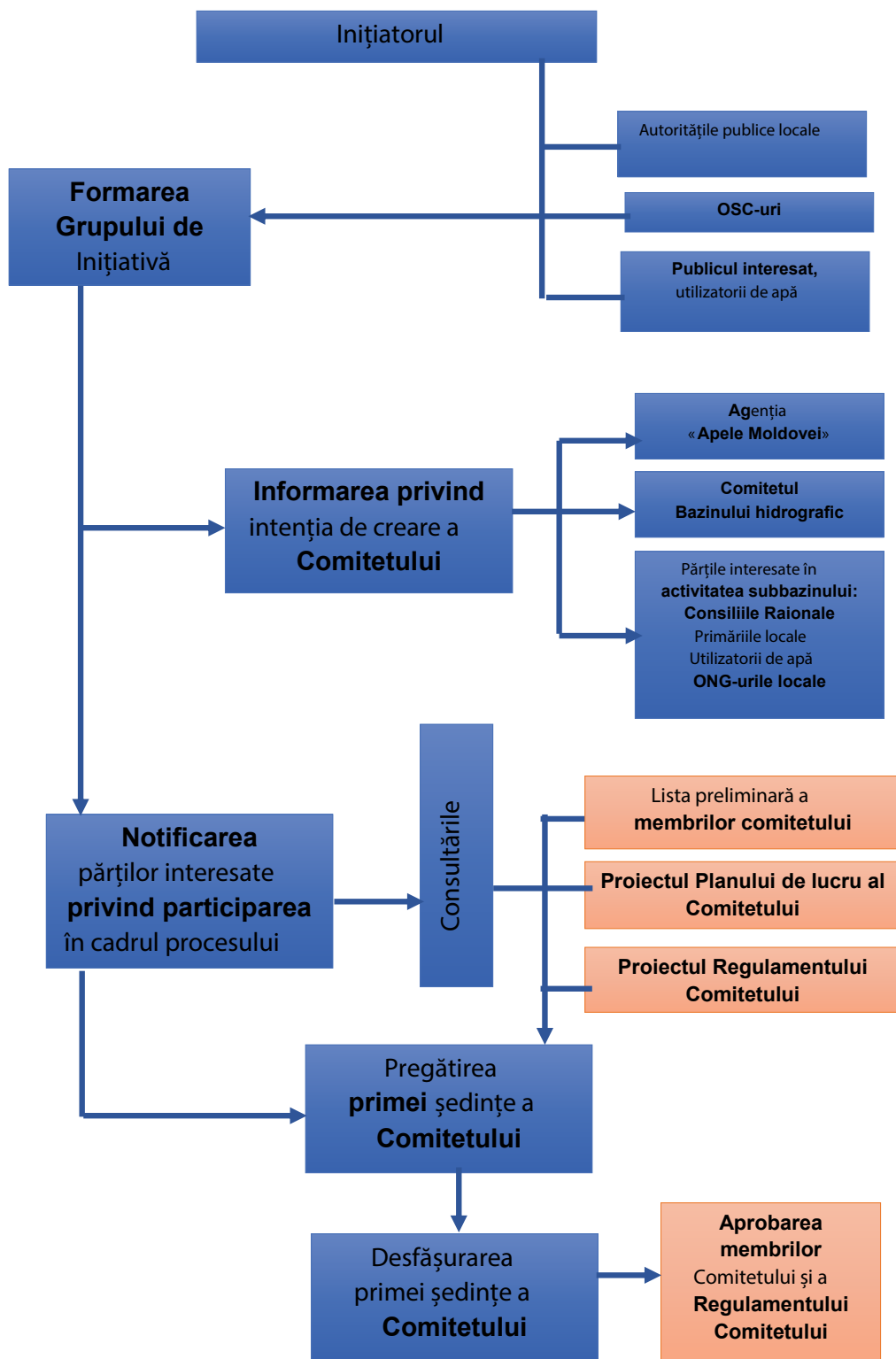
6.2.3. procedura de alegeri a membrilor comisiei subbazinale a râului mic, inclusiv președintele, vicepreședintele și secretarul.

6.2.4. revizuirea și aprobarea Planului de lucru al Comitetului subbazinal.

6.3. Grupul de inițiativă va informa inițiatorul, potențialii membri ai comitetului, comitetul bazinului hidrografic, reprezentanții Agenției „Apele Moldovei” și alte persoane, în caz de necesitate, despre desfășurarea primei ședințe a comitetului.

6.4. Scrisoarea de informare/notificare va conține:

- 6.4.1. un rezumat al principalelor rezultate ale lucrărilor pregătitoare desfășurate de către grupul de inițiativă;
  - 6.4.2. o notificare privind data și locul desfășurării ședinței, principalele subiecte de pe ordinea de zi a primei ședințe/reuniuni a comitetului bazinal;
  - 6.4.3. Regulamentul și Planul de lucru al comitetului propus spre discuții, cu indicarea termenului și datelor de contact ale persoanei responsabile din cadrul grupului de inițiativă care va analiza posibilele comentarii, sugestii și modificări ale documentelor propuse spre consultare;
  - 6.4.4. solicitarea de confirmare a participării în cadrul ședinței, în cazul când n-a fost primită anterior;
  - 6.4.5. detalii privind condițiile în care persoana responsabilă poate reprezenta organizația invitată în cadrul comitetului bazinal.
  - 6.4.6. Grupul de inițiativă va expedia proiectul documentelor propuse spre dezbatere și adoptare, cu cel puțin o lună înainte de ziua ședinței, termen în care vor colecta comentariile și sugestiile parvenite din partea membrilor comitetului.
- 7. Desfășurarea primei ședințe a comitetului subbazinal a râului mic**
- 7.1. Prima ședință a comitetului subbazinal se va desfășura sub egida inițiatorului.
  - 7.2. În cadrul primei ședințe a comitetului subbazinal se vor discuta și adopta cel puțin următoarele aspecte:
    - 7.2.1. Componența și membrii comitetului subbazinal al râului mic;
    - 7.2.2. Regulamentul comitetului subbazinal al râului mic;
    - 7.2.3. Planul de lucru a comitetului subbazinal al râului mic;
  - 7.3. În cadrul primei ședințe a comitetului subbazinal al râului mic, vor fi aleși cel puțin următorii membri:
    - 7.3.1. Președintele comitetului;
    - 7.3.2. Vicepreședintele comitetului;
    - 7.3.3. Secretarul comitetului;
  - 7.4. Procesul-Verbal al primei ședințe a comitetului subbazinal al râului mic va fi expedită spre informare și examinare comitetului bazinului hidrografic corespunzător și Agenției „Apele Moldovei”.
  - 7.5. După desfășurarea etapelor menționate, activitatea grupului de inițiativă va înceta.

GUIDE (METHODOLOGICAL MATERIAL) FOR THE BASIN MANAGEMENT OF SMALL AND MIDDLE RIVERS (SUMMARY)

The guide is supporting the management of small river basins in the Republic of Moldova. These basins include the small and middle rivers themselves and their surface waters (rivers, reservoirs, springs) as well as the floodplains, slopes and underground waters.

The guide is addressing especially local public authorities to help them with the management of these small and middle river basins. It therefore presents the legislation on water management in the Republic of Moldova. And it explains how these rules are based on the general principles of integrated water resource management and how they are implemented for the small and middle river basins.

The first section is predominantly theoretical. The concept of “small and middle rivers”, the characteristics of their hydrological cycle and the impact of pollutants as well as other anthropogenic influences (straightening, regulation, stunting, etc.) on the quality of small and middle rivers are explained. With this chapter the importance of local water resources and the difference between management of large and small river basins is presented.

The second section is explaining the basic principles of creating “River Basin Councils” for small and middle river basins. Recommendations for practical measures how to install such a River Basin Council are given. And this section presents specific actions how to prepare a coordinated management plan for a small and middle river basin within such committees.

The third section gives local public authorities an overview what needs to be considered in the management of small river entities.

It is structured as follows:

- A list of duties for local public authorities in the management of surface and underground waters in the territory of their jurisdiction;
- An overview on the national water legislation, with a focus on the new concepts and terms that have been introduced by the Moldova Water Law (which is using the concept of the EU Water Framework Directive)
- An overview on the governmental institutions, which are responsible for water resources. It highlights the need for a close collaboration in the planning of actions and the implementation of local water resource management plans
- An overview of available public sources of information that can be used for the development of actions for surface and groundwater management on a local level

- Information on public funding opportunities to improve the status of local water resources and to support the work of river basin councils.

The fourth section is offering some best practices for the local water resource management with a focus on low budget actions to restore the natural characteristics of the watercourses.

Two annexes reflect: i) all small and middle rivers basins of Moldova according to the correspondent governmental regulation, and ii) the steps and its scheme which is necessary for establishing a small (middle) river basin committee.

ISBN 978-9975-66-614-5

